การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปัทมาสน์ บุญทรง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

มิถุนายน 2555

การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

ปริญญานิพนธ์
ของ
ปัทมาสน์ บุญทรง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
มิถุนายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

บทคัดย่อ

ของ

ปัทมาสน์ บุญทรง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

มิถุนายน 2555

ปัทมาสน์ บุญทรง. (2555). *การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์, อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักศึกษาในปีการศึกษา 2554 จำนวน 730 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 71 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบเป็นรายคู่ของเชฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวม ด้านวิธีการสอนและด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF GENERAL EDUCATION IN BACHELOR' S DEGREE PROGRAM OF THAMMASAT UNIVERSITY AS PERCEIVED BY STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

PATTAMAT BOONSONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Education Degree in Higher Education

at Srinakharinwirot University

June 2012

Pattamat Boonsong. (2012). *Instructional Management of General Education in Bachelor's Degree Program of Thammasat University as Perceived by Students.* Master thesis, M.Ed.(Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof.Dr.Achara Wattananarong, Dr.Suwaporn Tungsomworapongs.

The purposes of this study were to investigate instructional management of general education in bachelor's degree program of Thammasat University as perceived by students in six aspects : curriculum, instructor, teaching method, teaching and learning activity, building and media and teaching-aid and measurement and evalution in overall and each aspect classified by class level, major field of study and academic achievement. The samples were 730 undergraduate students in the academic year of 2011. The instrument used for data collection was a five point rating scale questionnaire with 71 items, and the reliability was .96. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, a t-test, one way analysis of variance and Scheffe's method.

The results were as follows :

1. The students rated instructional management of general education in bachelor's degree program of Thammasat University in overall and each aspect at a high level.

2. There was a significant difference between the perceptions of the students with different class level on instructional management in overall and the aspects of teaching method and building , media and teaching aids at the level of .05

3. There was a significant difference among the perceptions of the students with different major field of study on instructional management in overall and each aspect at the level of .05

4. There was no statistically significant difference among the perceptions of the students with different academic achievement on instructional management in overall and each aspect.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

ของ

ปัทมาสน์ บุญทรง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ สินธุประมา)

ประกาศคุณูปการ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนาณรงค์ และอาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ ที่ให้ความกรุณาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่างๆ ตลอดจนความห่วงใยและเป็นกำลังใจ รวมทั้งปรับปรุงและแก้ไขปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่ จนกระทั่งปริญญานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ สินธุประมา ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์แก่การทำปริญญานิพนธ์ รวมทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจเป็นอย่างดียิ่ง ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอบกราบขอบพระคุณ คณาจารย์สาขาวิชาการอุดมศึกษาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่ไม่สามารถกล่าวนามได้หมด ที่ได้ช่วยเหลือผู้วิจัยในด้านต่างๆ ตลอดจนกำลังใจที่มีให้เสมอมา

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอบกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูและเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คุณค่าของปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา อาจารย์ และบุคคลที่เคารพรักทุกท่าน

ปัทมาสน์ บุญทรง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
	ความสำคัญของการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	สมมติฐานการวิจัย	9
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	10
	ความหมายและจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป	10
	ความเป็นมาของวิชาศึกษาทั่วไป	15
	รูปแบบการจัดและการบริหารวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาไทย	19
	แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	22
	ด้านหลักสูตร	22
	ด้านอาจารย์	30
	ด้านวิธีการสอน	35
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	41
	ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	45
	ด้านการวัดและประเมินผล	52
	การจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	56
3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	76
	การกำหนดประชาการและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	76
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	78
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
	การจัดกระทำข้อมูล	80
	การวิเคราะห์ข้อมูล	80
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

4 **การวิเคราะห์ข้อมูล** 82

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 82

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 82

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 83

5 **สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ** 118

ความมุ่งหมายของการวิจัย 118

วิธีการดำเนินการวิจัย 118

การวิเคราะห์ข้อมูล 118

สรุปผลการวิจัย 119

การอภิปรายผล 120

ข้อเสนอแนะ 127

บรรณานุกรม 130

ภาคผนวก 140

ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 141

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม 144

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 146

ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม 156

ประวัติย่อผู้วิจัย 158

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี	77
2	จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	83
3	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน	85
4	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านหลักสูตร เป็นรายข้อ	86
5	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาจารย์ เป็นรายข้อ	88
6	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านวิธีการสอน เป็นรายข้อ	89
7	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นรายข้อ	90
8	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน เป็นรายข้อ	91
9	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการวัดและประเมินผล เป็นรายข้อ	92
10	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี	93

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา 94

12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 96

13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี 97

14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา 98

15 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านหลักสูตร จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่ 100

16 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่ 102

17 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านวิธีการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่ 104

18 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่ 106

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

19 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาเป็นรายคู่ 108

20 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่ 110

21 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่ 112

22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 114

23 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากแบบสอบถามปลายเปิด 115

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการสร้างกำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวัง เพราะฉะนั้นกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ (สุนีย์ ภู่พันธ์. 2546: 3) องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ให้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และเสริมสร้างความเจริญให้แก่ผู้เรียน อุดมศึกษาเป็นการศึกษาระดับหนึ่งที่มีหน้าที่สำคัญในการผลิตกำลังคนระดับกลางและระดับสูง สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ค้นคว้า วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อุดมศึกษาจึงนอกจากถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศที่กำหนดนโยบายและแรงผลักดันทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 2) แต่ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามักมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ สามารถในด้านวิชาการเด่นชัดตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้เกิดปัญหาตามมาคือเป็นเพียงคนที่มีความรู้ แต่ขาดซึ่งคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ทุกฝ่ายเร่งหาจุดบกพร่องของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในการที่จะสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์มีคุณค่า เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตที่จบการศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการจัดหลักสูตรในระดับ อุดมศึกษา จึงต้องจัดให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะเป็นที่ต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน คือ เป็นผู้รอบรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถออกไปประกอบอาชีพและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2523: 169)

สำหรับการจัดการศึกษาในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2549: 14-15) ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งหมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและประชามคมนานาชาติได้เป็นอย่างดี ส่วนหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งหมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้านวิชาพื้นฐานวิชาชีพและวิชาชีพที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้ และหมวดวิชาเลือกเสรี ซึ่งหมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

ในอดีต การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาของไทย มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ในสาขาวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งการเรียนการสอนลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนขาดความรู้รอบ จึงได้มีการกำหนดให้เรียนวิชาศึกษาทั่วไปขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2517 ของทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งกำหนดให้เรียนวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ใน 4 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มวิชาละไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสังคม เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้ปฏิบัติงานได้ดีขึ้นและดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุข (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2526: 79) ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาทั้ง 4 กลุ่มวิชาในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนได้เปิดสอนวิชาศึกษาทั่วไปในทุกหลักสูตรระดับปริญญาตรีตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัยในการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานระดับปริญญาตรี พ.ศ.2532 แต่เนื่องจากแนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษามีความแตกต่างกัน ทำให้ความหมาย วิชาที่จัดสอน วิธีการสอน จุดมุ่งหมายและปรัชญาแตกต่างกันกันออกไปอย่างมาก เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2552: ออนไลน์) ได้จัดตั้งสำนักวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อรับผิดชอบการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในการเรียนรู้ มีความรอบรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย โดยยึดหลักพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม การจัดการเรียนการสอนมีการบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ มากขึ้น มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตทางด้านทักษะการจัดการ การดำเนินชีวิตบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงและคุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิต สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2552: ออนไลน์) ได้จัดตั้งโครงการการศึกษาทั่วไปขึ้นในปี พ.ศ.2519 ทำหน้าที่ประสานงาน ดูแลให้การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ดำเนินไปตามเป้าหมาย คัดสรรวิชาที่เหมาะสมให้นิสิตเลือก ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาการสอนวิชาต่าง ๆ ซึ่งเริ่มดำเนินการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 การจัดหลักสูตรมุ่งให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจในสาขาวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาชีพของตน มองเห็นความสัมพันธ์ของศาสตร์ต่างสาขาและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เสริมวิชาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมได้ โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มวิชาคือ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ สหศาสตร์และภาษาต่างประเทศ กำหนดให้นิสิตทุกคนต้องเรียนทุกกลุ่มวิชาไม่มีการยกเว้น และต้องเรียนกลุ่มละอย่างน้อย 3 หน่วยกิต ยกเว้นหมวดภาษาต่างประเทศ 6 หน่วยกิต โดยที่ทุกคณะในมหาวิทยาลัยร่วมรับผิดชอบการสอน การบริการวิชาการศึกษาทั่วไปให้แก่กันและกัน เปิดโอกาสให้นิสิตต่างคณะ

ได้เรียนร่วมกัน การจัดการเรียนการสอนของวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยพบปัญหาหลายประการ เช่น ความเข้าใจสับสนในจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปกับวิชาชีพซึ่งมีผลไปสู่การจัดหลักสูตรและการดำเนินการสอน ผู้สอนก็สอนเนื้อหาวิชาเบื้องต้นในสาขาต่าง ๆ กับผู้เรียนด้วยวิธีการบรรยายในกลุ่มใหญ่มากกว่าการให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและความคิดค่านิยมที่ถูกต้องตามแนวทางของการศึกษาทั่วไป (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2526: บทคัดย่อ) และจากการวิจัยของศรีลา บุญระหงษ์ (2544: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป พบว่า ด้านผู้สอนและวิธีการสอน มีผู้เรียนบางส่วนเสนอให้มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและเป็นสื่อที่สนุกน่าเรียน เพื่อเสริมเนื้อหาให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ส่วนด้านผู้เรียนนั้นมีผู้เรียนบางส่วนยังไม่พอใจในการเรียนและผู้สอนในบางรายวิชา และการกำหนดเวลาเรียนของบางรายวิชาที่ไม่เหมาะสม และด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้พบว่ามีผู้เรียนบางส่วนเห็นว่าเนื้อหาบางรายวิชาไม่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนสับสน เข้าใจยาก ควรปรับปรุงตำราและเอกสารให้ได้มาตรฐานและควรยกตัวอย่างเพิ่มเติมในขณะที่สอนด้วย

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เดิมชื่อว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2477 เดิมเปิดสอนแบบตลาดวิชา จากนั้นระบบการศึกษาได้ค่อยๆ เปลี่ยนทีละน้อย จากแบบตลาดวิชามาเป็นระบบการศึกษาเต็มเวลาในปี พ.ศ.2503 ปัจจุบันมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดการศึกษาครอบคลุมทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทุกระดับจำนวนทั้งสิ้น 240 โปรแกรม ประกอบด้วยระดับปริญญาตรี 109 โปรแกรม ประกาศนียบัตรบัณฑิต 8 โปรแกรม ปริญญาตรีควบโท 4 โปรแกรม ปริญญาโท 91 โปรแกรม และปริญญาเอก 28 โปรแกรม โดยจัดการศึกษาทั้งภาคกลางวันและภาคค่ำ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552: 2-3) สำหรับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปนั้นมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรก ที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปอย่างเป็นระบบมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2505 โดยมีคณะศิลปศาสตร์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน กำหนดให้นักศึกษาเรียนจำนวน 88 หน่วยกิต แบ่งเป็น 3 กลุ่มวิชาคือ มนุษศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (เรณู ผลสวัสดิ์. 2524: 27) จากนั้นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งปัจจุบันใช้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างปัญญา ความคิด ทัศนคติอันดีงาม มีความรอบรู้ รู้จักตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม มีวิจารณญาณ และความใฝ่ใจในการแสวงหาความรู้ รู้จักค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม และถือเป็นสาขาวิชาบังคับที่นักศึกษาทุกคนต้องเรียน มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ใน 4 หมวดวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชามนุษศาสตร์

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552: 25) โดยมีงานบริหารวิชาศึกษาทั่วไปรับผิดชอบประสานงานการจัดการเรียนการสอนและทุกคณะร่วมกันรับผิดชอบการสอน

สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล จากการศึกษารายงานการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปกลุ่ม สหวิทยาการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2550ข) และจากการสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษา (วัชระ สินธุประมา ; สังวาลย์ คงจันทร์ ; บุญฑิรา รัชตอาภา ; ธัญชนก เกษมณี ; นิชกานต์ จงอักษร ; คามินทร์ ช่อชัย ทิพย์. 2552: สัมภาษณ์) พบว่า

ด้านหลักสูตร พบว่า วิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มสหวิทยาการมีความซ้ำซ้อนกันในบางเนื้อหา เนื้อหาวิชาเข้าใจยากและไม่ครอบคลุมจุดประสงค์ของรายวิชา บางหมวดวิชามีเนื้อหามากเกินไปและเป็นเนื้อหาที่นักศึกษาเคยศึกษามาแล้ว เนื้อหาบางส่วนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งยังขาดความทันสมัยทำให้นักศึกษาขาดความสนใจ นอกจากนี้การจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่สองส่วนใหญ่เป็นวิชาพื้นฐานของแต่ละสาขาวิชา เช่น ภาษาฝรั่งเศส 1-2 สถิติพื้นฐาน ธุรกิจเบื้องต้น ซึ่งแต่ละคณะจัดเป็นวิชาบังคับให้นักศึกษาเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ด้านอาจารย์ พบว่า ในแต่ละรายวิชามีสัดส่วนระหว่างอาจารย์และนักศึกษาแตกต่างกัน สำหรับวิชาที่จัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มเล็กจะมีนักศึกษาประมาณ 30-50 คน ส่วนวิชาที่จัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มใหญ่จะมีนักศึกษาประมาณ 500-1000 คน ต่ออาจารย์ 1 ท่าน จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งตามมติมหาวิทยาลัยปี 2547 เห็นควรให้มีการจัดการเรียนการสอนไม่เกินกลุ่มละ 50 คน แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากหากจัดห้องเรียนกลุ่มละ 30-50 คน ในรายวิชาสหวิทยาการก็จะต้องเปิดสอนประมาณ 8-9 กลุ่มต่อภาคการศึกษาซึ่งมหาวิทยาลัยไม่สามารถจัดหาผู้สอนได้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้นักศึกษาเห็นว่าผู้สอนบางท่านขาดเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ บางวิชาสอนไม่ตรงกับเค้าโครงการสอน อีกทั้งการที่ไม่มีการประกันคุณภาพในส่วนวิชาศึกษาทั่วไปก็ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ เช่น ไม่มีการกำหนดว่าแต่ละรายวิชาต้องใช้ผู้สอนที่มีคุณวุฒิอย่างไร และในการสำรวจการใช้อินเตอร์เนตของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2546: 33) ยังพบว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการใช้อินเตอร์เน็ตและยังไม่ได้นำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนเท่าที่ควร

ด้านวิธีการสอน พบว่า วิธีการสอนส่วนใหญ่เป็นการสอนแบบบรรยายจึงเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวโดยเน้นให้นักศึกษาท่องจำ มีการอภิปรายบ้างสำหรับรายวิชาที่สอนเป็นกลุ่มเล็ก นอกจากนี้ยังมีการทำรายงานและค้นคว้าเพิ่มเติม แต่ในการสอนแบบกลุ่มใหญ่ผู้สอนไม่สะดวกให้นักศึกษาทำงานกลุ่มย่อยเนื่องจากผู้สอนดูแลได้ไม่ทั่วถึงและเวลาไม่เพียงพอ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า บางรายวิชาที่มีนักศึกษาลงทะเบียนจำนวนมากเมื่อมีการจัดกิจกรรมจึงไม่สามารถทำให้นักศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามและร่วมแสดงความคิดเห็นได้ไม่มากนัก นอกจากนี้นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญมาบรรยายบ้างจะทำให้นักศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น และควรจัดกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มสายสังคมศาสตร์และกลุ่มสายศิลป์

ด้านอาคาร สถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน พบว่า ห้องเรียนที่อยู่ในอาคารใหม่มีความทันสมัยแต่ไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเนื่องจากผู้สอนบางท่านไม่เคยได้รับการฝึกอบรมให้ใช้งานสื่อและอุปกรณ์การสอน ส่วนห้องเรียนที่อยู่ในอาคารเก่าพบว่าสื่อและอุปกรณ์บางห้องชำรุดและไม่ได้รับการซ่อมแซมให้ใช้งานได้ นอกจากนี้นักศึกษาเห็นว่าขนาดของห้องเรียนสำหรับบางวิชามีนักศึกษาจำนวนมากเกินไป ที่นั่งชำรุดและไม่รับการซ่อมแซม อีกทั้งแสงสว่างในห้องเรียนไม่เพียงพอ

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ผู้สอนควรใช้ข้อสอบที่มีลักษณะเป็นการวิเคราะห์มากกว่าการวัดความจำ ในการประเมินผลของรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ไม่ค่อยมีมาตรฐานเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนมีเพียง 1 ท่าน บางครั้งผู้สอนจึงให้ผู้ช่วยสอนตรวจซึ่งนักศึกษามีความวิตกกังวลว่าผู้ช่วยสอนบางท่านไม่มีพื้นความรู้ในรายวิชานั้น ๆ นอกจากนี้นักศึกษายังมีความเห็นว่าผู้สอนไม่ควรนำข้อสอบเก่ามาสอบซ้ำและควรมีการประเมินผลจากการทำงานกลุ่มบ้าง

จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปพิจารณาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล

2.เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและอาจารย์ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้เหมาะสมและตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 และ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 8,665 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ชั้นปี จำแนกเป็น ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3

1.2 กลุ่มสาขาวิชา จำแนกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์/วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามทัศนะของนักศึกษา ใน 6 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านหลักสูตร

2.2 ด้านอาจารย์

2.3 ด้านวิธีการสอน

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.5 ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

2.6 ด้านการวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิชาศึกษาทั่วไป ในการวิจัยนี้ หมายถึง กลุ่มรายวิชาที่กำหนดไว้ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทัศนะกว้างขวางรอบตัว สามารถเข้าใจถึงสถานภาพของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพ แวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถตระหนักถึงความสัมพันธ์เกี่ยวโยงของวิทยาการทั้งหลาย ทั้งในทางสาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และภาษา และเป็นกลุ่มรายวิชาที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคนทุกคณะต้องเรียน

2. ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน ในการวิจัยนี้ หมายถึง ความคิดเห็นหรือการแสดงออกถึงความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน 6 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดหน่วยกิตของรายวิชา ความทันสมัยของเนื้อหา รวมถึงการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและความต้องการของผู้เรียน

2.2 ด้านอาจารย์ หมายถึง คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนวิชาศึกษาทั่วไป การใช้เทคนิคการสอน ความสามารถของการใช้เทคโนโลยีในการสอน รวมถึงการจัดผู้สอน ได้แก่ สัดส่วนระหว่างอาจารย์และนักศึกษา การเลือกอาจารย์ที่มีความรู้ตรงกับวิชาที่สอน

2.3 ด้านวิธีการสอน หมายถึง วิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สู่ผู้เรียน โดยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมถึงการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะวิชา

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ได้แก่ การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา การศึกษาดูงานนอกสถานที่ และการเชิญวิทยากรภายนอก

2.5 ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง การจัดสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการเรียนการสอน มีประโยชน์ ทันสมัย เพียงพอ และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดห้องเรียน ขนาดห้องเรียนที่เหมาะสม สภาพของห้องเรียน การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม คุณสมบัติของสื่อ และประเภทของสื่อการเรียนการสอน

2.6 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ลักษณะของข้อสอบ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนดำเนินการเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและการแจ้งผลการประเมิน

3. กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ตามเกณฑ์การแบ่งกลุ่มสาขาวิชาที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนดดังนี้

3.1 กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ จำนวน 6 คณะ ได้แก่ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

3.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 5 คณะ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะทันตแพทย์ศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์

3.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ จำนวน 1 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.4 กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 1 คณะ ได้แก่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง

3.5 กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 1 คณะ ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์

3.6 กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ จำนวน 2 คณะ ได้แก่ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์

3.7 กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์/วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ จำนวน 1 คณะ ได้แก่ คณะศิลปกรรมศาสตร์

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนที่เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ในการวิจัยนี้หมายถึง ผลการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับตามคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

4.1 ระดับสูง หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.01 – 4.00

4.2 ระดับปานกลาง หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01 – 3.00

4.3 ระดับต่ำ หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.00

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายและจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป
2. ความเป็นมาของวิชาศึกษาทั่วไป
3. รูปแบบการจัดและการบริหารวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาไทย
4. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล
5. การจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความหมายและจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป

ความหมายของวิชาศึกษาทั่วไป

คำที่ใช้กับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปนี้มีใช้อยู่ 3 คำ คือวิชาศึกษาทั่วไปหรือวิชาการศึกษาทั่วไป เป็นคำเดียวกันใช้ตรงกับภาษาอังกฤษ General Education ซึ่งเป็นคำที่ใช้อยู่ทั่วไป ส่วนอีกคำหนึ่งคือวิชาพื้นฐานทั่วไป (Foundation Education) ใช้ในความหมายเดียวกัน แต่โดยตัวเนื้อหาก็มีลักษณะเดียวกันคือ วิชาที่เป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นหลักวิธีการดำเนินชีวิต ส่วนอีกคำหนึ่งคือวิชาการศึกษาเสรี (Liberal Education) หรือศิลปศาสตร์ศึกษา (Liberal Arts) เป็นคำที่มีใช้ตั้งแต่สมัยกรีกและโรมัน หมายถึง การศึกษาประเภทมนุษยธรรม เป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและจิตใจ เป็นการศึกษาที่ให้แก่ชนชั้นปัญญาชนเพื่อนำไปสู่การเป็นปัญญาชนที่สมบูรณ์ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2550: 5; วิจิตร ศรีสอ้าน. 2518: 79)

สำหรับวิชาศึกษาทั่วไปของอุดมศึกษาไทยนั้น คำนิยามที่เป็นทางการอาจถือคำนิยามตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ โดยเกณฑ์มาตรฐานว่าด้วยหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2517 ใช้คำว่าวิชาพื้นฐานทั่วไป (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2550: 6)

ในประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2532 ได้เปลี่ยนชื่อจากหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และได้ให้คำนิยามของวิชาศึกษาทั่วไปว่า หมายถึง วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อความหมายได้ดี เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2532: 10-12) ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้นักวิชาการทางการศึกษาของประเทศไทยหลายท่านได้ให้ความหมายของวิชาศึกษาทั่วไปเพิ่มเติมอีกว่า วิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาพื้นฐานก่อนที่จะเรียนวิชาเฉพาะ เน้นเนื้อหาวิชาเพื่อพัฒนาสติปัญญา ซึ่งมักประกอบด้วยสาขาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และมีโลกทัศน์กว้างไกล (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2531: 1; ประดิษฐ์ มีสุข. 2535: 1) ส่วนบุญล้อม มะโนทัย (2522: 154) และกิตติ จรัญยานนท์ (2526: 1) ได้ให้ความหมายว่า วิชาศึกษาทั่วไปเป็นการศึกษาในแนวกว้างและเป็นการให้ความรู้ทั่ว ๆ ไป โดยปกติแล้วเป็นกลุ่มวิชาที่กำหนดให้นักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยได้เรียน เพื่อสร้างประสบการณ์อย่างเดียวกันให้กับทุกคน และเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เข้าใจปัญหาและความสัมพันธ์ของปัญหา รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์และมีเหตุผล

สรุปได้ว่า วิชาศึกษาทั่วไปเป็นการศึกษาที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาทุกคน เป็นการศึกษาในแนวกว้าง ให้ความรู้ทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นพื้นฐานก่อนที่จะเรียนวิชาเฉพาะ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีคุณธรรม จริยธรรม เข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์และมีเหตุผล สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี

จุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป

การกำหนดจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับความหมายของวิชาศึกษาทั่วไปและการจัดการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการประเมินหลักสูตร นักการศึกษาและสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปไว้ในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

เมฮิว (มณี ช้างเผือก. 2539: 14 ; อ้างอิงจาก Mayhew. 1967: 222) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปว่า เพื่อให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เรียนในทุกสาขาวิชา โดยที่มิใช่ความรู้ทางวิชาชีพเฉพาะ และเพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า ดำรงชีวิตครอบครัวอย่างมีคุณภาพและมีการปรับตัวได้ดีในสังคม

มูลนิธิคาร์เนกี้ (มณี ช้างเผือก. 2539: 14; อ้างอิงจาก The Carnegie Foundation. 1978: 164 – 165) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปไว้ว่า เพื่อสร้างทักษะในการศึกษาขั้นสูงและการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อจัดเวลาให้นักศึกษาได้ศึกษาและคิดที่สำคัญ ตลอดจนความหมายของแนวคิดนั้น ทางด้านมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ และเมื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการที่ทำให้นักศึกษามีใจกว้างขวางและเข้าใจในวิชาการในแนวที่กว้าง

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544: 4) กล่าวว่า การจัดการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์ทั้งในแง่ความเป็นคน (Manhood) และกำลังคน (Manpower) ดังนั้นจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปจึงสรุปได้เป็น 3 ประการ คือ

1) เพื่อให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคน หมายถึงให้การศึกษาทั่วไปเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองดี

2) เพื่อเพิ่มพูนความเจริญงอกงามทางสติปัญญา ให้ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและช่วยทำให้สังคมเจริญรุ่งเรือง

3) เพื่อช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัย มุ่งที่จะช่วยให้คนเป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้น มีบุคลิกภาพทัศนคติ และอุดมคติเหมาะสมกับการเป็นปัญญาชน

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ (2541: 4) กล่าวว่า ตามจุดมุ่งหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นการศึกษาในลักษณะกว้าง มิได้เจาะลึกในเนื้อหาโดยตรง แต่เป็นการศึกษาเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับการเรียนในมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีโลกทัศน์และวิสัยที่กว้างไกลออกไปมากกว่าในสาขาแก่ผู้เรียนเพื่อความเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

ส่วนไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2550: 57 - 61) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปในปัจจุบันไว้ดังนี้

1. ได้รับความรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนในวิชาอื่น ๆ ทั่วไป
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ
3. ได้เรียนรู้วิธีการศึกษาหาความรู้สาขาวิชาอื่น ๆ
4. มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น
5. ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมโลก / นานาชาติ
6. เข้าใจเรื่องราวและปัญหาของสังคมไทย

7. รู้จัก / เข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่น

8. ได้รับความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

9. มีความรู้และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม

10. ได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม

11. รู้จักคิดวิเคราะห์ วิจารณ์

12. มีความสามารถในการปรับตัวและตัดสินใจแก้ปัญหา

13. มีความใฝ่รู้และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

14. มีทักษะและความสามารถในการสื่อสาร

นอกจากนี้ จากผลการสรุปการสังเคราะห์เอกสารเรื่องรูปแบบการจัดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544: 4; อ้างอิงจากสมาคมสถาบันอุดมศึกษา. 2540) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้กว้างในสาขาวิชาต่างๆ มองเห็นความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องประสานกันของสาขาวิชาต่างๆ

2. มีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร

3. ให้มีปัญญารู้จักคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ มีความคิดริเริ่ม รักความก้าวหน้า มองเห็นการณ์ไกลอย่างมีโลกทัศน์ และเป็นตัวของตัวเอง

4. รู้จักตนเอง เข้าใจสังคม มองเห็นปัญหาในสังคมพร้อมที่จะรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาของตนเองและผู้อื่นได้เหมาะสม และสามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. เห็นคุณค่าและมีสุนทรีย์ในศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีไทย

6. มีความเป็นไทย มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง

จากการศึกษาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จะพบว่าจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปของแต่ละสถาบันจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปที่นักการศึกษาต่างๆ ได้กล่าวไว้ เช่น หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยราชภัฏ (2552: ออนไลน์) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไว้ดังนี้

1. เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตในอุดมคติไทยที่สังคมต้องการ มีเจตคติที่ดี มีความซาบซึ้งในคุณค่าของสัจธรรม ความดี ความงามและการดำรงตนให้มีคุณค่าต่อสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมตระหนักในการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยบนรากฐานของความเป็นไทย

3. เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ได้ สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เป็นวิทยาศาสตร์และตามหลักธรรม สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต รวมทั้งมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ มีทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2552: ออนไลน์) ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อมุ่งสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม

2. ใฝ่หาความรู้ ความคิดอย่างมีเหตุผล

3. สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี

4. มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ

5. สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงตนเองอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

6. เป็นผู้มองโลกในแง่ดีและเป็นคนที่มีความสุข

บัณฑิต ถนอมชาติ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า พบว่า หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้าจะเน้นความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลก มีการปรับตัว รู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมีปัญญาและมีคุณธรรม รวมทั้งการให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต โดยมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะพื้นฐานในเชิงสากล รู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและสังคมโลก

จากจุดมุ่งหมายที่สถาบันการศึกษาและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ อาจสรุปได้ว่า วิชาศึกษาทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบัณฑิตให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความรอบรู้อย่างกว้างขวางทั้งในสาขาวิชาชีพตนและสาขาวิชาชีพอื่น มีคุณธรรม เข้าใจธรรมชาติ ตนเองและผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ความเป็นมาของวิชาศึกษาทั่วไป

วิชาพื้นฐานทั่วไปหรือการศึกษาทั่วไป มาจากภาษาอังกฤษว่า "General Education" วิชาศึกษาทั่วไปเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปศาสตร์ (Liberal Education) ซึ่ง 2 คำนี้อาจใช้แทนกันได้ในความหมายทำนองเดียวกัน คำว่า ศิลปศาสตร์ (Liberal Education) นั้นมีใช้กันตั้งแต่ สมัยกรีกและโรมัน ดังนั้นแนวคิดในการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจึงเริ่มมาตั้งแต่สมัยกรีกและโรมัน แต่อยู่ในรูปของวิชาศิลปศาสตร์ (Liberal Education) หมายถึงการศึกษาซึ่งเน้นภูมิปัญญาและเป็นการศึกษาสำหรับชนชั้นปัญญาชน (Intellectual Elite) แต่ไม่ใช่การศึกษาที่ให้แก่ทุกคน (วิจิตร ศรีสอ้าน. 2518: 79)

หลักสูตรศิลปศาสตร์ เป็นหลักสูตรการศึกษาชั้นสูง มุ่งเน้นความรู้เฉพาะในทางวิชาชีพเป็นสำคัญ ซึ่งวิชาศิลปศาสตร์ในสมัยกรีกประกอบด้วย ยิมนาสติกหรือพลศึกษา (Gymnastics) ดนตรี (Music) ไวยากรณ์ (Grammar) เลขคณิต (Arithmetic) เราขาคณิต (Geometry) ดาราศาสตร์ (Astronomy) และปรัชญา (Philosophy) ซึ่งต่อมาสมัยโรมันได้ปรับปรุงเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับต้น (Trivium) ประกอบด้วยไวยากรณ์ (Grammar) วาทศิลป์ (Rhetoric) และตรรกวิทยา (Logic)

ระดับปลาย (Ouadrivium) ประกอบด้วยเลขคณิต (Arithmetic) เรขาคณิต (Geometry) ดาราศาสตร์ (Astronomy) และดนตรี (Music)

รวมเรียกว่า ศิลปศาสตร์เจ็ดประการ (Seven Liberal Arts) ซึ่งใช้เป็นหลักสูตรที่ใช้สืบต่อกันมาในสถาบันการศึกษาระดับสูงในยุโรปและอเมริกา ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงวิชาด้านศิลปศาสตร์ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 20 จากความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อชนชั้นปัญญาชนซึ่งเป็นคนส่วนน้อยเป็นการศึกษาเพื่อมวลชน (Mass Education) วิชาศิลปศาสตร์จึงได้รับการปรับเปลี่ยนเป็นวิชาสำหรับคนจำนวนมากขึ้น

วิชาศิลปศาสตร์ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ เนื้อหาวิชาที่เดิมจำกัดอยู่เฉพาะทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ซึ่งไม่เหมาะกับยุคสมัยที่พลเมืองทุกคนจะต้องมีความรู้กว้างขวางเพื่อการเป็นพลเมืองดีมิใช่เพื่อไปสู่การเป็นปัญญาชนที่สมบูรณ์อย่างเดียว ควรจะรอบรู้ในสาขาวิชาอื่นๆ ด้วย ดังนั้นจึงได้มีคำว่า "วิชาศึกษาทั่วไป" (General Education) เกิดขึ้นแทนที่วิชาศิลปศาสตร์ (Liberal Education) เป็นคำใหม่ที่ใช้กันมากในวงการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้มีการคิดค้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาอีกหลากหลายรูปแบบ เช่น ในปี ค.ศ.1914 วิทยาลัยแอมเฮิร์สท (Amherst College) ได้จัดวิชาสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 ชื่อ "สถาบันเศรษฐกิจและสังคม" (Social and Economic Institution) โดยเน้นการศึกษาวิชาเบื้องต้นของสาขาอักษรศาสตร์ เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้เกี่ยวกับ "ความจริงเกี่ยวกับสภาพของมนุษย์" และสอน

เกี่ยวกับจริยธรรม ตรรกวิทยา ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมายและการปกครอง เป็นการบูรณการวิชาสังคมศาสตร์อันนับได้ว่าเป็นรูปแบบแรกของวิชาพื้นฐานทั่วไป นอกจากนี้ยังมีอีกวิชาหนึ่งที่เปิดสอนในสมัยแรกของวิชาศึกษาทั่วไป คือวิชา "อารยธรรมร่วมสมัย" (Contemporary Civilization) ซึ่งเปิดสอนในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Columbia University) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอภิปรายสาเหตุของการที่สหรัฐเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 อันจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่กว้างขวางขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2546: 7-8)

ในระหว่างปี ค.ศ.1920-1930 โปรแกรมวิชาพื้นฐานทั่วไปในรูปแบบต่างๆ ได้พัฒนากว้างขวางขึ้นโดยมหาวิทยาลัยบางแห่งจัดวิชาให้นิสิตชั้นปีที่หนึ่งและชั้นปีที่สองได้เรียนเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองนอกเหนือจากการเรียนวิชาเอก โดยให้นิสิตเรียนด้วยตนเองด้วยการอ่านวรรณคดีที่มีชื่อเสียง 100 เล่ม ซึ่งเรียกว่า The Great books แล้วนำมาอภิปรายในชั้นเรียนสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ในปี ค.ศ.1945 มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้เสนอรายงานเรื่อง "การศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปในสังคมเสรี" (General Education in a Free Society) โดยกล่าวถึงปัญหาและความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป ทฤษฎีและวัตถุประสงค์ เนื้อหารายวิชาและการบริหารงานการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปไว้อย่างชัดเจน ต่อมาในปี ค.ศ.1946 ได้มีการตีพิมพ์วารสารวิชาพื้นฐานทั่วไป (The Journal of General Education) เพื่อเป็นสื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของวิชาพื้นฐานทั่วไปและเป็นเครื่องมือในการพัฒนารายวิชาและเนื้อหาสำหรับวิชาพื้นฐานทั่วไป จึงอาจกล่าวได้ว่าในระหว่างปี ค.ศ.1945-1946 เป็นช่วงเวลาที่วิชาพื้นฐานทั่วไปมีความก้าวหน้าทุกด้านทั้งด้านการอภิปราย ประเมินผลจุดมุ่งหมายเนื้อหาผู้สอน วิธีการสอนและการบริหารงานวิชาพื้นฐานทั่วไปในสหรัฐอเมริกา ต่อมาในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการเสนอแนวคิดการสอนวิชาศึกษาทั่วไปที่มุ่งให้การศึกษาและฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งแนวคิดนี้ได้แพร่ขยายไปทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา แสดงให้เห็นความสำคัญของวิชาพื้นฐานทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้จากแนวคิดที่ว่าการจัดวิชาพื้นฐานทั่วไปทำให้การศึกษาเกิดความสมดุล เนื่องมาจากการที่ผู้เรียนสาขาวิชาชีพมักจะจำกัดตนเองอยู่แต่ในวิชาชีพของตน ซึ่งทำให้ขาดแนวคิดและความรอบรู้ในสาขาวิชาอื่นๆ แต่วิชาพื้นฐานทั่วไปจะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้กว้างอย่างที่ผู้มีการศึกษาควรรู้ (Paitoon Sinlarat. 1976: 20-43)

สำหรับวิชาศึกษาทั่วไปในประเทศไทยนั้น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา รูปแบบและวิธีการของหลักสูตรอุดมศึกษาที่จัดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นองค์ประกอบหนึ่งในโครงสร้างของหลักสูตรอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการอุดมศึกษาของไทย โดยเริ่มจัดในสาขาครุศาสตร์หรือการฝึกหัดครูก่อน ทั้งนี้มีจุดมุ่ง หมายเพื่อให้บัณฑิตทางครุศาสตร์มีความรู้กว้าง ซึ่งจำเป็นแก่การประกอบอาชีพครู หลังจากนั้นเป็นต้นมาได้มีการจัดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปในอีกหลายสาขาวิชาและอีกหลายสถาบัน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และทองอินทร์ วงค์โสธร. 2526: 5)

การจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปได้เริ่มต้นในประเทศไทยครั้งแรกในปี พ.ศ.2500 โดยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้ชื่อว่าหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป มีจำนวน 54-58 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรี จัดให้สัมพันธ์กับวิชาครูตลอดการศึกษาทั้ง 4 ปี และระบุวัตถุประสงค์ไว้ว่าการศึกษาทั่วไปนี้เป็นหมวดวิชาที่มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยนักศึกษาให้มีพื้นความรู้เพื่อเข้าใจสภาพแวดล้อม สังคม และการครองชีพประจำวันให้ดีขึ้นโดยจัดให้ศึกษาหลายๆ ด้านเพื่อเป็นความรู้ประกอบอย่างกว้างขวางของครู เป็นรากฐานที่จะช่วยแก้ปัญหาชีวิตของตนได้อย่างดี สมเป็นบัณฑิตในสังคมประชาธิปไตยของประเทศไทย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552: ออนไลน์)

หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสมัยเริ่มแรกจัดเป็นหลักสูตรแบบแกน เป็นการจัดหลักสูตรให้นิสิตนักศึกษาได้ความรู้ทางกว้างและบังคับให้นิสิตนักศึกษาทุกคนต้องเรียน ในตอนต้นและตอนกลางศตวรรษที่ 19 วิชาพื้นฐานทั่วไปได้รับการยกย่องว่าเป็นการศึกษาเพื่อฝึกฝนจิต เป็นการสร้างรากฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพต่อไป เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาลักษณะนิสัยและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา และช่วยในการจัดการศึกษาทางด้านศิลปศาสตร์ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530: 97-99) การจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบวิชาเบื้องต้น ส่วนการจัดเป็นรายวิชาระดับสูงและรายวิชาสหวิทยาการก็มีอยู่บ้าง สำหรับสาขาวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปประกอบด้วย 3 สาขาวิชา คือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์

แม้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่ริเริ่มที่คณะครุศาสตร์ในการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป แต่มหาวิทยาลัยที่จัดอย่างจริงจังทั่วทั้งมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรก คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และทองอินทร์ วงค์โสธร. 2526: 7) โดยเริ่มการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 สำหรับนักศึกษาทุกคณะ ตั้งแต่ปี 2505 ลักษณะของการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเป็นแบบวิชาผสมผสานและวิชาเบื้องต้น โดยมีคณะศิลปศาสตร์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ จัดใน 3 สาขาวิชา เช่นเดียวกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีจำนวน 88 หน่วยกิต ต่อมาในปี พ.ศ.2506 ได้ลดจำนวนลงเหลือ 50 หน่วยกิต และได้จัดให้มีการเรียน การสอนเฉพาะในชั้นปีที่ 1 เนื่องจากได้มีการคัดค้านจากอาจารย์และนักศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่าจำนวนหน่วยกิตของวิชาศึกษาทั่วไปมากเกินไป (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2514: 1-3)

วิชาศึกษาทั่วไปได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 เป็นต้นมา เนื่องจากทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้น โดยกำหนดให้หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีจะต้องมีวิชาพื้นฐานทั่วไปอย่างน้อย 30 หน่วยกิต ใน 4 กลุ่มวิชา กลุ่มวิชาละไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต คือ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ต่อมาทบวงมหาวิทยาลัยได้ยกเลิกเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2517

และให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2525 แทน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษากับความต้องการของสังคมปัจจุบัน สภาพสังคม เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป การศึกษาก็ต้องเปลี่ยน แปลงเพื่อให้สอดคล้องสัมพันธ์กันโดยกำหนดให้มีวิชาศึกษาทั่วไปอย่างน้อย 30 หน่วยกิต ใน 4 หมวดวิชา และนักศึกษาจะต้องเรียนในแต่ละหมวดวิชาไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต คือ หมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาภาษา หมวดวิชาสังคมศาสตร์ และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ.2532 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศยกเลิกเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2525 และให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2532 แทน โดยมีปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ดังนี้

1. ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ
2. ให้สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา
3. ให้ได้มาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้น
4. ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ในส่วนของโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใดๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2532: 2) จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรปริญญาตรี ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในประเทศไทยได้ยึดหลักเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548 เป็นเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรของแต่ละสถาบัน ซึ่งยังคงมีรายละเอียดสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2532 กล่าวคือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาเดี่ยวหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่คลอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

สรุปได้ว่าหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปมีความเป็นมายาวนานและมีการปรับปรุงจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้เนื่องจากวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาก่อให้เกิดความรู้อย่างกว้างขวางแก่ผู้เรียน และนำความรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำรงชีวิตประจำวัน

รูปแบบการจัดและการบริหารวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษาไทย

รูปแบบของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่จัดสอนร่วมกันในมหาวิทยาลัยไทยนั้น เมื่อพิจารณาแล้วสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบใหญ่ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2550: 73 – 90)

1. แบบบังคับร่วม (Core Curriculum) เป็นหลักสูตรที่จัดวิชาให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนเหมือนกันทั้งมหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ ต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจแนวคิด ค่านิยม และทักษะที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน วิธีการจัดหลักสูตรแบบบังคับร่วมนี้มหาวิทยาลัยจะจัดวิชาหลักจำนวนหนึ่งไว้ให้นิสิตทุกคนทั้งมหาวิทยาลัยเรียน อาจจะเป็นวิชาเดียวให้เรียนกันทั้งมหาวิทยาลัยหรือวิชาที่ใกล้เคียงกันให้นิสิตเลือกได้ ลักษณะรายวิชามักจะเป็นรายวิชาในเชิงของสหวิทยาการหรือบูรณาการ และมีลักษณะกว้างมากกว่าเจาะและเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งหรือวิชาใดวิชาหนึ่ง จึงมักจะดำเนินการโดยกลุ่มคนหรือร่วมกันคิดจากหลายสาขาวิชามากกว่าอยู่ในความรับผิดชอบของสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งหรือคณะใดคณะหนึ่ง ปัจจุบันมหาวิทยาลัยที่มีการจัดแบบบังคับร่วมชัดเจน คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. แบบบังคับกระจายหรือบังคับเลือก (Distribution Requirements) เป็นหลักสูตรบังคับที่ทุกคนจะต้องเรียน แต่ทุกคนเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ กระจายกันออกไปได้แล้วแต่ว่าหลักสูตรไหน คณะใด สนใจจะให้เรียนวิชาบังคับแบบใดบ้าง แนวคิดของการบังคับกระจายนี้เน้นที่ความแตกต่างของบุคคลหรือของศาสตร์ เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสและคุ้นเคยกับสาขาวิชาชีพอื่นนอกจากวิชาเอกของตนเอง หลักสูตรแบบบังคับกระจายนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 บังคับบางวิชาเลือกบางวิชา เป็นการกำหนดหมวดวิชาบังคับไว้แล้วให้ผู้เรียนเรียนวิชาบังคับในหมวดวิชาที่กำหนดไว้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาตามความสนใจจากหมวดวิชาที่กำหนดไว้ มหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่จัดเป็นแนวนี้ เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

2.2 บังคับรายวิชาไว้ เป็นการกำหนดรายวิชาบังคับไว้ ผู้เรียนจะต้องเรียนรายวิชาเหล่านี้ให้ครบจึงจะจบหลักสูตร รายวิชาที่จัดนั้นมักจะเลือกจากคณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ 3 สาขาวิชา คือ สาขาสังคมศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์

2.3 บังคับหน่วยกิตเลือกรายวิชาเอง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่บังคับกระจายเต็มรูป คือ หลักสูตรจะกำหนดไว้เป็นหมวดใหญ่ ๆ ซึ่งโดยทั่วไปก็จะครอบคลุม 2 – 3 หมวดหลัก ๆ คือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์และหรือภาษา แล้วก็จะกำหนดรายวิชาในแต่ละหมวดไว้ให้จำนวนหนึ่ง หรือบางทีก็ไม่กำหนดเลย แต่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนเองจากคณะวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดหน่วยกิตบังคับไว้ในแต่ละหมวดวิชา มหาวิทยาลัยที่ใช้แนวคิดนี้อย่างเต็มที่โดยให้นิสิตเลือกอย่างมีอิสระ คือ หลักสูตรในปัจจุบันของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จัดโดยสำนักงานจัดการศึกษาทั่วไป 18 หน่วยกิต แยกเป็นกลุ่มวิชาของกลุ่มวิชามนุษยศสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และกลุ่มวิชาสหศาสตร์ โดยมหาวิทยาลัยจะกำหนดเพียงว่ากลุ่มวิชาต่าง ๆ ให้นิสิตนักศึกษาเลือกเรียนอย่างน้อย 3 หน่วยกิตจากกลุ่มวิชาทั้งหมด

จากการศึกษาของบัณฑิต ถนอมชาติ (2547: บทคัดย่อ) เรื่อง แนวโน้มรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า พบว่า โครงสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันเทคโนราชมงคลยังคงไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ประกอบด้วยรายวิชาบังคับร่วมและรายวิชาบังคับเลือก ซึ่งจะมีรายวิชามากกว่าที่จัดไว้ในปัจจุบัน และยังคงจัดให้ศึกษาในกลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ โดยการจัดรายวิชามีลักษณะบูรณาการความรู้ ซึ่งเน้นเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในสังคม ความเป็นมนุษย์ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและการค้นคว้าให้ความรู้

สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดวิชาศึกษาทั่วไปโดยใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือบางครั้งอาจจะมีอยู่ทั้ง 3 รูปแบบในสถาบันเดียวกัน แล้วแต่ว่าคณะใดสาขาวิชาใดจะเห็นเหมาะสมแล้วเลือกดำเนินการกันเอง เพื่อความเหมาะสม สะดวกและความคล่องตัวในการบริหารหลักสูตร

รูปแบบการบริหารวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการศึกษาสำหรับสถาบันการศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องมีการบริหารหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรมีการใช้ มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความชัดเจน ทันสมัย มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมาก สำหรับการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจะแตกต่างไปจากการบริหารหลักสูตรวิชาชีพ เนื่องจากหลักสูตรวิชาชีพส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบของคณะวิชาหรือคณะกรรมการระดับคณะ คณะใดคณะหนึ่งโดยเฉพาะ การบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปมีลักษณะพิเศษและมีรูปแบบที่หลากหลายกว่าหลักสูตรวิชาชีพ ซึ่งประมวลแล้วพบว่ามี 3 ลักษณะ คือ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2548: 105-117)

1. การบริหารโดยภาควิชา หรือคณะวิชา รูปแบบของการจัดการและดูแลโดยภาควิชานี้ ภาควิชาที่เป็นเจ้าของวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหา เลือกผู้สอน จัดเวลาสอน และดำเนินการสอนในวิชาศึกษาทั่วไปวิชาใดวิชาหนึ่งตามนโยบายและข้อกำหนดของภาควิชาซึ่งในบางกรณีอาจจัดเป็นรูปแบบของคณะกรรมการในระดับภาควิชาหรือระดับคณะ เพื่อดูแลวิชาศึกษาทั่วไปโดยตรง เพื่อให้การจัดการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมีลักษณะผสมผสานแนวคิดของหลายคน

2. การบริหารโดยคณะกรรมการ การบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการในประเทศไทยโดยทั่วไปจะมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธาน และมีกรรมการอีกจำนวนหนึ่งทำหน้าที่ดูแลและควบคุมการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย โดยมีฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยรับผิดชอบในด้านธุรการต่าง ๆ และขอความร่วมมือด้านอาจารย์ผู้สอนจากคณะต่าง ๆ ลักษณะและงานของกรรมการนั้นอาจจะมีได้ 2 รูปแบบ คือ 1) คณะกรรมการทำหน้าที่ประสานระหว่างภาควิชาและคณะที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะกับการจัดหลักสูตรในเชิงบังคับกระจายและอยู่ในความรับผิดชอบของภาควิชา 2) คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทาง เป้าหมาย และการดำเนินการในเชิงนโยบาย รวมทั้งตัดสินใจเชิงปฏิบัติ เช่น การคัดเลือกวิชา การตัดสินดำเนินงานและคัดเลือกผู้สอนด้วย แต่ตัวบุคคลและอุปกรณ์การเงินยังอยู่กับคณะวิชาและภาควิชาต่าง ๆ แบบนี้เหมาะกับการจัดหลักสูตรในเชิงของสหวิทยาการมากกว่าภาควิชา เพราะประสานและดำเนินการร่วมกันระหว่างสาขาวิชาได้มากกว่า

3. การบริหารโดยหน่วยงานอิสระ แนวคิดในการบริหารการศึกษาทั่วไปในรูปแบบของสถาบันอิสระนี้เริ่มในประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เมื่อมีการวางแผนพัฒนาการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะที่ 3 (พ.ศ. 2515-2517) ได้มีข้อเสนอให้มีการจัดตั้ง “สถาบันวิชาศึกษาทั่วไป” ขึ้นเพื่อให้บริการการสอนความรู้พื้นฐานทั่วไปกับคณะต่าง ๆ การบริหารในลักษณะของหน่วยงานอิสระจะสนองการจัดหลักสูตรในรูปแบบของแบบบังคับร่วม หรือแบบสหวิทยาการได้อย่างเต็มที่ สามารถกำหนดเป้าหมาย และนโยบายของวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างเหมาะสม มีบุคลากรเฉพาะของตนเอง มีงบประมาณ สถานที่ และการบริการต่างๆ ของตนเองทำให้การจัดการวิชาศึกษาทั่วไปดำเนินไปได้ตามอุดมคติได้มากกว่าบริหารในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันที่มีการดำเนินการจัดตั้งสถาบันกันหลายแห่งแล้ว เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยศรีปทุม เป็นต้น

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ (2541: 4) กล่าวว่า การบริหารจัดการหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะ ไม่ควรขึ้นกับภาควิชาโดยตรงเพราะจะทำให้เป็นภาระที่มากเกินไป อีกทั้งการจัดหลักสูตรและเนื้อหาไม่มีความเป็นสหวิทยาการแต่กลายเป็นพื้นฐานของวิชาเฉพาะตามที่ภาควิชารับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับปริศนา ชัยดวง; และคนอื่นๆ (2551: 290) ซึ่งได้ประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรมีหน่วยงานกลางหรือองค์กรเฉพาะบริหารจัดการหลักสูตร หรืออาจให้ภาควิชา/คณะต่างๆรับผิดชอบเช่นเดิม แต่ควรนำร่องให้มีคณะกรรมการวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีผู้แทนจากคณะต่างๆ ตามกลุ่มสาขาวิชา

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปขึ้นอยู่กับโครงสร้างการบริหารงานและจำนวนอาจารย์ของแต่ละมหาลัย โดยควรมีหน่วยงานหรือคณะกรรมการกลางที่ประกอบด้วยคณะหรืออาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนวิชาศึกษาทั่วไปเข้ามาดำเนินการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้เกิดการบูรณาการของหลักสูตรอย่างแท้จริง แต่หากเป็นหลักสูตรรายวิชาเฉพาะก็ควรให้คณะที่สอนวิชานั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการเอง

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้ ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษามีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ด้านหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นกำหนดหรือกรอบของแนวปฏิบัติที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมายที่วางไว้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 1) ดังที่ธำรง บัวศรี (2531: 6) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่าคือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้ ส่วนสุมิตร คุณานุกร (2523: 2) กล่าวว่าหลักสูตรหมายถึง โครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

สุนีย์ ภู่พันธ์ (2546: 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู

2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน เป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรได้รับสิ่งใดบ้างที่เป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา

4. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

5. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่ช่วยให้ผู้เรียนมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

7. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าเป็นเช่นไร

สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น จากการศึกษาของเสริมศรี ไชยศร สุรพล บัวพิมพ์และสุนทรี คนเที่ยง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2548: 31; อ้างอิงจาก เสริมศรี ไชยศร สุรพล บัวพิมพ์; และสุนทรี คนเที่ยง. 2543) เสนอว่า หลักสูตรที่ดีควรมีจุดมุ่งหมาย 5 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความเป็นคนสมบูรณ์ที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะชีวิตและสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งความรู้เฉพาะด้าน
2. มุ่งเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถเพื่อให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาดรู้คุณค่าของความคิด วิชาการและสรรพสิ่ง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้งทางปัญญา และรู้จักใช้ความคิดขั้นสูง
3. ส่งเสริมทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในสังคมข้อมูลข่าวสาร
4. ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น
5. เพื่อพัฒนาความเป็นสากล ความก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศในเชิงวิชาการเนื้อหา

โครงสร้างหลักสูตรในระดับอุดมศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่งคือการศึกษาวิชาชีพ (Professional Education) เป็นเนื้อหาความรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทำความเข้าใจและปฏิบัติได้ในวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง ส่วนที่สองคือการศึกษาทั่วไป (General Education) ที่เนื้อหาความรู้รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทรรศนะแนวคิด และบุคลิกที่กว้างขวาง ไม่คิดแคบเฉพาะในสาขาวิชาของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม สร้างเสริมคุณธรรมด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้น ประกอบวิชาชีพ

ของตนได้ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่วนที่สามคือวิชาเลือก (Elective Course) เป็นวิชาเลือกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตามความสนใจกว้างขวางและแตกต่างกัน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2549: 13)

สำหรับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2549: 14-15) ได้กำหนดให้หลักสูตรระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาเลือกเสรี โดยหมวดวิชาศึกษาทั่วไปประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาเดี่ยวหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่คลอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาศึกษาทั่วไป และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ซึ่ง ทบวงมหาวิทยาลัย (2538: 101) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการจัดการวิชาศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. รายวิชาควรสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ ในการผลิตบัณฑิต เพื่อให้สามารถเข้าสู่สังคมในแต่ละยุคสมัย

2. รายวิชาควรประกอบด้วย กลุ่มรายวิชาใหญ่ ดังนี้ กลุ่มภาษา กลุ่มมนุษยศาสตร์ กลุ่มสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

3. เนื้อหาวิชาควรเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น (Localization) และสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัฒน์ตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา

4. การจัดรายวิชาแต่ละรายวิชา ควรจะจบในตัวเองหรือเป็นรายวิชาที่ต่อเนื่องกัน ขึ้นอยู่กับผู้ร่างหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของแต่ละรายวิชา เช่น กลุ่มวิชาภาษาอาจจัดให้เป็นรายวิชาต่อเนื่องได้ หรือกลุ่มรายวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ อาจจัดให้เป็นรายวิชาที่จบในแต่ละรายวิชา โดยมีลักษณะบูรณาการ

สาโรช บัวศรี (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2549: 14; อ้างอิงจาก สาโรช บัวศรี. 2529) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของหลักสูตรแบบบูรณาการไว้เป็นแนวทางดังนี้

1. หลักสูตรควรเน้นให้ผู้เรียนกำหนดปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ตัดสินใจเป็น รู้จักทำงานร่วมกันและทำงานเพื่อสังคม การที่ผู้เรียนแก้ปัญหาของตนหรือสังคมได้สำเร็จย่อมก่อให้เกิดบูรณาการได้

2. จัดวิชาต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ผสมผสานเนื้อหาสาระของศาสตร์ต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน ไม่แยกเป็นวิชาเดี่ยว ๆ

3. ควรจัดเป็นกลุ่มวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นความสัมพันธ์ของศาสตร์ต่าง ๆ โดยหวังว่าผู้เรียนจะเกิดลักษณะบูรณาการขึ้นได้

4. เลือกสรรสาระวิชาที่คาดคิดว่าผู้เรียนจะมีความสนใจร่วมกันหรือคาดว่าจะต้องมีความสนใจร่วมกันหรือทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญร่วมกัน

5. วิชาที่บูรณาการเหล่านั้นบังคับให้ทุกคนเรียน เพื่อหวังว่าผู้เรียนทุกคนจะเกิดลักษณะบูรณาการอย่างแท้จริง

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2550: 94) กล่าวถึงลักษณะรายวิชาของวิชาศึกษาทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ คือ

1. ลักษณะรายวิชาเดี่ยว เป็นวิชาที่ใช้เนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ เฉพาะในสาขาวิชาเดียวเท่านั้น ไม่อาศัยหรือไปรวมกับวิชาอื่น ๆ แล้วนำมาสอนร่วมกัน แนวคิดและเนื้อหา รวมทั้งวิธีการที่ใช้นั้นจะใช้เฉพาะในสาขาของตนเอง ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นรายวิชาเนื้อหาและรายวิชาประยุกต์

2. ลักษณะรายวิชาผสม การจัดในลักษณะรายวิชาผสม คือ จัดรายวิชาที่ผสมผสานรายวิชาต่าง ๆ อย่างน้อย 2 วิชาเข้าด้วยกันในลักษณะของบูรณาการ หรือผสมผสานเนื้อหาวิชาเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายทางรายวิชาเป็นสำคัญ

2.1 รายวิชาผสมเพื่อเป้าหมายทางวิชาการ เน้นการผสมผสานรายวิชาเพื่อการเข้าใจหรือการเรียนรู้วิชาการที่สมบูรณ์ เพื่อให้เรียนรู้ เข้าใจเนื้อหาวิชาที่กว้างขวางลึกซึ้งขึ้น ส่งเสริมให้เข้าใจสาขาต่าง ๆ ให้ดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้น เช่น วิชาศาสนากับสังคม ปรัชญากับศาสนา

2.2 รายวิชาผสมผสานเพื่อเป้าหมายชีวิต / มนุษย์ การผสมผสานในแนวนี้เน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจชีวิต เข้าใจความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น วิชามนุษย์กับการใช้เหตุผล มนุษย์กับวรรณกรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.3 รายวิชาผสมเพื่อเข้าใจสังคม / สิ่งแวดล้อม เป็นการจัดรายวิชาที่ผสมผสานสาระหรือสาขาวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจสังคมหรือสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี กว้างขวาง และลึกซึ้ง รายวิชาในกลุ่มนี้มีการจัดสอนกันมาก รายวิชาที่พบมาก คือ วิชามนุษย์กับสังคม มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับการเมือง การเมืองการปกครองไทย มนุษย์กับเศรษฐกิจ สภาวการณ์โลก เป็นต้น

2.4 รายวิชาผสมผสานทางด้านเทคโนโลยี เป็นการผสมผสานสาระวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน เพื่อให้รู้และเข้าใจประเด็นปัญหาและ/หรือสาระทางด้านเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เช่น วิชาวิทยาศาสตร์กับสังคม เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา ธรรมชาติวิทยา สิ่งแวดล้อมกับวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

3. รายวิชาพิเศษอื่น ๆ

3.1 วิชาอมตะวิทยา การจัดหลักสูตรในแนวอมตะวิทยาหรือหนังสือหลัก (Great Book Approach) นี้มีหลักการสำคัญตามแนวคิดของฮัชชินส์ ที่กล่าวว่า วิชาศึกษาทั่วไปควรประกอบด้วยเรื่องของโลกตะวันตก ศิลปะของการอ่าน การเขียนและการคิด รวมทั้งคณิตศาสตร์และเรื่องเหล่านี้จะช่วยให้นิสิตรู้จักใช้สติปัญญาในการกระทำต่าง ๆ เพราะเขาได้รู้ว่า มนุษย์เราได้ทำอะไรกันมาบ้างแล้วในอดีตคนสำคัญของโลกเขาคิดกันอย่างไร

3.2 วิชาสัมมนา แนวคิดนี้เน้นที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหา วิธีการจัดในลักษณะนี้มีหลักการคือ ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้พบปะและพูดคุยกับอาจารย์ให้มากที่สุด

3.3 วิชาที่เป็นประโยชน์กับชีวิตประจำวัน (Functional Subjectmatter Courses) เป็นวิชาที่แยกตัวออกมาจากแนวคิดของศิลปะศาสตร์เดิม (Liberal Arts)

3.4 วิชาสัมพันธ์ การจัดในลักษณะวิชาสัมพันธ์ทำกันหลายรูปแบบที่เป็นการจัดรายวิชาปกติ ให้นิสิตทุกคนลงทะเบียนเรียน จัดบรรยายอภิปรายพิเศษ แล้วให้นิสิตทุกคนเข้าฟังก็มี นอกจากนั้นก็ยังจัดให้ผู้เรียนได้ไปร่วมกิจกรรมและคลุกคลีกับชาวชนบทหรือชาวสลัมในเมือง ในบางประเทศถือเป็นข้อบังคับในหลักสูตรไว้เลยว่า ผู้ที่จะจบการศึกษาได้นั้นจะต้องไปทำงานหรือไปร่วมกิจกรรมในชนบทเสียก่อนระยะหนึ่งเพื่อให้บัณฑิตได้มีประสบการณ์ตรงและคุ้นเคยกับปัญหาจริงแล้วจึงจะมีสิทธิรับปริญญาได้

ส่วนประดิษฐ์ มีสุข (2535: 4 – 5) กล่าวถึงประเภทของรายวิชาและเนื้อหาวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป คือ

(1) รายวิชาเบื้องต้น (Introductory Disciplinary Course) จัดในลักษณะความรู้ทั่วไปเบื้องต้นโดยจัดเป็นรายวิชาเดียว เช่น ชีววิทยาเบื้องต้น สังคมวิทยาเบื้องต้น การศึกษาเบื้องต้นเป็นลักษณะรายวิชาที่มีมากที่สุด

(2) รายวิชาระดับสูง (Advanced Disciplinary Course) หมายถึง รายวิชาเฉพาะในแต่ละสาขาวิชาที่จัดอยู่ในระดับสูงขึ้นไป ในสหรัฐอเมริกามีการจัดรายวิชาในลักษณะนี้กว้างขวางมาก เช่น วิชาการแกะสลักของยุโรปและอเมริกา การศึกษาเรื่องเซลล์ การจัดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วแบบนี้จะจัดกันมากในวิทยาลัยชุมชน

(3) รายวิชาสหวิทยาการ (Interdisciplinary Course) คือ รายวิชาที่เชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่สองสาขาวิชาขึ้นไป มีความมุ่งหมายให้นักศึกษาเข้าใจความเชื่อมโยงของสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษาหาความรู้และการแก้ปัญหารวมทั้งวิถีทางที่วิชาเหล่านั้นจะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบันได้ วิชาแบบนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นลักษณะของวิชาศึกษาทั่วไปที่ควรจัดให้นักศึกษาได้เรียน

เนื้อหาถือเป็นสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ธำรง บัวศรี (2542: 222) กล่าวว่าเนื้อหา หมายถึง ข้อมูล ความรู้หรือสิ่งอันเป็นสาระซึ่งได้ถูกเลือกสรรจากวิชาต่าง ๆ เมื่อนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จะทำให้ผู้เรียน มีความรู้ ทักษะ และเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การเลือกเนื้อหาวิชาที่จะมาไว้ในหลักสูตรจึงต้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 82-83)

1. มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ (Significance)
2. มีความถูกต้องทันสมัย (Validity)
3. มีความน่าสนใจ (Interrest)
4. เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ (Learnability)
5. สอดคล้องกับจุดประสงค์ (Appropriateness to Objectives)
6. เป็นสิ่งที่มีประโยชน์แก่ผู้เรียน (Usefulness)
7. เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ (Feasibility)

สำหรับเนื้อหาของวิชาศึกษาทั่วไปนั้น ประดิษฐ์ มีสุข ได้กล่าวว่า เนื้อหาวิชาศึกษาทั่วไป ของแต่ละมหาวิทยาลัย อาจแตกต่างกันบางมหาวิทยาลัยระบุเนื้อหาของวิชาศึกษาทั่วไปอย่างละเอียด แต่บางมหาวิทยาลัยระบุไว้หยาบ ๆ เนื้อหาวิชาอาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

(1) วิชาทักษะชั้นสูง (Advanced Skill Subjects) เช่น เรียงความภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศและพลศึกษา วิชาทักษะชั้นสูงนี้กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ 3 R's คือ เลขคณิต (Arithmetic) การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) รวมทั้งทักษะพื้นฐานอื่น ๆ

(2) วิชากระจายสาขาวิชา (Field Distribution Subjects) วิชาประเภทนี้ระบุสาขาวิชา กว้าง ๆ 3 สาขา คือ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ซึ่งผู้เรียนต้องเรียนทั้ง 3 รายวิชา

(3) วิชาที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป (General Understanding Courses) วิชาประเภทนี้มี วัตถุประสงค์ที่จะให้ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกว้าง ๆ และเป็นขั้นพื้นฐานแก่นิสิตนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี เช่น วิชาจิตรกรรมรัฐบาลและสถาบันการเมืองและศาสนา เป็นต้น

นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2550: 112 – 144) ยังได้กล่าวถึงลักษณะเนื้อหาวิชาของวิชา ศึกษาทั่วไป ไว้ดังนี้

ลักษณะเนื้อหาแรก คือ การเลือกเนื้อหาที่เป็นเบื้องต้นของวิชานั้น ๆ หรือเป็นวิชาในลักษณะ ที่เรียกว่า Introductory Course ให้เรียนเบื้องต้นเพื่อจะได้เป็นพื้นฐานสำหรับจะเรียนวิชาที่สูงขึ้นไป เนื้อหาในลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ไม่ลึกซึ้ง ไม่เข้มข้น ไม่ซับซ้อน แต่เป็นพื้นฐานของวิชา อื่น ๆ ต่อไป

ลักษณะเนื้อหาที่สอง เป็นหลักการหรือทฤษฎีในสาขาหรือวิชานั้น ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้หลักการสำคัญของวิชาที่สอน โดยผู้สอนจะประมวลแนวคิด ทฤษฎี หรือหลักการของศาสตร์นั้น ๆ มาให้ ผู้เรียนเรียนรู้วิเคราะห์วิจารณ์ตามแต่จะเห็นเหมาะสมในแต่ละศาสตร์

ลักษณะเนื้อหาที่สาม เน้นที่วิธีการโดยเฉพาะวิธีการแสวงหาความรู้หรือวิธีการที่จะได้มาซึ่งความรู้ของวิชาการในศาสตร์นั้น เนื้อหาในแนวนี้จะไม่เน้นมากนัก แต่จะเน้นการให้ความรู้ การวิเคราะห์ความรู้ การประเมินความรู้ได้ เน้นการวิเคราะห์เป็นหลัก

ลักษณะเนื้อหาที่สี่ เป็นเนื้อหาที่เน้นในทางกว้าง เป็นความรู้ทั่วๆ ไปลักษณะสำรวจ พร้อมกับวิเคราะห์วิจารณ์ให้ผู้เรียนมีมุมมองและโลกทัศน์ที่กว้าง

ลักษณะเนื้อหาที่ห้า คือ เนื้อหาที่เน้นในสังคมสิ่งแวดล้อม โลกนานาชาติเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักเข้าใจสังคม สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเข้าใจ และก้าวทันความเปลี่ยนแปลง โดยนำหลักวิชาที่เรียนมาวิเคราะห์ได้

ลักษณะเนื้อหาที่หก คือ การคัดเลือกเนื้อหาในลักษณะให้รู้จักเห็นใจตนเองและผู้อื่นอย่างดีพอ เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเข้าใจ มีความสุข รู้จักปรับตัว เป็นการนำวิชาความรู้มาใช้เพื่ออธิบายตนเองและผู้อื่น

ลักษณะเนื้อหาที่เจ็ด คือ การนำความรู้ วิธีการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน นำมาประยุกต์วิเคราะห์เลือกเนื้อหาที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นหลัก ไม่เน้นการวิเคราะห์ทางวิชาการ ทางสังคมหรือทางเลือกของสังคมด้านต่าง ๆ อย่างมากพอ

ลักษณะเนื้อหาที่แปด คือ การเน้นศิลปะ วัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนเข้ากับสภาพแวดล้อมทางด้านสังคม วัฒนธรรมของชาติและของนานาชาติเพื่อจะได้เข้าใจและรู้จักวิถีชีวิตของตนได้ดีพอ พร้อมทั้งอภิปราย วิเคราะห์ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมของบุคคลและสังคมได้อย่างเต็มที่

ลักษณะเนื้อหาที่เก้า คือ การเน้นเนื้อหาและทักษะหลักของความเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การใช้ปัญญา การหาความรู้ การสื่อความคิดความรู้

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปมีดังนี้

ศรีลา บุญระหงษ์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป พบว่า ด้านเนื้อหาวิชาและการนำไปใช้ เนื้อหาที่ได้เรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจ มองเห็นปัญหา สามารถแก้ปัญหาและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี แต่ผู้เรียนบางส่วนเห็นว่าเนื้อหาบางรายวิชาไม่ชัดเจนทำให้ผู้เรียนสับสน เข้าใจยาก ควรปรับปรุงตำราและเอกสารให้ได้มาตรฐานและควรยกตัวอย่างเพิ่มเติมในขณะที่สอนด้วย

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (Sinlarat. 1976: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง Developing a Program for Thai University พบว่า การพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจะต้องมีการสร้างหลักสูตรแกนวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศ ซึ่งควรรวมถึงทักษะขั้นพื้นฐาน พื้นฐานทางศิลปะและวัฒนธรรมไทย สภาพสังคมไทย และผลกระทบของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อมนุษย์และสังคม นอกจากนี้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจะบรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ

ปริศนา ชัยดวง และคนอื่นๆ (2551: 290) ได้ประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า ผลการประเมินบริบทของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความก้าวหน้าทันสมัยและเนื้อหาสาระของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเมื่อเทียบกับหลักสูตรชั้นนำทั้งในและต่างประเทศอยู่ในระดับใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยทั่วไป ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาอยู่ในระดับมาก รวมถึงความเหมาะสมของปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับมาก

สำหรับบัณฑิต ถนอมชาติ (2547: 96) ศึกษาเรื่องแนวโน้มรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า พบว่า ในด้านปรัชญาของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาสาระ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศึกษาทั่วไปของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้านั้นจะเป็นเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและจะปรับเปลี่ยนไปตามความจำเป็นของสังคม เป็นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับความเป็นโลกาภิวัฒน์และเนื้อหาที่มีลักษณะบูรณาการโดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ รวมทั้งมีลักษณะประยุกต์ใช้ ลักษณะของรายวิชาจะเป็นรายวิชาที่มีลักษณะบูรณาการและรายวิชาเดี่ยว

ส่วนสุภาพ ณ นคร และจินตนา กนกปราณ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (หลักสูตร พ.ศ.2548) ที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2549 พบว่า ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดรายวิชาศึกษาทั่วไปให้อย่างหลากหลาย การกำหนดสัดส่วนหน่วยกิต การเรียนวิชาศึกษาทั่วไปที่เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนด้านเนื้อหาตามความเห็นของนักศึกษาพบว่าทุกรายวิชาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยนักศึกษาเห็นว่าวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาที่มีเนื้อหาดี สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ แต่บางรายวิชาต้องพัฒนาปรับแก้เนื่องจากมีเนื้อหามากเกินไป ซ้ำซ้อนและเข้าใจยาก

นอกจากนี้ กิติพร โชประการ และกฤตยา ไชยศิวามงคล (2546: 54) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีต่อวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พบว่า วิชาที่เป็นประโยชน์และนำไปใช้ได้จริงของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนไปข้างมาก ซึ่ง 3 ลำดับแรก คือ เข้าใจและสามารถวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องราวและสภาพสังคมหรือสภาพแวดล้อมได้ ช่วยพัฒนาความคิดอ่านได้ทันโลกทันเหตุการณ์ และเสริมสร้างให้มีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม สำหรับวิชาที่ช่วยให้มีโลกทัศน์กว้างไกล คิดอย่างมีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่วิชามนุษย์กับสังคม เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจเบื้องต้น มนุษย์กับอารยธรรม และวัฒนธรรมไทยในอดีตและปัจจุบัน นอกจากนี้บัณฑิตยังมีความเห็นว่าควรเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกฎหมาย จิตวิทยา และวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย

สรุปได้ว่า หลักสูตรถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาเพราะเป็นกรอบที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การจัดหลักสูตรในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ ผู้สอนจึงควรเลือกรูปแบบของหลักสูตรให้เหมาะกับลักษณะเนื้อหาวิชา สำหรับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับทุกคน และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรในระดับปริญญาตรี มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขวางนอกเหนือจากสาขาวิชาชีพของตนเอง รวมถึงปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมทำให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ลักษณะรายวิชาศึกษาทั่วไปควรเป็นรายวิชาที่มีลักษณะบูรณาการโดยมีเนื้อหาที่สาระที่ทันสมัยและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านอาจารย์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524 ได้ให้คำจำกัดความว่า ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ที่ทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาของรัฐ หรือเอกชน

จากความหมาย หรือคำจำกัดความของ อาจารย์ จะเห็นว่า อาจารย์เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา เพราะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผล เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีความรู้เรื่องเทคนิคการสอน และระเบียบวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความทรงจำได้ดี เข้าใจด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาสังคมสำหรับผู้เรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียน โดยสอดคล้องกับสังคมนั้น (ภิญโญ สาธร. 2519:178)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 87-88) เสนอคุณสมบัติของอาจารย์ เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบสูง รับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ และปฏิบัติงานโดยเต็มความสามารถ รับผิดชอบในการให้สาระวิชาที่ค้นคว้ามาอย่างถูกต้องแก่ศิษย์โดยไม่บิดบังความรู้นั้นๆ

2. มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พยายามเสาะแสวงหาวิชา รักการอ่าน สนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้โดยวิธีการต่างๆ

3. มีทักษะในการวิจัย ค้นคว้า หาเหตุผล พยายามเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และลำดับความรู้ความคิด

4. มีทักษะในการแสดงออก โดยเฉพาะด้านการพูด ควรเป็นผู้ที่มีวิธีการพูดที่ชัดเจน อธิบายให้เข้าใจง่าย เสียงดังฟังชัด พูดให้ชวนฟัง นอกจากนี้ก็ควรมีทักษะในการเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้เข้าใจได้ง่าย เป็นการเผยแพร่วิทยาการไปสู่สังคมภายนอกอีกด้วย

5. มีทักษะในการรับรู้ ทั้งการอ่าน และการฟัง สนใจการอ่าน และชอบที่จะฟังเรื่องราวต่างๆ เพื่อที่จะประดับสติปัญญา

6. มีความมั่นใจในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีความสามารถ และพยายามใช้ความสามารถของตนให้เป็นประโยชน์ ไม่ควรคิดว่าคนอื่นจะมีความสามารถไม่เท่าตน

7. มีอิสระในความคิด และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

8. มีอิสระในการปฏิบัติงาน แต่ความมีอิสระในการปฏิบัติงานต่างๆ นี้จะอยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบในหน้าที่ ซึ่งควรยอมรับระเบียบ และกฎเกณฑ์ของสังคมมาปฏิบัติอีกด้วย

9. มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่คิดว่าความคิดของตนจะถูกต้องเสมอไป เหตุผลของคนอื่น ซึ่งไม่ตรงกับของตนนั้นก็มีส่วนถูกได้เช่นเดียวกัน และไม่ควรคิดว่าตนมีเหตุผล และหลักการดีกว่าของคนอื่น

10. มีความพยายามที่จะทำในสิ่งสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์

11. มีความเสียสละและอดทน การเป็นอาจารย์นั้นจำเป็นต้องมีความอดทน และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อคนส่วนใหญ่ได้เสมอ

12. มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี สามารถเข้าได้ทั้งผู้มีอาวุโส หรือด้อยกว่าตน

ส่วนกาดเซลา (พนม หวัดสว่าง. 2542: 19; อ้างอิงจาก Gadzella. 1974: 9) ได้ศึกษาเรื่องอาจารย์ในอุดมคติของนักศึกษาในวิทยาลัยรัฐวอชิงตันตะวันตก (Western Washington State College) พบว่าลักษณะที่สำคัญที่สุดของอาจารย์ในอุดมคติของนักศึกษาตามลำดับความสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่

1. มีความสนใจและกระตือรือร้นในวิชาที่สอน
2. สามารถที่จะอธิบายเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างชัดแจ้งในสภาพที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน
3. มีความรู้ดีทั้งเนื้อหาวิชา และเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน
4. วัดผลด้วยความรอบคอบ และยุติธรรมในการให้เกรด
5. วางแผนการสอน กำหนดหัวข้อการเรียนอย่างมีระบบ ตลอดจนมีรายชื่อหนังสือประกอบการเรียน

บาติสตาและจอห์น (ทัศนีย์ ตรีธาร. 2544: 38; อ้างอิงจาก Batista; & John. 1976) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมของครูที่ดีจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พฤติกรรมของครูที่ดีประกอบด้วย การเป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย มีความรู้ความสามารถในการเขียนบทความและสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน มีความรู้ในวิธีการประเมินจุดมุ่งหมายของวิชาอย่างเหมาะสม มีคุณธรรมในวิชาชีพ เป็นผู้ที่ทำงานด้วยการให้บริการกับสถาบันและชุมชน ให้บริการวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อครู นิสิตนักศึกษา และสถาบัน

การจัดอาจารย์เข้าสอน หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาและกลวิธีการใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและประสบการณ์ รวมทั้งสามารถพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อการงานอย่างมีประสิทธิภาพ (สุนีย์ ภู่พันธ์. 2546 : 230) ซึ่งปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545 : 156) กล่าวถึงข้อที่ควรพิจารณาในการจัดอาจารย์เข้าสอน ดังนี้

1. สำรวจความพร้อมของบุคลากรด้านอาจารย์ ก่อนเปิดหลักสูตรใหม่ หรือเปิดแผนการสอนเพิ่ม
2. สำรวจภาระงานของอาจารย์ผู้สอน
3. สำรวจคุณสมบัติ เช่น วุฒิ ประสบการณ์ ความชำนาญในการสอนของแต่ละวิชา
4. จัดตามความพร้อมของอาจารย์ผู้สอน ตามความถนัดและตามความต้องการในการสอน
5. จัดตามความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2540: 338) ได้เสนอรูปแบบการจัดอาจารย์เข้าสอนที่ได้ผลดี 2 แบบคือ

(ก) การจัดอาจารย์เข้าสอนตามแนวตั้ง ได้แก่ การจัดอาจารย์สอนในวิชาหนึ่งๆ ในหลายๆ ระดับชั้น เช่น วิชาภาษาอังกฤษ จัดอาจารย์ทั้งชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 มีผลดีคือ ผู้เรียนได้เรียนกับอาจารย์หลายคน แต่ละคนมีวิธีการสอนแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อ และอาจารย์ผู้สอนในหลายระดับไม่จำเจ อาจนำผลที่ได้จากการสอนในระดับหนึ่งไปปรับใช้กับอีกระดับหนึ่งได้ แต่มีข้อเสียคือ อาจารย์ต้องเตรียมการสอนหลายวิชา ทำให้มีเวลาไม่พอเพียงในการเตรียมการสอน

(ข) การจัดอาจารย์เข้าสอนตามแนวนอน คือ จัดอาจารย์คนหนึ่งสอนในระดับเดียว เช่น วิชาภาษาอังกฤษสอนเฉพาะชั้นปีที่ 1 เพียงชั้นปีเดียว ข้อดีคือ มีเวลาในการเตรียมการสอน เตรียมครั้งเดียว สอนได้หลายกลุ่ม อาจารย์จะมีทักษะในการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งมาก ผู้เรียนหลายกลุ่มได้เรียนกับอาจารย์คนเดียวทำให้เรียนรู้ในแนวเดียวกัน การวัดผลประเมินผลทำโดยผู้สอนคนเดียว เกิดความเสมอภาคกัน ข้อเสียคือ อาจารย์ทำการสอนในระดับเดียว อาจรู้สึกจำเจ ผู้เรียนเบื่อหน่าย

นอกจากนี้ยังมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพิ่มเติม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2540: 346) ดังนี้

(ก) จัดตามวิชาเอก ผู้ที่เรียนวิชาเอกมาในวิชา หรือกลุ่มวิชาใด ย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ หรือมีความถนัดในสาขาวิชานั้นเพียงพอ เหมาะสมที่จะจัดให้สอนวิชานั้นมากที่สุด แต่ทั้งนี้ ผู้สอนต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาวิชาในหลักสูตรประกอบกันไปด้วย

(ข) จัดตามวิชาโท เป็นการจัดผู้สอนที่เรียนสาขาวิชานั้นเป็นวิชาโท เหมาะสมสำหรับสถานบันการศึกษาที่ขาดผู้สอนในสาขาวิชาหนึ่ง แต่มีอาจารย์เกิน หรือมีคาบสอนน้อยในอีกสาขาวิชาหนึ่ง โดยให้ผู้สอนได้มีโอกาสเตรียมตัวศึกษาหลักสูตร หรือทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถทำการสอนที่มีประสิทธิภาพได้

(ค) จัดตามความถนัด และความสนใจ ซึ่งอาจารย์อาจทำการศึกษาค้นคว้าจนเกิดความรู้ความชำนาญ และสนใจอยากจะสอนอีกวิชาหนึ่ง ก็อาจจัดให้สอนได้

(ง) จัดอาจารย์เข้าสอนในรายวิชาที่มีประสบการณ์ อาจารย์บางคนอาจมีประสบการณ์หรือความชำนาญในวิชาชีพแขนงใดแขนงหนึ่ง หรือมีความสนใจค้นคว้า ทดลอง ก็อาจจัดให้สอนในวิชาชีพที่มีความชำนาญ หรือมีประสบการณ์นั้นๆ

(จ) จัดอาจารย์เข้าสอนตามความจำเป็น ในบางสถาบันการศึกษา มีอาจารย์มากเกินในหมวดวิชาหนึ่ง แต่อาจารย์ขาดในหมวดวิชาหนึ่ง แต่อาจารย์ที่เกินไม่ได้เรียนเป็นวิชาเอก หรือวิชาโท หรือไม่มีความถนัดในหมวดวิชาที่ขาดนั้น ถ้าเป็นอาจารย์เกินในหมวดวิชาชีพ แต่อาจารย์ขาดในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปก็อาจจัดให้สอนได้ เพราะอย่างน้อยอาจารย์ทุกคนก็เคยผ่านการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปมาก่อน เพียงแต่ให้ศึกษาหลักสูตร คู่มือการสอน แบบเรียน แผนการเรียน แผนการประเมินผลที่ได้จัดทำไว้ ก็จะทำการสอนได้ แม้ในตอนต้นอาจจะไม่ได้ผลดีนักก็ตาม

สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปนั้น ทบวงมหาวิทยาลัย (2538: 101) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ต้องพิจารณาในการจัดวิชาศึกษาทั่วไป กล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปควรมีความรู้และประสบการณ์อย่างดียิ่ง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และทราบปรัชญาการสอนวิชาศึกษาทั่วไปเป็นอย่างดี ตลอดจนเข้าใจคำว่าบูรณาการและเป็นผู้จัดการประสานงานที่ดี รวมถึงควรมีการจัด

สัมมนาอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้นิพนธ์ คันธเสวี (2537: 21) ยังกล่าวว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาทั่วไปสำเร็จตามเป้าหมายคือการสอน ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในวิชานั้นๆมากจนสามารถสอนเรื่องที่ยากและลึกซึ้งให้เข้าใจง่าย ส่วนพระธรรมปิฎก (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2546: 59; อ้างอิงจากพระธรรมปิฎก. 2538) ให้ความเห็นว่าผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปต้องรู้โลกและชีวิต สามารถนำความรู้มาเปลี่ยนแปลงให้เกิดชีวิตดีงามสร้างสรรค์สังคมได้

จากการศึกษาของนีรนุช ภาชนะทิพย์; และคนอื่นๆ (2550: 230) เรื่องการติดตามผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าทิศทางการพัฒนาวิชาบูรณาการหมวดวิชาศึกษาทั่วไปด้านอาจารย์ผู้สอนตามความเห็นของผู้บริหารนั้นควรมีการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนวิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์หลากหลายเพื่อให้เกิดการบูรณาการอย่างแท้จริง มีการปรับเนื้อหาสาระให้ทันสมัย โดยเฉพาะรายวิชาในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สำหรับกลุ่มอาจารย์ผู้สอนและคณะกรรมการรายวิชา พบว่า อาจารย์ผู้สอนและคณะกรรมการรายวิชาบูรณาการหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีประสบการณ์การสอนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มากกว่า 10 ปีคิดเป็นร้อยละ 64.1 โดยมีประสบการณ์การสอนวิชาบูรณาการและ/หรือดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมากกว่า 5 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 53.8 โดยกลุ่มอาจารย์เห็นว่าความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสมในระดับมาก นอกจากนี้ยังเสนอว่าควรเพิ่มจำนวนผู้สอน ความหลากหลายด้านประสบ การณ์และความรู้ของผู้สอน และมีการจัดสัมมนาเพื่อเปิดโลกทัศน์ในสถาบันอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนให้แก่อาจารย์ด้วย

ส่วนกิติพร โชประการและกฤตยา ไชยศิวามงคล (2546: 56) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีต่อวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พบว่าผู้สอนควรเป็นอาจารย์ประจำ เพราะหากเป็นอาจารย์พิเศษ เมื่อนักศึกษามีข้อสงสัยก็จะต้องรอจนกว่าอาจารย์มาสอนในอาทิตย์ถัดไปทำให้ไม่ทันบทเรียนและเกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิที่ชำนาญในบางหัวข้อมาสอนหรือเล่าประสบการณ์ให้นักศึกษาฟังจะทำให้มีโลกทัศน์กว้างไกลขึ้น รวมถึงการมีผู้สอนหลายคนในวิชาเดียวกันก็ควรมีทิศทางในการสอนและเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

นอกจากนี้จากการศึกษาของศรีลา บุญระหงษ์ (2544: 66) เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นในด้านผู้สอนและวิธีการสอนนั้น รายการที่นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุด 4 รายการได้แก่ ผู้สอนมีความตั้งใจในการสอนทุกชั่วโมง มีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาและเนื้อหาที่สอน มีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพและมีความรู้ความสามารถในรายวิชาที่สอน

กล่าวโดยสรุป ผู้สอนถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีเทคนิควิธีการสอนที่ดี รวมถึงรู้จักยืดหยุ่นผ่อนปรน เชื่อมั่นในตนเอง ขยัน อดทน มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพ การจัดอาจารย์ผู้เข้าสอนจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความสามารถและความถนัดของอาจารย์ผู้สอนด้วยจึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

ด้านวิธีการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545: 53) กล่าวว่า การสอน (Teaching) หมายถึง การถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่นักเรียน ประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ทักษะกระบวนการ และการประเมินผล

ส่วนอุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2541: 1 – 2) กล่าวว่า การเรียนการสอนเป็นงานทีมระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ กาสอนที่ดีคือการสอนให้นักศึกษาเรียนได้ดี มีวินัยในการเรียน มีกระบวนการคิดวิเคราะห์และสามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ อีกทั้งรับรู้ข่าวสาร ความรู้ กรองข่าวสารและความรู้เหล่านั้นได้

นอกจากนี้ พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ และคนอื่นๆ (2543: 15) ยังกล่าวว่า การสอนคือการเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนจะมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการต่าง ๆ ในการส่งถ่ายความรู้ไปยังผู้เรียน

การสอนจะดำเนินไปด้วยดี โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2545: 54)

1. ตัวป้อน (Input) คือผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น
2. กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการสอนเป็นการวางแผน และการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอน และการประเมินผลการสอน
3. ผลผลิต (Product) เป็นผลสมบูรณ์ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียนเป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร เป็นต้น

การสอนเป็นการให้บุคคลได้รับความรู้ ได้ใช้ประโยชน์จากโอกาสที่ได้ มีความสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการสอน ดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2545: 54-55)

1. เพื่อเป็นแหล่งของข้อมูลให้กับผู้เรียน
2. ชี้ให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการศึกษาได้มีโอกาสรับประสบการณ์นั้น
3. เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน หรือต่างกัน ได้มีโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้
4. เพื่อให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่ม ได้ใช้เวลา วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่ม ได้ตีความหมาย และประเมินผลร่วมกัน
6. เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่ม ได้เข้าใจถึงคุณค่า ทักษะจากประสบการณ์ที่ได้รับ

เสริมศรี ไชยศร (2539: 62-63) กล่าวถึงการแบ่งวิธีการสอน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งตามจำนวนผู้เรียน ได้แก่ วิธีสอนกลุ่มใหญ่ (Large-group Methods) วิธีสอนกลุ่มย่อย (Small-group Methods) และวิธีสอนเป็นรายบุคคล (Individual-learning Methods) ซึ่งวิธีการสอนที่ใช้กับการสอนกลุ่มใหญ่นั้นมีมากมาย เช่น การบรรยาย การจัดอภิปรายเป็นคณะ การฉายภาพยนตร์ สไลด์ การจัดทัศนศึกษา เป็นต้น ส่วนวิธีการสอนที่ใช้กับการสอนกลุ่มย่อย ได้แก่วิธีการทุกอย่างที่ใช้กับการสอนกลุ่มใหญ่ รวมถึงการอภิปราย การซักถาม การแสดงบทบาทสมมติและกิจกรรมกลุ่ม สำหรับวิธีการสอนเป็นรายบุคคลมีทั้งการสอนตัวต่อตัวโดยมีครูหรือเพื่อนเป็นผู้สอน รวมถึงการให้เรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคลจากสื่อประเภทต่างๆ และการให้ทำโครงงานเป็นรายบุคคล

2. แบ่งตามจำนวนผู้สอน ได้แก่ การสอนเดี่ยวโดยครูคนเดียว และการสอนเป็นคณะ (team teaching)

3. แบ่งตามลักษณะเนื้อหาที่สอน ได้แก่ การสอนข้อเท็จจริง การสอนให้คิด การสอนทักษะ การสอนเจตคติ ค่านิยมและคุณธรรม การสอนความคิดริเริ่ม เป็นต้น

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544: 16 – 25) ได้จำแนกรูปแบบการเรียนการสอนตามแหล่งการเรียนรู้ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นการเรียนรู้จากครู เป็นวิธีการเรียนการสอนที่เป็นครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้เรียนรู้จากการรับรู้ข้อความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากผู้เรียนโดยตรง รูปแบบการเรียนการสอนประเภทนี้ได้แก่ การบรรยาย (Lecture) การสอนเป็นทีม (Team Teachin) การสอนโดยตรง (Direct Instruction) การเรียนรู้จากสิ่งเร้า (Learning from Simulations)

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากผู้เรียนร่วมชั้นเป็นวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เรียนร่วมชั้น รูปแบบการเรียนการสอนประเภทนี้ได้แก่ การสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น (Peer Teaching) การอภิปราย (Small Group Discussion) การสัมมนา (Seminar) การเรียนรู้แบบหุ้นส่วน (Partners in Learning) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การสอนแบบกลุ่มสืบค้น (Group Investigation) การสอนแบบสมดุล (Equilibrium Teaching)

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น ตำรา เอกสาร ชุดการเรียน สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รูปแบบการเรียนการสอนประเภทนี้ได้แก่ การเรียนการสอนตามบทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Instruction) การสอนแบบระบบรายบุคคลหรือแบบของเคลเลอร์ (The Personalized of Instruction or Keller Plan) การเรียนการสอนจากโมดูล (Module Instruction) การเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ (Computer – Based Instruction) การเรียนการสอนโดยใช้อุปกรณ์โสต (Audion – tutorial Instruction) การเรียนการสอนโดยการใช้ทัศนูปกรณ์ (Visual – based Instruction) การเรียนกาสอนผ่านฐานการเรียนรู้จากเครือข่าย (Web – based Instruction)

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากการกระทำด้วยตนเองหรือการฝึกปฏิบัติ รูปแบบการเรียนการสอนประเภทนี้ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติ (Laboratory Teaching หรือ Direct Experience) การสอนในคลินิก (Clinical Teaching)

5. รูปแบบการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน ปัจจุบันการเรียนการสอนในศาสตร์สาขาวิชาชีพต่าง ๆ เน้นในเรื่องการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้จากแหล่งความรู้หลายทาง รูปแบบการเรียนการสอนประเภทนี้ได้แก่ รูปแบบการสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) รูปแบบการสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) รูปแบบการสอนแบบให้มโนทัศน์กว้างล่วงหน้า (Advance Organizer) รูปแบบการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem – Solving Method)

การพัฒนาการสอนระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้สอนจะต้องพิจารณาระบบการสอนโดยวิเคราะห์สถานการณ์ สาระการสอน สภาพผู้เรียน ดังนั้น วิธีการสอนของอาจารย์จึงจำเป็นต้องมีความหลากหลาย รู้จักเลือกให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นื้อหาสาระและความสนใจของผู้เรียน วิธีสอนที่ใช้กันทั่ว ๆ ไปในการสอนระดับอุดมศึกษามีดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2544: 19 – 21)

1. ปาฐกถา คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็นทัศนคติหรือการวิเคราะห์สาระข้อมูลจากหัวข้อที่กำหนดให้อย่างพิถีพิถัน มีระบบในการเรียบเรียงสาระนับตั้งแต่การขึ้นต้น การพูดจนกระทั่งจนสรุปท้ายก่อนจะปิดการปาฐกถา ลักษณะการพูดเป็นพิธีการและเป็นการเสนอความรู้หลักจากผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะ

2. บรรยาย คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ในหัวข้อที่กำหนดให้ โดยมีวิธีการพูดที่เป็นกันเองมากกว่าวิธีการปาฐกถา ผู้พูด อาจใช้อุปกรณ์ประกอบการพูด หรืออาจใช้วิธีการสอนอื่น ๆ ประกอบการสอนแบบบรรยายก็ได้ อาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะใช้การบรรยายเป็นหลัก เนื่องจากสามารถคุมเนื้อหาสาระให้เป็นไปตามหลักสูตรได้อย่างเต็มที่

3. การอภิปรายอนุกรม คือ การจัดผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้านให้หัวข้อที่เรียงตามลำดับกัน และให้ผู้พูดหรือองค์ปาฐก ซึ่งประกอบด้วย 4 – 5 คน พูดเรียงลำดับหัวข้อ โดยมีประธานการอภิปรายอนุกรม เป็นผู้เปิดการอภิปราย เชิญผู้อภิปรายพูดเรียงลำดับแต่ละคน กล่าวสรุปและปิดการอภิปราย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในการพูดแต่ละหัวข้อ

4. การอภิปรายเป็นคณะ คือ การจัดให้วิทยากรพูดในหัวข้อเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีความคิดหลากหลาย ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือแตกต่างกันสุดแล้วแต่ทัศนะของผู้อภิปรายเหล่านั้น การอภิปรายเป็นคณะ จะมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ประสานงานการพูดโยงความคิด และโยงเรื่องให้สอดคล้องเชื่อมโยงไปสู่สาระของการอภิปราย

5. การสอนโดยใช้โทรทัศน์ เพื่อประหยัดเวลาสำหรับการสอนที่มีนิสิตนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ผู้สอนอาจจะสอนโดยวิธีการบรรยาย หรือสาธิตประกอบการบรรยายให้ถ่ายทอดลงในเทปโทรทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ ศึกษาไปพร้อม ๆ กันได้ หรืออาจจะเปิดโทรทัศน์ให้ดูสำหรับกลุ่มใหญ่ที่เรียนในชั่วโมงต่อไปได้

6. การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้สอนอาจจะนำเสนอสาระของรายวิชา โดยนำเสนอผ่านทางคอมพิวเตอร์ ในรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลใช้โปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ หรือจะทำในรูปแบบของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ทำให้เกิดสีสันสวยงาม เคลื่อนไหวได้ มีภาพต่าง ๆ ประกอบการสอนทำให้ผู้เรียนได้เห็นและเข้าใจสาระของการสอนมากขึ้น

7. การอภิปรายกลุ่มย่อย มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านการฝึกการค้นคว้า การคิด การเขียน การเสนอความคิด การรับฟัง และการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนจะเลือกประธาน เลขานุการ และทำหน้าที่เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ดี วางแผนงานร่วมกับกลุ่ม ศึกษาค้นคว้าอภิปราย และเสนอรายงาน

8. การสัมมนา คือการที่ผู้สอนและผู้เรียนได้วางแผนการสอนการเรียนร่วมกัน โดยกำหนดหัวข้อที่จะศึกษาร่วมจากการที่ผู้สอนจะให้ข้อมูลความคิด ทฤษฎีพื้นฐานซึ่งจะจัดอยู่ในรูปของการเชิญวิทยากรมาแสดงปาฐกถาหรือบรรยาย จากนั้นเป็นการค้นคว้าด้วยตนเอง การอภิปราย กลุ่มย่อย ตลอดจนเสนอผลการศึกษาค้นคว้าและข้อตกลงในกลุ่มใหญ่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อประมวลความรู้ตามขอบเขตที่กำหนดในสาระวิชานั้น

9. การศึกษาเฉพาะกรณีหรือโครงการ การสอนแบบการศึกษาเฉพาะกรณีมุ่งให้นิสิตนักศึกษาในกลุ่มย่อย ประมาณ 5 – 7 คน ได้มีโอกาสศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อหาข้อมูลมาตัดสินวินิจฉัย ดำเนินการหรือแก้ปัญหา หรือหาทางเสนอแนะในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่กำหนด ซึ่งผู้เรียนในกลุ่มจะต้องศึกษาตั้งแต่จุดเริ่มต้น ปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางการศึกษาประกอบเพื่อการแก้ปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ

10. การฝึกปฏิบัติ การสอนภาคปฏิบัติ จำเป็นต้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติถูกต้องได้ผลมากยิ่งขึ้น เช่น การฝึกการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การทดลองใช้โปรแกรมง่าย ๆ ในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น การฝึกปฏิบัติทำได้ทุกสาขาวิชา เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจศาสตร์ต่าง ๆ ได้กระจ่างและสามารถนำทฤษฎีมาปฏิบัติได้

11. การสาธิต การศึกษาหลายกรณีที่ผู้สอนจำเป็นต้องสาธิตให้นิสิตนักศึกษาดูเป็นตัวอย่าง เช่น การสาธิตการขาย อาจารย์อาจสาธิตให้ผู้เรียนดูว่าวิธีการเสนอสินค้าใหม่ให้แก่ลูกค้า ควรจะพูดอย่างไร ชี้ข้อดีข้อเด่นของสินค้านั้นอย่างไร มีเทคนิคที่จะจูงใจลูกค้าอย่างไรบ้าง อาจารย์ย่อมสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่างได้ นอกจากนี้ในการฝึกปฏิบัติผู้สอนนำเป็นต้องสาธิตหรือทำตัวอย่างให้ดูก่อน เพื่อผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้

12. การสอนเป็นรายบุคคล การสอนเป็นรายบุคคลนั้นเพ่งเล็งการพัฒนาของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก ดังนั้นอาจจะใช้วิธีสอนโดยให้นิสิตนักศึกษาไปค้นคว้า ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนำสาระที่ศึกษาได้มาอภิปรายร่วมกับผู้สอน การสอนประเภทนี้อาจจะใช้อุปกรณ์การสอนประกอบก็ได้ เช่น การเรียนจากตลับเสียง เอกสาร หรือจากบทเรียนคอมพิวเตอร์

13. การสอนแบบโปรแกรม เป็นการจัดบทเรียนสำเร็จรูป ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปตำราแบบเรียนหรือโปรแกรมในคอมพิวเตอร์ก็ได้ การสอนแบบนี้ ผู้สอนก็จะต้องเตรียมบทเรียนสำเร็จรูปไว้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตัวเอง และเรียนไปตามความสามารถ ความสนใจ และเวลาที่ผู้เรียนสะดวก บทเรียนดังกล่าว จะให้ทั้งสาระ วิธีการเรียน และการวัดผลด้วย

14. การฝึกประสบการณ์ตรง การสอนโดยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากเรื่องที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในการศึกษาสาขาวิชาชีพ วิธีการสอนแบบนี้จึงต้องเป็นการนิเทศชี้แนะ อธิบายเป็นรายบุคคล ผู้สอนจำเป็นต้องสอนร่วมกับบุคลากรซึ่งควบคุมงานในหน้าที่ที่สถาบันนั้นส่งผู้เรียนไปฝึกงานด้วย

นอกจากนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545: 69-70) ได้กล่าวถึงหลักการเลือกวิธีสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. วัตุประสงค์ของเรื่องที่สอน เพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. เนื้อหาวิชาที่สอน เช่น เนื้อหาที่เป็นหลักการทฤษฎีก็สามารถใช้วิธีบรรยาย แต่ถ้าเป็นงานที่ต้องการฝึกทักษะควรจะใช้วิธีฝึกทักษะปฏิบัติหรือจะใช้ทั้งบรรยายและฝึกปฏิบัติควบคู่กันไป

3. เหมาะกับความถนัดของผู้สอน

4. เหมาะกับชั่วโมงสอนในหลักสูตร ซึ่งข้อจำกัดของเวลาเป็นตัวกำหนดวิธีสอน

5. เหมาะกับจำนวนผู้เรียนและขนาดห้องเรียน เช่น การสอนแบบบรรยายสามารถสอนผู้เรียนได้มากกว่าการอภิปราย

6. เหมาะกับผู้เรียน เช่น ความรู้เดิม ความสนใจของผู้เรียนเป็นข้อพิจารณาในการเลือกวิธีสอน

การศึกษาวิธีการสอนวิชาศึกษาทั่วไปนั้น สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์ (2541 : 9) เสนอว่าวิธีการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปควรใช้เทคนิควิธีและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยประกอบการเรียนการสอนให้ดูมีชีวิตชีวา น่าสนใจน่าเรียนมากขึ้น รวมทั้งการจัดกลุ่มแบ่งชั้นเรียนไม่ควรเป็นกลุ่มใหญ่ใช้ห้องเรียนรวมอย่างเดียว ถ้าเป็นไปได้ควรสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือขนาดกลางด้วยวิธีการสัมมนา วิเคราะห์ วิจารณ์ เสนอความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ส่วนมณี ช้างเผือก (2539: 71) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในหลักสูตรปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ด้านวิธีสอนโดยรวมมีความเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่องที่เหมาะสมมากได้แก่ เรื่องที่ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและวัตถุระสงค์ของรายวิชาก่อนสอน และผู้สอนใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา และผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตแสดงความคิดเห็น หรือซักถามร่วมอภิปรายและผู้สอนให้ความสำคัญด้านการปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี ผู้สอนมีเอกสารหรืออุปกรณ์ประกอบการสอน ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตได้เลือกทำงานหรือค้นคว้าตามหัวข้อที่สนใจภายในขอบข่ายเนื้อหาวิชา เรื่องที่เห็นว่าเหมาะสมปานกลาง คือ เรื่องที่ผู้สอนแนะนำเอกสารและตำราที่ใช้ประกอบการสอนสำหรับการศึกษาค้นคว้าของนิสิต ผู้สอนสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอน ในขณะสอนผู้สอนใช้วิธีการและกิจกรรมเพื่อมุ่งให้นิสิติคิดวิเคราะห์เป็น และผู้สอนใช้วิธีการและกิจกรรมที่กระตุ้นให้นิสิตเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เปรมจิตต์ แทนสถิตม์ และเรวัติ วัฒนานุกูลกิจ (2540: 52) ศึกษาเทคนิคการสอนแบบ Participatory / Problem – Based Approach กับวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งมีลักษณะสหศาสตร์พบว่าการเรียนการสอนแบบให้นิสิตมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในวิชาที่มีลักษณะสหศาสตร์กับนิสิตที่มาจากต่างสาขา จะทำให้เกิดผลดีคือได้พัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เช่น ทักษะเชิงวิจารณ์ การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาเป็นหลัก ส่วนจุดอ่อนของวิธีการนี้ คือ ต้องใช้ระยะเวลานานในการวางแผนงาน ต้องใช้ทักษะทั้งของอาจารย์และนิสิต

นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2549: 48) ได้ประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการประเมินครอบคลุมด้านจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ พบว่า นิสิตมีความเห็นต่อวิธีสอนในปัจจุบันของหลักสูตรการศึกษาทั่วไปในระดับปานกลาง โดยวิธีสอนที่นำมาใช้ในระดับมาก คือ การชี้แจงจุดมุ่งหมายการศึกษารายวิชาและวิธีสอนโดยใช้การบรรยายเป็นหลัก เช่นเดียวกับความเห็นของนิสิตทุกกลุ่มวิชาที่มีต่อวิธีการสอน คือ มีการชี้แจงจุดมุ่งหมายการศึกษารายวิชาและมีวิธีสอนโดยใช้การบรรายายเป็นหลัก ส่วนอาจารย์มีความเห็นระดับมากต่อวิธีการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อันดับแรกคือ มีการสอนให้นำความรู้ของวิชานั้นไปใช้แก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับศรีลา บุญระหงษ์ (2544: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในด้านผู้สอนและวิธีสอน พบว่า นักศึกษาเห็นด้วย 10 รายการ (ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป) สำหรับรายการที่นักศึกษาเห็นด้วยเกินร้อยละ 60 มี 3 รายการได้แก่ ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดในเค้าโครงรายวิชาได้ชัดเจน ผู้สอนได้อธิบายวัตถุประสงค์ตามเค้าโครงรายวิชา และผู้สอนได้เตรียมการสอนในรายวิชาที่สอนได้เป็นอย่างดี ส่วนรายการที่นักศึกษาไม่แน่ใจมากที่สุด 5 รายการ ได้แก่ ผู้สอนมีการติดตามผลการสอนอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนมีวิธีสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถคิดอย่างมีระบบ ผู้สอนมีวิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถคิดอย่างมีระบบ ผู้สอนมีเทคนิคในการกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง และผู้สอนใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามมีผู้เรียนบางส่วนเสนอให้มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและเป็นสื่อที่สนุก น่าเรียน เพื่อเสริมเนื้อหาให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป วิธีการสอนในระดับอุดมศึกษามีหลากหลายวิธี ผู้สอนสามารถประสมประสานให้สอดคล้องกับรายวิชาที่ผู้สอนรับผิดชอบได้ โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่สอน จำนวนผู้เรียน ประสบการณ์ของผู้เรียน รวมถึงจำนวนชั่วโมงและความถนัดของผู้สอน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2535: 93) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียน หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้แสดงการกระทำ หรือครูและผู้เรียนเป็นผู้กระทำร่วมกัน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

ส่วนอุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2541: 5) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนว่าเกี่ยวข้องกับองค์สามของการศึกษา คือ การระบุวัตถุประสงค์ในการสอนของอาจารย์และการเรียนของนักศึกษา การระบุเทคนิคการสอนของอาจารย์ เทคนิคการเรียนของนักศึกษา ตลอดจนบรรยากาศของการเรียนการสอน สื่อต่างๆ ที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จและการวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษา การสอนของอาจารย์และการประเมินผล

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 73) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน

2. เพื่อสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนทุกคน ซึ่งแต่ละคนจะแตกต่างกัน

3. เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเพลิดเพลิน ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน

4. เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขและมีความเป็นไทย

5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 73 – 76) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการทำงานร่วมกันของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนและผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร หลักสูตรฉบับปัจจุบันมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย สามารถค้นคว้าแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นคนใฝ่รู้ใฝ่เรียน และรักการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีคิด วิธีการทำ วิธีการแก้ปัญหา และสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน กล่าวคือ ผู้สอนต้องพิจารณาว่าจุดประสงค์การสอนในครั้งนั้นมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านใด เช่น การสอนครั้งนี้มีจุดประสงค์เน้นพฤติกรรมด้านทักษะ ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาชอบเรียนปนเล่น ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาท ได้แข่งขัน ได้เล่นเกม ได้ร้องเพลง ได้เต้น ผู้เรียนจะเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีหลายประเภท เช่น ประเภทข้อเท็จจริง การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม เนื้อหาวิชาแต่ละประเภทต้องอาศัยเทคนิควิธีสอน หรือการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกัน

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่องไม่สับสน และสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนได้

6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ความรู้เป็นผลพลอยได้จากการทำกิจกรรม ระหว่างทำกิจกรรมผู้เรียนจะได้รับผล คือ เกิดการพัฒนาตนเองทางความคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผนจัดการ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ

8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและได้รับประโยชน์จากการเรียนอย่างแท้จริง เช่น การสัมภาษณ์ การศึกษานอกสถานที่ หรือจัดนิทรรศการ แสดงละคร จัดโต้วาที ฯลฯ

9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะกับสถานการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในการสอนแต่ละเนื้อหาวิชาและแต่ละครั้ง ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเดียวกันตลอด ควรคิดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจ เลือกใช้เทคนิควิธีสอนที่สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา

10. จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง เพราะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเป็นสุข สบายใจ ไม่ตึงเครียด อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน บรรยากาศจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้สอนเป็นสำคัญ ถ้าผู้สอนเข้มงวด เคร่งขรึม และเคร่งเครียด บรรยากาศจะตึงเครียดทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัด แต่ถ้าผู้สอนเข้าใจผู้เรียน ให้ความเมตตา มีบุคลิกภาพที่ร่าเริง แจ่มใส ไม่เข้มงวด ให้อิสระผู้เรียนในการซักถามปัญหา และปรึกษาหารือกัน ระหว่างทำกิจกรรม จะเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมได้ดี

11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง เพื่อค้นหาข้อดี ข้อบกพร่อง แล้วนำผลไปปรับปรุงแก้ไขสำหรับใช้ในครั้งต่อไป ในการวัดผลควรมีทั้งการวัดผลระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรม และภายหลังการทำกิจกรรม โดยผู้สอนอาจใช้วิธีสังเกต ซักถาม ตรวจสอบผลงานหรือทดสอบ เมื่อวัดผลแล้วถ้าพบว่ากิจกรรมนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็นำไปใช้ต่อได้ แต่ถ้าผู้เรียนพบปัญหาขณะปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนควรได้วิเคราะห์หาสาเหตุ แล้วแก้ไขให้ตรงจุด

รวมทั้งการวางแผนการสอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เสริมสุข เปลี่ยนเดชา (2542: 30) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการสอนของครูช่างอุตสาหกรรมสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การวางแผนการสอนเป็นการเตรียมการล่วงหน้าก่อนดำเนินการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยการกำหนดเป็นจุดประสงค์การสอน ความคิดรวบยอด คัดเลือกเนื้อหา เลือกใช้วิธีสอน เตรียมสื่อการสอน กำหนดวิธีการวัดแผลประเมินผล ให้ความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบแล้วจัดทำเป็นเอกสาร

เสริมศรี ไชยศร (2539: 147 – 149) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของแผนการสอนทั่ว ๆ ไปไว้ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอาจเขียนเป็นจุดประสงค์เฉพาะเจาะจง (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม) ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิดขึ้นไว้อย่างชัดเจนหรืออาจเขียนไว้ทั้งจุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เฉพาะประกอบกันไปก็ได้

2. เนื้อหา นิยมเขียนสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาไว้ในแผนการสอนหรืออาจจัดทำเป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อยไว้ก็ได้

3. กิจกรรมการเรียนการสอน ระบุวิธีการสอนหรือกิจกรรมที่จะใช้สอนตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการหากลวิธีต่าง ๆ เพื่อเร้าให้ผู้เรียนสนใจเรื่องที่กำลังจะสอน ขั้นกิจกรรมหลักโดยทั่วไปเรียกว่า ขั้นสอน ซึ่งอาจมีข้อแย้งว่าผู้สอนสอนมาตั้งแต่ขั้นนำแล้ว คือผู้สอนสอนทุกขั้นนั้นเอง ขั้นกิจกรรมหลัก จึงอาจสื่อความหมายได้ตรงกว่า ขั้นสรุปบทเรียนนั้นไม่ได้หมายถึงผู้สอนเป็นผู้สรุปอย่างเดียว ผู้สอนอาจคิดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำ เพื่อเป็นการสรุปความรู้หรือแสดงความสามารถในการประยุกต์ความรู้นั้น ซึ่งก็ย่อมจะบังเกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สื่อประกอบการสอน (หรือแหล่งวิทยาการ) เป็นการสรุปว่าในการสอนเรื่องนั้นจะมีการใช้สื่อ วัสดุ เอกสาร อุปกรณ์ บุคลากร และสถานที่อะไรบ้าง เพื่อสะดวกในการตรวจสอบความพร้อมก่อนสอน

5. การประเมินผล ระบุลักษณะหรือวิธีการ รวมทั้งเครื่องมือการประเมินผลที่จะใช้ประเมินความรู้ ทักษะหรือเจตคติของผู้เรียนในเรื่องที่สอน

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปนั้น บัณฑิต ถนอมชาติ (2547: 96) ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า พบว่า ในด้านการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้าควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากกว่าในปัจจุบัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมทำกิจกรรมมากขึ้น นอกจากนี้กิจกรรมประกอบการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปจะมีความหลากหลายมากขึ้นโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและได้รับประสบการณ์จริง ลักษณะการจัดกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมประกอบรายวิชาโดยจัดทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ส่วนชุติมา สุวรรณทะ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปยึดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกระบวนวิชา โดยใช้แหล่งข้อมูลจากการประชุมชี้แจงระหว่างอาจารย์ที่สอนกระบวนวิชา กิจกรรมที่ใช้ในการเริ่มต้นบทเรียนใหม่ คือ บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบและทบทวนความรู้เดิมที่ต้อง

นำมาใช้ร่วมกับเนื้อหาใหม่ วิธีสอนที่ผู้สอนใช้เป็นประจำคือ การบรรยาย นอกจากนี้ กิติพร โชประการ และกฤตยา ไชยศิวามงคล (2546: 56) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีต่อวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พบว่า บัณฑิตมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์ วิจารณ์ และเสนอแนะมากกว่าการฟังจากอาจารย์บรรยายเท่านั้น ควรให้มีการทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น ตามหมู่บ้าน ชุมชน พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์จริง อีกทั้งเกิดความเข้าใจสภาพสังคมที่แท้จริงโดยเฉพาะชุมชนรอบมหาวิทยาลัยและท้องถิ่น นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมมากขึ้นจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับคนอื่นๆ ได้

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมทุกอย่างที่ผู้สอนกระทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนกำหนดไว้ รวมถึงการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การใช้สื่อต่าง ๆ ที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้

ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน

อาคารสถานที่ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และให้ได้ผลตามเป้าหมาย เพราะการจัดการเรียนการสอน ต้องใช้อาคารสถานที่ในการดำเนินการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ดังที่ สุปรีชา หิรัญโร (ม.ป.ป.: 1) ได้ให้ทัศนะว่าอาคารและสภาพแวดล้อมที่ดีช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความจงรักภักดีและความภาคภูมิใจต่อสถาบัน ซึ่งจะมีผลไปถึงความพยายามที่จะสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเองและสถาบัน

สุเทพ ทองประดิษฐ์ (2521: 22) ได้ให้ความหมายของอาคารสถานที่ไว้ดังนี้ อาคาร หมายถึง สิ่งก่อสร้างภายในโรงเรียนอันเป็นที่ที่ใช้ในการเรียนการสอน และการปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ แบ่งเป็นอาคารเรียน และอาคารประกอบ ส่วนสถานที่ หมายถึง สถานที่ที่ใช้กระทำอย่างอื่นนอกเหนือจากการเรียนการสอน

สุปรีชา หิรัญโร (ม.ป.ป.: 6) ได้แบ่งประเภทอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. บริเวณเรียน (Study Area) แบ่งออกเป็น

1.1 ห้องเรียนทั่วไป (General Classroom) หมายถึง ห้องเรียนโดยทั่วไป ซึ่งใช้สอนตามปกติ

1.2 ห้องเรียนเฉพาะวิชา (Specialized Classroom) หมายถึง บริเวณเพื่อการเรียนรู้ต่างๆ หรือห้องเรียนประจำวิชาที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งต้องการอุปกรณ์เครื่องใช้พิเศษแตกต่างไปจากห้องเรียนอื่น เช่น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

2. บริเวณบริการ และสนับสนุนการเรียน (Auxiliary Spaces) หมายถึง บริเวณที่จัดขึ้นเพื่อกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากกิจกรรมภายในห้องเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกโดยการให้บริการแก่ครู และนักเรียน เช่นห้องพยาบาล ห้องสมุด

3. บริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ (Recreation area) หมายถึง บริเวณที่นักเรียนใช้พักผ่อนอิริยาบถ พบปะสังสรรค์ระหว่างเพื่อนฝูง เช่น สนามกีฬา สวนหย่อม

4. บริเวณที่พักอาศัย (Residential area) หมายถึง บริเวณที่ใช้เป็นที่พักอาศัยของนักเรียน ครู เช่น หอพัก

ความสำคัญของการวางแผนอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (สุปรีชา หิรัญโร. ม.ป.ป.: 7)

1. การวางแผนช่วยให้ทราบถึงความต้องการอาคารสถานที่ทางการศึกษาในท้องที่นั้นและสามารถสนอง ความต้องการได้อย่างดีที่สุดเท่าที่ทรัพยากรจะอำนวย

2. การวางแผนช่วยให้ได้สถานศึกษา ที่มีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เทคนิคการสอน และรูปแบบการจัดการศึกษา

3. การวางแผนจะช่วยให้ได้สถานศึกษาที่สวยงาม มีสภาพแวดล้อมที่ดี

4. การวางแผนจะช่วยให้สถานศึกษารู้จักการประหยัด นับตั้งแต่ ประหยัดในการก่อสร้าง ประหยัดในการบำรุงรักษา

5. การวางแผนจะช่วยให้ทราบระยะเวลาที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบของโครงการ และงบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมด

6. การวางแผนจะช่วยให้การดำเนินงาน บรรลุวัตถุประสงค์อย่างรวมเร็วแน่นอน เนื่องจากมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนการทำงานและระบบควบคุมงานชัดเจน

ในขณะที่ ประดิษฐ์ คุณรัตน์ (2539: 3) กล่าวถึงหลักการสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. อาคารเรียน ควรเป็นอาคารถาวรใช้การได้ทุกฤดูกาล ถูกลักษณะ จำนวนและขนาดอาคารเรียนควรเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน

2. ห้องเรียนควรอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ เป็นสัดส่วนเรียบร้อย มีอุปกรณ์ครุภัณฑ์ประจำห้องครบครัน และอยู่ในสภาพดี ควรปราศจากเสียง ฝุ่น กลิ่น ควัน และมลภาวะอื่นๆ แสงสว่างพอเหมาะ และขนาดห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

3. สถานศึกษาควรต้องมีอาคารประกอบ และห้องพิเศษ เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล โดยห้องเหล่านี้ต้องมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามหลักสูตร และกิจกรรมพิเศษ

4. บริเวณสถานศึกษา ควรคำนึงถึงสภาพความปลอดภัยของผู้เรียน ตกแต่งบริเวณให้สวยงามร่มรื่น เหมาะในการจัดกิจกรรม และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้เรียน

5. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาต้องให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และความต้องการทางด้านการศึกษา

นอกจากนี้ ถาวร สารวิทย์ (2523: 195-196) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่ดีของอาคารสถานที่ไว้ดังนี้

1. ด้านประโยชน์ใช้สอย อาคารสถานที่ต้องถือประโยชน์ใช้สอยที่จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอน และความสะดวกสบาย ปลอดภัย สำหรับผู้เรียน

2. ดัดแปลงได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นฝากั้นห้อง หรือวัสดุอุปกรณ์ ใดๆ ที่เกี่ยวกับตัวอาคาร พยายามแก้ไขดัดแปลงเพิ่มเติมได้โดยง่าย ไม่ต้องทุบทำลาย หรือยุ่งยากแก่การเปลี่ยนแปลงเพื่อความสะดวกในการขยายต่อเติมอาคาร และความสะดวกของผู้สอนในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน หรือจัดกิจกรรมต่างๆ

3. ขยายสถานศึกษาได้สะดวก การหาสถานที่จัดตั้ง สถานศึกษาต้องคำนึงว่า ถ้าบริเวณสถานที่ศึกษาจะขยายออกไปจะทำได้สะดวกเพียงไร

4. ช่วยสร้างบรรยากาศให้เปรียบเสมือนบ้านของผู้เรียน มีลักษณะเพดานต่ำ ม่านสวย ผนังสีเย็นตา ห้องมีสีสันสวยงาม โต๊ะเก้าอี้จัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อย อากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างกระจายที่ห้องตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกอย่ากอยู่ในห้อง

5. ทนทานต่อการใช้งานทั้งถูกวิธี และไม่ถูกวิธี

6. เครื่องอำนวยความสะดวกสมบูรณ์ สถานศึกษาควรมีอาคารสถานที่ที่จะใช้ในการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องพักผ่อน สนามกีฬา ห้องน้ำห้องส้วม น้ำดื่ม น้ำใช้สมบูรณ์

7. ผู้ปกครองหรือประชาชนในชุมชนที่ตั้งอยู่มาขอใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษาได้สะดวก

สื่อการสอนเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งทีจะทำให้ การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้สอนไปยังผู้เรียนดังนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526: 137) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน หรือการสื่อสารในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมาย

กิดานันท์ มลิทอง (2540: 79) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง สื่อใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์ เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาจากวัสดุ เป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับทำให้การสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี ส่วนเครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิต หรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ ส่วนมากเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบ หรืออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น

ส่วน ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2539: 29) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากผู้สอน หรือแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนที่ตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545: 244) และ สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 43) ที่กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอน และผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่นำความรู้ไปสู่ผู้เรียน เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กิดานันท์ มลิทอง (2540: 88) ได้กล่าวถึงความสำคัญ และคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนสามรถเข้าใจเนื้อหา การเรียนได้ง่ายขึ้น และช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดได้อย่างถูกต้อง และรวมเร็ว
2. สื่อจะช่วยกระตุ้น และสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกสนาน และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน
3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน หากเป็นเรื่องยากต่อความเข้าใจ และช่วยให้เกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียน
4. สื่อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษย์สัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
5. สร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล

ส่วนสมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 55) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนต่อกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นเสมือนตัวกลางในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน
2. เป็นเสมอนแหล่งข้อมูลที่มีความหมายต่อผู้เรียน
3. เป็นตัวช่วยให้เกิดกิจกรรมการเรียนในรูปแบบต่างๆ

4. เป็นเสมือนชุดเตรียมสำหรับครู ในการทำงานวิจัย และซ่อมเสริมเพื่อให้การสอนทันสมัย

5. เป็นเสมือนผู้ช่วยครูในการนำเสนอเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพ

6. เป็นเสมือนแหล่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

การเลือกสื่อการสอนมาใช้ประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนให้แน่นอน เพื่อใช้วัตถุประสงค์เป็นตัวชี้นำ ในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้โดยมีหลักการพิจารณา คือ (กิดานันท์ มลิทอง . 2540: 89)

1. สื่อต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียน และจุดมุ่งหมายที่จะสอน

2. มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่ให้ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหานั้นได้ดีเป็นลำดับขั้นตอน

3. เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน

4. สะดวกในการใช้ มีวิธีใช้ไม่ซับซ้อนยุ่งยากจนเกินไป

5. มีคุณภาพ มีเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจน และเป็นจริง

6. มีราคาไม่แพงจนเกินไป ถ้าจะผลิตเองควรคุ้มกับเวลา และการลงทุน

ส่วน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545: 211) กล่าวว่า ครู อาจารย์ จะต้องเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมโดยคำนึงถึง

1. ลักษณะวิชาที่สอน เป็นวิชาทฤษฎี หรือปฏิบัติ ควรใช้สื่อชนิดใดจึงจะทำให้นักศึกษามีความเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

2. คุณลักษณะของนักศึกษา ได้แก่ การเลือกให้เหมาะสมกับอายุระดับสติปัญญา ระดับชั้นเรียน จำนวนผู้เรียน เวลาที่เรียน ลักษณะของห้องเรียน

3. การเลือกใช้สื่อการสอนในห้องเรียนที่มีนักศึกษามีบทบาทในการเรียนการสอน มีกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถรับประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วยตนเอง

การจำแนกสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ครอบคลุมสื่อทุกประเภท สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ (ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. 2539: 32)

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) เป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาสาระ เรื่องราวหรือความรู้ไว้ในลักษณะต่างๆ สามารถจำแนกได้เป็น 2 ชนิด

1.1 วัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องมือ หรืออุปกรณ์จึงจะสามารถเสนอเรื่องราวความรู้สาระไปยังผู้เรียนได้ เช่น แผ่นเสียง เทปวีดิทัศน์

1.2 วัสดุที่สามารถเสนอเรื่องราวความรู้ โดยตัวเอง เช่น แผนภูมิ แผนภาพ รูปภาพ

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สื่อที่เป็นตัวผ่านที่ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่อยู่ในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาใช้ หรือ เรียนรู้ได้ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

3. สื่อประเภทเทคนิค วิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิด หรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน ไม่มีลักษณะเป็นวัสดุ หรืออุปกรณ์ เช่น การสาธิต การทดลอง

ส่วนเพ็ญพิมล คูศิริวิเชียร (2537: 110) ได้กล่าวไว้ว่า ประเภทของสื่อการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทวัสดุ (Material or Software) เป็นวัสดุสิ้นเปลืองที่มีราคาไม่แพงนัก คงทนถาวร สะดวกในการใช้ ไม่ต้องอาศัยความรู้ทางเทคนิค ได้แก่ แผนภูมิ รูปภาพ ภาพผนึก แผ่นป้าย หนังสือ แผ่นสไลด์ แผ่นเสียง เป็นต้น

2. ประเภทโสตทัศนูปกรณ์ (Device of Hardware) เป็นวัสดุสิ้นเปลืองจำพวกเครื่องมือเครื่องจักรต่างๆ มีราคาแพง เคลื่อนย้ายลำบาก ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพโปร่งแสง เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. ประเภทกิจกรรม ได้แก่ เกมส์ต่างๆ บทบาทสมมติ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน มีดังนี้ บัณฑิต ถนอมชาติ (2547: 96) ศึกษาเรื่องแนวโน้มรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า พบว่าในด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้านั้นจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีหรือสื่ออิเล็คทรอนิกส์ในการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น และสื่อส่วนใหญ่จะเป็นประเภทสิ่งพิมพ์ เอกสารประกอบการเรียน วิชาศึกษาทั่วไปจะใช้บทความที่ทันสมัยและเอกสารประกอบการสอนที่ได้จากการปรับและเรียบเรียงเนื้อหาจากตำราหลักในศาสตร์ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น สำหรับนีรนุช ภาชนะทิพย์; และคนอื่นๆ (2550: 232) ที่ศึกษาเรื่องการติดตามผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่ คือ ขนาดห้องเรียนและจำนวนนิสิตต่อชั้นเรียนมากเกินไป โดยนิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจำนวนนิสิตที่ลงทะเบียนมีจำนวนมากเกินไปในแต่ละหมู่เรียนทำให้ที่นั่งเรียนไม่เพียงพอ จึงควรเปิดหมู่เรียนเพิ่ม ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการจัดการเตรียมอาคารสถานที่และบุคลากรเพื่อรองรับการปรับจำนวนนิสิตต่อชั้นเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนปริศนา ชัยดวง และคนอื่นๆ (2551: 296) ได้ประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่าในด้านปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนรู้ ความพึงพอใจในการบริการห้องสมุดและสื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่ออาจารย์เท่ากับ 1:2 อยู่ในระดับดี จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อนักศึกษาเท่ากับ 1: 5.89 อยู่ในระดับดีมาก ความสะดวกในการใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลางและความเหมาะสมของอาคารสถานที่และห้องเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

กิติพร โชประการ และกฤตยา ไชยศิวามงคล (2546: 56) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีต่อวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พบว่าบัณฑิตมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อการสอน คือ เครื่องใช้ในห้องเรียนควรมีความพร้อมอยู่เสมอซึ่งการที่ไมโครโฟนหรือเครื่องฉายภาพข้ามศรีษะขัดข้องอาจส่งผลเสียต่อความสนใจในการเรียน ควรมีแบบเรียนสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกตามความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้เอกสารประกอบการเรียนควรเป็นเนื้อหาที่เสริมความรู้จากประเด็นหรือหัวข้อหลักที่อาจารย์ให้ในห้องเรียนมากกว่าที่จะเป็นเนื้อหาที่อาจารย์ใช้บรรยาย รวมถึงมีเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ทันเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน

นอกจากนี้ ชุติมา สุวรรณทะ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำคือ เอกสารประกอบ การสอนและแผ่นใส ส่วนปัญหาที่พบคือห้องเรียนมีสภาพไม่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน สื่อและอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุด ห้องสื่อและอุปกรณ์การสอนและห้องปฏิบัติการ คือขาดตำรา สื่อและอุปกรณ์การสอนที่จะได้รับบริการ

สรุปได้ว่า สื่อและอุปกรณ์การสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียน อาคารสถานที่เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงควรเลือกใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงลักษณะวิชาและคุณลักษณะของผู้เรียนด้วย

ด้านการวัดและประเมินผล

การวัด และประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษา เนื่องจากทำให้ทราบถึง การจัดการเรียนการสอนว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด อีกทั้งยังแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียน ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของบทเรียนในรายวิชานั้นๆ หรือไม่ ดังนั้น ผู้บริหาร หรืออาจารย์ผู้สอน ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการวัด และประเมินผล ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายของการวัด และประเมินผล ไว้ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524: 2) กล่าวว่า การประเมินผล เป็นกระบวนการในการตัดสินตีราคา หรือสรุปผลเพื่อพิจารณาความเหมาะสม หรือคุณค่าของคุณลักษณะ พฤติกรรมของสิ่งของว่าดีเพียงใดโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

ในขณะที่ ไพศาล หวังพานิช (2545: 3) กล่าวว่า การวัดเป็นกระบวนการสืบค้นหารายละเอียดหรือจำนวน ปริมาณเกี่ยวกับสมบัติ หรือ คุณลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยวิธีการ หรือเครื่องมือเป็นหลักในการวัดส่วนการประเมินผล เป็นกระบวนการพิจารณา ตัดสิน ลงสรุปเกี่ยวกับสมบัติ หรือคุณลักษณะของสิ่งต่างๆ โดยใช้ผลที่ได้จากการวัด และอาศัยเกณฑ์ ในการตัดสินพิจารณา การวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน โดยเริ่มด้วยการวัดแล้วนำผลจากการวัดไปทำการประเมินตัดสินตามเกณฑ์ และดุลยพินิจต่อไป ส่วนอุทุมพร ทองเขตไทย (2541: 13) กล่าวว่า การวัดผลเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ทั้งตัวนักศึกษาและอาจารย์ว่านักศึกษายังบกพร่องในจุดใดบ้าง

นอกจากนี้ พนัส หันนาคินทร์ (2524: 199-200) กล่าวว่า การวัดผล เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐาน อันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะ เป็นรูปธรรม คือ แสดงผลการวัดออกมาเป็นตัวเลข ส่วนการประเมินผล เป็นการกำหนดค่า หรือราคาจากคะแนนที่ได้จากการวัดผลนั้น

กระบวนการศึกษา มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนคือ หลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล เป็นกระบวนการที่เกี่ยวเนื่องกัน แยกจากกันไม่ได้ (วาสนา ประวาลพฤกษ์; และคนอื่นๆ. 2543: 2) ในการเตรียมการสอน สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ ทำอย่างไรจึงจะช่วยให้ผู้เริ่มมีประสิทธิผลสูงสุดในด้านการเรียนรู้ ขณะเดียวกัน ก็ต้องคำนึงถึงบทบาทของการประเมินในกระบวนการสอน เพื่อสามารถออกแบบการสอนได้อย่างถูกต้องและนำไปใช้อย่างเหมาะสม กระบวนการประเมินจะช่วยให้ประสิทธิผลในการสอน และการเรียนรู้ของผู้เริ่มเรียนสูงขึ้น

ไพศาล หวังพานิช (2545: 6-7) กล่าวถึง หลักการดำเนินการวัด และประเมินผลการเรียนของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาว่า ผู้สอนดำเนินการวัด และประเมินผลการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาของตนได้อย่างอิสระ ทั้งในด้านวิธีการ การจัดการ การสรุปผล แต่ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ

1. ผู้สอนควรแจ้งวิธีการประเมินผลในรายวิชาที่รับผิดชอบให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นข้อตกลง และการวางแผนการเรียนของผู้เรียน

2. ผู้สอนควรประเมินผลการเรียน โดยใช้การวัดหลายครั้ง และหลายวิธี เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินผล (กำหนดเกรด) เช่น ประเมินผลรวมจากการทดสอบ (สอบย่อย กลางภาค ปลายภาค) การปฏิบัติ งานค้นคว้า หรือคะแนนเก็บอื่นๆ เป็นต้น

3. ผู้สอนควรดำเนินการวัด และประเมินผลอย่างเป็นระบบ ไม่ควรดำเนินการโดยยึดเพียงความสะดวกตามใจตนเอง แต่ควรดำเนินการอย่างพิถีพิถัน โดยมีการวางแผน และกำหนดกรอบงานอย่างชัดเจน ได้แก่

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ในการวัด และประเมินผลแต่ละครั้ง

3.2 กำหนดคุณลักษณะ ความสามารถ พฤติกรรม เนื้อหาที่ต้องการจะวัดในแต่ละครั้ง

3.3 กำหนดวิธีการหรือรูปแบบของเครื่องมือที่จะใช้

3.4 กำหนดเวลา เงื่อนไขต่างๆ ในการวัด

3.5 เตรียมการอย่างตั้งใจ เป็นขั้นตอน มิใช่เพียงขอไปทีเท่านั้น

4. ผู้สอนควรใช้ผลการวัด และประเมินให้คุ้มค่า มิใช่เพียงมุ่งกำหนดระดับคะแนน (Grade) ของผู้เรียนเพียงประการเดียว แต่ควรใช้ผลเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

5. ผู้สอนควรดำเนินการวัด และประเมินผลอย่างถูกต้องตามหลักการทั้งในด้านวิธีการ คุณภาพเครื่องมือ และความยุติธรรม เพื่อให้ผลการวัด และประเมินมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และสามารถนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทุกทาง

นอกจากนี้การวัดและประเมินผล ควรจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา. 2543: 66-67)

1. หลักเกณฑ์ การวัด และประเมินผล หลักเกณฑ์ รูปแบบการวัด การประเมินผล และวิธีการประเมินผลที่ชัดเจน ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1.1 รูปแบบของการประเมินผล และวิธีการประเมิน

1.2 น้ำหนักในการประเมินภาพรวมในแต่ละส่วน

1.3 เงื่อนไขในการมีสิทธิสอบ

1.4 เวลาเข้าชั้นเรียน

1.5 รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนที่จะประเมิน เช่น กำหนดเวลาการส่งงาน รูปแบบรายงาน เนื้อหาของรายงานแต่ละชิ้น ปริมาณงาน เวลาของงานที่ควรใช้ในแต่ละชิ้น โทษของการส่งงานเกินเวลาที่กำหนด ความสามารถในการเขียนรายงาน

1.6 ขั้นตอนการส่งงาน สถานที่ส่ง และรับงานที่ตรวจสอบแล้ว

1.7 การปรับคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐาน

1.8 เกณฑ์ขั้นต่ำที่ผ่านการประเมิน

องค์ประกอบเหล่านี้จะต้องมีการปรึกษาหารือ และตกลงให้ความเห็นชอบร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนเริ่มการเรียนการสอน โดยแจ้งให้ผู้เข้าเรียนทราบภายในสัปดาห์แรกของการเปิดเรียนในแต่ละภาคการศึกษา

2. ความรับผิดชอบในการวัดและประเมินผล ในการวัดและประเมินผลนั้นต้องมีผู้รับผิดชอบตามลำดับชั้น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทบทวนได้ตามกระบวนการต่างๆ ที่ได้มีการปรึกษาหารือและตกลงกันไว้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการบริหารวิชาการ หรือสภาวิชาการของมหาวิทยาลัยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดให้มีการสอบไล่ เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาตามเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินการศึกษา และมีหน้าที่ตรวจสอบการทบทวนระดับขั้นการวัดผลการศึกษาโดยการตรวจสอบว่าคณะ/ภาควิชา ได้ดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนที่กำหนดหรือไม่ การตรวจสอบนี้จะมีขึ้นก็ต่อเมื่อนิสิตมีความคับข้องใจในระดับขั้นที่ตนได้รับว่าไม่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของตน และนิสิตได้ดำเนินการอุธรณ์ตามขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2.2 คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลระดับภาควิชา มีหน้าที่ และความรับผิดชอบในการตรวจรับรองข้อสอบ และตรวจรับรองผลการสอบก่อนนำเสนอกรรมการประจำคณะ

2.3 หัวหน้าภาควิชา รับผิดชอบทั่วไปในการวัดผลและประเมินผลของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาของภาควิชาทุกระดับการศึกษา มีหน้าที่กำกับวิธีการประเมินผลและมาตรฐานผลสัมฤทธิ์เพื่อกำหนดระดับขั้นคะแนน โดยการประสนงานปรึกษาหารือร่วมกันกับคณะกรรมการวัดและประเมินผลระดับภาควิชา

2.4 อาจารย์ มีหน้าที่รับผิดชอบวัดและประเมินผลรายวิชาที่ตนสอนภายใต้วิธีการและกฎเกณฑ์มาตรฐานที่ภาควิชา/คณะกำหนด แจ้งข้อมูลต่างๆ ให้นิสิตทราบตั้งแต่สัปดาห์แรกของภาคเรียน ให้เวลานิสิตเข้าพบปรึกษาหารือ ช่วยแก้ปัญหา และจัดสอบอย่างเป็นธรรมปราศจากอคติ

2.6 นิสิต มีความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับคำสั่งที่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องการเขียน ส่งรายงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ เฉพาะส่วนที่เป็นผลงานของตนจริงๆโดยไม่ลอกเลียนงานผู้อื่น ไม่ทุจริตในการสอบ และไม่ช่วยเหลือผู้อื่นให้ทุจริตในการสอบ

2.7 ข้อสอบและการจัดการสอบ ข้อสอบอาจออกโดยอาจารย์ผู้สอนหรือออกโดยอาจารย์หลายคนก็ได้ โดยความเห็นชอบของหัวหน้าภาควิชา และโดยการตรวจสอบรับรองของคณะกรรมการประจำภาควิชา ข้อสอบจะต้องมีความเป็นกลางในเนื้อหาวิชา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา คำสั่งและ/หรือคำถามของข้อสอบต้องชัดเจน กะทัดรัด ไม่กำกวมและไม่ผิดพลาด ใช้ถอยคำถูกต้องและเหมาะสมกับรายวิชาคำถามต้องเป็นธรรมสามารถตอบได้อย่างมีหลักเกณฑ์ มีเหตุผล และสามารถทำข้อสอบเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

สำหรับวิธีการวัดผลการเรียน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 22) ได้แบ่งประเภทของการวัดออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การวัดโดยใช้การทดสอบ (Testing Technique) เป็นการวัดโดยมีแบบทดสอบ (Test) เป็นเครื่องมือในการวัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดคุณลักษณะทางด้านความรู้คิดและความสามารถ

1.2 แบบทดสอบวัดความถนัดและเชาว์ปัญญา (Aptitude and Intelligence Test)

1.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Test) เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดคุณลักษณะด้านความรู้สึกหรือจิตพิสัยและวัดบุคลิกภาพของบุคคล

2. การวัดโดยไม่ใช้การทดสอบ (Non-Testing Technique) ได้แก่

2.1 การสอบถาม (Questioning) มักใช้สอบถามข้อเท็จจริงและความคิดเห็นต่างๆ

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการพูดคุยสนทนาหรือซักถามความคิดเห็น หรือความรู้สึกนึกคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.3 การสังเกต (Observation) เป็นการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าศึกษาพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียน

2.4 การวัดผลงาน (Product Evaluation) เป็นการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านรูปธรรมมากกว่านามธรรม

จากการศึกษางานวิจัยของบัณฑิต ถนอมชาติ (2547: 96) เรื่องแนวโน้มรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า พบว่า การวัดและประเมินผลการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้านั้น อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผู้เชี่ยวชาญว่าจะใช้แบบทดสอบเป็นส่วนใหญ่และใช้การวัดด้วยวิธีอื่นๆ ประกอบ โดยวัดผลตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากขึ้นและจะยังคงใช้ระบบเกรดในการวัดผล

ส่วนชุติมา สุวรรณทะ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปมีจุดมุ่งหมายในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยได้เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนจากผู้สอนร่วมกันกำหนด แบ่งอัตราส่วนคะแนนระหว่างภาคต่อปลายภาคกำหนดที่ 60:40 ซึ่งประเมินโดยใช้วิธีอิงกลุ่ม ส่วนจุดเน้นของการวัดและประเมินผลที่สำคัญคือ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ กระบวนการคิด ความรู้ ความจำ ผู้สอนแจ้งวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนให้ผู้เรียนรับทราบก่อนทำการสอนตอนต้นภาคการศึกษา การประเมินผลจากผลการสอบปลายภาคได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก โดยได้นำผลการประเมินไปใช้เมื่อสิ้นภาค

การศึกษาและนำมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของผู้สอน รูปแบบของแบบทดสอบที่ใช้เป็นประจำคือข้อสอบแบบอัตนัย ปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนคือ ไม่สามารถวัดผลได้อย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนออกข้อสอบไม่ตรงตามเนื้อหากระบวนวิชาที่ทำการสอนและไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

นอกจากนี้จากการศึกษารายงานการวิจัยติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยทบวงมหาวิทยาลัย (2546: บทคัดย่อ) พบว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดรูปแบบการวัดแลประเมินผลที่หลากหลาย คือ การสอบร้อยละ 100 การทำรายงานร้อยละ 94 การทำโครงการแล้วเสนอหน้าชั้นร้อยละ 60 การอภิปรายและปฏิบัติในชั้นเรียนร้อยละ 15 สำหรับการประเมินผลใช้แบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่มร้อยละ 79 ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของรายวิชา

สรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา และทำให้สามารถติดตามผลการปฏิบัติว่าได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นหลักสูตร การสอน การวัดผล จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอน และมีความเกี่ยวโยงกันโดยตลอด นอกจากนั้นการวัดผลการศึกษาจะช่วยชี้ให้เห็นข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนก่อให้เกิดการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลเต็มที่

การจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความเป็นมาและพัฒนาการของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เดิมชื่อว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับที่ 50 ลงวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2476 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย โดยมีปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย 3 ประการ คือ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2550ก: 3)

1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดให้การศึกษาที่เสริมสร้างประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม
2. ในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยจักพยายามส่งเสริมประโยชน์สุขของบุคคลตราบใดที่ไม่ขัดกับประโยชน์สุขส่วนรวม
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จักส่งเสริมอารยธรรมของมนุษย์ เช่น ส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นคนใจกว้าง และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ แม้จะไม่มีประโยชน์ต่อสังคมโดยตรงในทันที

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองได้เปลี่ยนชื่อเป็นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปี พ.ศ.2495 มีหน้าที่จัดการศึกษาและค้นคว้าในศาสตร์ต่าง ๆ โดยมุ่งส่งเสริมวิชาการชั้นสูงและวัฒนธรรมแห่งชาติ ระบบการเรียนการสอนเดิมของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปิดสอนแบบตลาดวิชา ไม่จำกัดอายุของนักศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แพร่หลายยิ่งขึ้น จากนั้นระบบการศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงทีละน้อยจากแบบตลาดวิชาจนเป็นระบบการศึกษาแบบเต็มเวลาในปี พ.ศ.2503

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่สำคัญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นอกจากการเปลี่ยนระบบการรับนักศึกษาเข้าแบบตลาดวิชาเป็นการศึกษาระบบปิดโดยการสอบคัดเลือกเข้าในปี พ.ศ. 2503 แล้ว การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาโดยจัดให้มีหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี สำหรับนักศึกษาทุกคนในมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ.2505 นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรีของทุกคณะในมหาวิทยาลัย และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะของบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความหมายต่อการที่มหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อประโยชน์แก่ส่วนรวมยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มุ่งจะเสริมสร้างประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม

หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แรกเริ่มอยู่ในการจัดดำเนินการของคณะศิลปศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ทั่วไปในแขนงวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อจะได้มีความรู้อันกว้างขวางและเพื่อให้เกิดความสมดุลย์ระหว่างวิชาชีพและวิชาศิลปศาสตร์ นักศึกษาทุกคนต้องเรียนในคณะศิลปศาสตร์แขนงวิชาทั้งด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เป็นเวลา 2 ปีก่อนที่แยกเข้าศึกษาในคณะต่าง ๆ

ตั้งแต่เริ่มมีหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในปีการศึกษา 2505 จนถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้ว 9 ครั้ง การพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปนั้นมีอยู่หลายครั้งที่มหาวิทยาลัยได้มการทบทวนถึงปรัชญาและจุดมุ่งหมาย แม้กระทั่งประเด็นที่ว่ามหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ควรจะจัดสอนวิชาศึกษาทั่วไปต่อไปหรือไม่ ลำดับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป คือ หลักสูตร พ.ศ.2505 เป็นหลักสูตรแกน มีจำนวนหน่วยกิตรวม 88 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาศึกษาทั่วไป 76 หน่วยกิต และวิชาเฉพาะด้าน 12 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษา 2 ปีการศึกษา ต่อมาปี พ.ศ.2507 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรจากเดิม 88 หน่วยกิต ให้ลดลงเหลือ 50 หน่วยกิต เนื่องจากหลักสูตรเดิมมีจำนวนหน่วยกิตมากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่มีเวลาศึกษาวิชาชีพเฉพาะอย่างพอเพียง ในปีการศึกษา 2509 มหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิจัยและวางรูปการศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ขึ้น คณะกรรมการได้เสนอว่า มหาวิทยาลัยควรกำหนด

แขนงวิชาพื้นฐานและชั่วโมงเรียนขั้นต่ำในแต่ละแขนงวิชาไว้ ซึ่งทุกคณะควรมีร่วมกันเพื่อเปิดโอกาสให้คณะต่าง ๆ บรรจุวิชาเฉพาะด้านที่จำเป็นในชั้นปีหนึ่งบ้าง มหาวิทยาลัยจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปใหม่ โดยลดจำนวนหน่วยกิตลงเหลือ 38 หน่วยกิต แบ่งเป็น 5 หมวดวิชา คือ หมวดมนุษย ศาสตร์จำนวน 6 หน่วยกิต หมวดสังคมศาสตร์จำนวน 6 หน่วยกิต หมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จำนวน 6 หน่วยกิต ภาษาไทยจำนวน 4 หน่วยกิต และภาษาอังกฤษจำนวน 16 หน่วยกิต

ปี พ.ศ. 2514 มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงหลักสูตรทั้งหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปและหลักสูตรของแต่ละคณะ โดยมหาวิทยาลัยได้ตั้งกรรมการระดับมหาวิทยาลัยขึ้นเพื่อร่างหลักสูตรเสนอต่อมหาวิทยาลัย หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2514 มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากับ 36 หน่วยกิต ต่อมามีผู้เสนอว่าจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรปริญญาตรีมีมากเกินไปคือ 132-147 หน่วยกิต ทำให้ นักศึกษาต้องใช้เวลาเข้าฟังการบรรรยายเป็นส่วนใหญ่ ขาดการค้นคว้าด้วยตนเอง อีกทั้งวิชาศึกษาทั่วไปก็มีจำนวนหน่วยกิตมากเกินไป มหาวิทยาลัยจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง ส่งผลให้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ. 2519 มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากับ 30 หน่วยกิต โดยมีการเปลี่ยนแปลงวิชาบังคับเป็นวิชาเลือก และเพิ่มวิชาเข้าไปในแต่ละหมวด

หกปีการศึกษาต่อมา มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปอีกครั้ง โดยกำหนดให้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2526 มีจำนวนหน่วยกิตลดลงเหลือเพียง 30 หน่วยกิต โดยมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหมวดสังคมศาสตร์และหมวดภาษาต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2529 มหาวิทยาลัยได้ขยายแขนงวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น จึงก่อตั้งคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยกำหนดให้นักศึกษาของคณะต้องเรียนวิชาบังคับด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่เข้มข้นมากกว่านักศึกษาอื่น จึงส่งผลกระทบต่อวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวม เป็นผลให้มหาวิทยาลัยต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ. 2529 โดยเพิ่มวิชาในหมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้มากขึ้น แต่ยังคงจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไว้ที่ 30 หน่วยกิต

หลังจากหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2529 มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปอีก 4 ครั้ง คือ หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2533 หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2540 หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ. 2547 และหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2552 แต่เป็นการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย โดยไม่กระทบต่อโครงสร้างหลักสูตรโดยภาพรวม ซึ่งหลักสูตร พ.ศ.2552 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยกำหนดให้นักศึกษาต้องศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปจำนวนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ.2548

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการปรับปรุงหลักสูตรในแต่ละครั้ง โดยจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปของแต่ละหลักสูตรที่ผ่านมาจะคล้ายคลึงกัน แต่มีรายละเอียดแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2552 เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน

หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป พ.ศ.2552 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความรู้ มีทัศนะกว้างขวางรอบตัว สามารถเข้าใจถึงสถานภาพของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม และเพื่อให้นักศึกษาสามารถตระหนักถึงความสัมพันธ์เกี่ยวโยงของวิทยาการทั้งหลาย ทั้งในทางสาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และภาษา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นปัจจัยเสริมสร้างทางปัญญา ความคิด คุณธรรมและวิจารณญาณส่วนบุคคล อันจะเป็นคุณประโยชน์แก่นักศึกษาทั้งในด้านการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป และในด้านของการนำไปประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552: 117)

จากจุดมุ่งหมายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กล่าวมา จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปมีรายละเอียดสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2549: 14) ที่กล่าวว่า หมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

โครงสร้างหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องศึกษาวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปรวมแล้วไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ตามโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552: 117-127)

ส่วนที่ 1 เป็นหลักสูตรกลางของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้นักศึกษาต้องเรียนจำนวน 21 หน่วยกิต ดังต่อไปนี้

- หมวดมนุษยศาสตร์ บังคับ 1 วิชา จำนวน 3 หน่วยกิต

- หมวดสังคมศาสตร์ บังคับ 1 วิชา จำนวน 3 หน่วยกิต

- หมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 2 วิชา รวม 6 หน่วยกิต

วิทยาศาสตร์ บังคับ 1 วิชา จำนวน 3 หน่วยกิต

คณิตศาสตร์หรือคอมพิวเตอร์ บังคับเลือก 1 วิชา จำนวน 3 หน่วยกิต

- หมวดภาษา จำนวน 3 วิชา รวม 9 หน่วยกิต

ภาษาไทย บังคับ 1 วิชา จำนวน 3 หน่วยกิต

ภาษาต่างประเทศ บังคับ 2 วิชา จำนวน 6 หน่วยกิต

ส่วนที่ 2 เป็นหลักสูตรของแต่ละคณะ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของแต่ละคณะ จำนวนไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต

รายวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 1

หมวดมนุษยศาสตร์ บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

มธ.110 สหวิทยาการมนุษยศาสตร์ 3 หน่วยกิต

หมวดสังคมศาสตร์ บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

มธ.120 สหวิทยาการสังคมศาสตร์ 3 หน่วยกิต

หมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์ บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

มธ.130 สหวิทยาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3 หน่วยกิต

คณิตศาสตร์หรือคอมพิวเตอร์ บังคับเลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากวิชาต่อไปนี้

มธ.151 คณิตศาสตร์ทั่วไประดับมหาวิทยาลัย 3 หน่วยกิต

มธ.152 หลักพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ 3 หน่วยกิต

มธ.153 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 3 หน่วยกิต

มธ.154 รากฐานคณิตศาสตร์ 3 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน 3 หน่วยกิต

มธ. 156 คอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

หมวดภาษา รวม 3 วิชา

ภาษาไทย บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

ท.161 การใช้ภาษาไทย 3 หน่วยกิต

หรือ ท.160 ภาษาไทยเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

กรณีนักศึกษาชาวต่างประเทศหรือนักศึกษาไทยที่ไม่มีความรู้ภาษาไทยหรือมีความรู้ภาษาไทยน้อยมากจนไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้ คณะ/สาขาวิชาต่างๆ อาจกำหนดให้นักศึกษาที่มีคุณสมบัติดังกล่าวศึกษาวิชา ท.160 ภาษาไทยเบื้องต้น แทนวิชา ท.161 การใช้ภาษาไทยได้

ภาษาต่างประเทศ บังคับ 1 ภาษา 2 วิชา

ภาษาอังกฤษ

สษ.070 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 (สำหรับผู้มีพื้นความรู้ยังไม่ถึง สษ.171) ไม่นับหน่วยกิต

สษ.171 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2	3	หน่วยกิต
สษ.172 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 3	3	หน่วยกิต

ภาษาจีน

จน.171 ภาษาจีน 1	3	หน่วยกิต
จน.172 ภาษาจีน 2	3	หน่วยกิต

ภาษาฝรั่งเศส

ฝ.171 ภาษาฝรั่งเศส 1	3	หน่วยกิต
ฝ.172 ภาษาฝรั่งเศส 2	3	หน่วยกิต

ภาษาญี่ปุ่น

ญ.171 ภาษาญี่ปุ่น 1	3	หน่วยกิต
ญ.172 ภาษาญี่ปุ่น 2	3	หน่วยกิต

ภาษารัสเซีย

รซ.171 ภาษารัสเซีย 1	3	หน่วยกิต
รซ.172 ภาษารัสเซีย 2	3	หน่วยกิต

ภาษาเยอรมัน

สำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนภาษาเยอรมันมาก่อน

ย.171 ภาษาเยอรมัน 1	3	หน่วยกิต
ย.172 ภาษาเยอรมัน 2	3	หน่วยกิต

สำหรับผู้ที่เคยเรียนภาษาเยอรมันในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ย.211 ภาษาเยอรมัน 3	3	หน่วยกิต
ย.212 ภาษาเยอรมัน 4	3	หน่วยกิต

ภาษาเกาหลี

กล.171 ภาษาเกาหลี 1	3	หน่วยกิต
กล.172 ภาษาเกาหลี 2	3	หน่วยกิต

รายวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2

รายวิชาที่คณะต่าง ๆ สามารถนำไปกำหนดไว้ในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 แบ่งได้เป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. วิชาบูรณาการในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเดิม

1.1 หมวดมนุษยศาสตร์

มธ. 111	ประเทศไทยในมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม	3 หน่วยกิต
มธ. 112	มรดกโลกก่อนสมัยใหม่	3 หน่วยกิต
มธ. 113	ความรู้พื้นฐานทางปรัชญาและศาสนา	3 หน่วยกิต
มธ. 115	มนุษย์กับผลงานสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรม	3 หน่วยกิต
มธ. 116	มนุษย์กับศิลปะ ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดง	3 หน่วยกิต
มธ. 117	พัฒนาการของโลกสมัยใหม่	3 หน่วยกิต
มธ. 118	ภูมิทัศน์วัฒนธรรมไทย	3 หน่วยกิต

1.2 หมวดสังคมศาสตร์

มธ. 121	มนุษย์กับสังคม	3 หน่วยกิต
มธ. 122	กฎหมายในชีวิตประจำวัน	3 หน่วยกิต
มธ. 124	สังคมกับเศรษฐกิจ	3 หน่วยกิต

1.3 หมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มธ. 131	มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ	3 หน่วยกิต
มธ. 142	มนุษย์กับวิทยาศาสตร์ชีวภาพ	3 หน่วยกิต
มธ. 143	มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	3 หน่วยกิต
วค. 106	ความยั่งยืนทางทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน	3 หน่วยกิต

คณิตศาสตร์

มธ.151	คณิตศาสตร์ทั่วไประดับมหาวิทยาลัย	3 หน่วยกิต
มธ. 152	หลักพื้นฐานทางคณิตศาสตร์	3 หน่วยกิต
มธ. 153	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	3 หน่วยกิต
มธ. 154	รากฐานคณิตศาสตร์	3 หน่วยกิต
มธ. 155	สถิติพื้นฐาน	3 หน่วยกิต
มธ. 156	คอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
วท. 142	คณิตศาสตร์สำหรับวิทยาศาสตร์	3 หน่วยกิต

<u>หมายเหตุ</u> นักศึกษาต้องเลือกศึกษาวิชาที่ต่างจากรายวิชาที่เลือกศึกษาไปแล้วในวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 1

1.4 หมวดภาษา

ภาษาไทย

ท.162 การเขียนรายงานวิชาการ 3 หน่วยกิต

ท.163 การเขียนเพื่อการสื่อสารในองค์กร 3 หน่วยกิต

ภาษาต่างประเทศ

นักศึกษาอาจเลือกศึกษาภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมมากกว่า 1 ภาษา (2 วิชา 6 หน่วยกิต) ตามที่คณะกำหนดไว้เป็นวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2

ภาษาจีน

จน.171 ภาษาจีน 1 3 หน่วยกิต

จน.172 ภาษาจีน 2 3 หน่วยกิต

ภาษาฝรั่งเศส

ฝ.171 ภาษาฝรั่งเศส 1 3 หน่วยกิต

ฝ.172 ภาษาฝรั่งเศส 2 3 หน่วยกิต

ภาษาญี่ปุ่น

ญ.171 ภาษาญี่ปุ่น 1 3 หน่วยกิต

ญ.172 ภาษาญี่ปุ่น 2 3 หน่วยกิต

ภาษารัสเซีย

รซ.171 ภาษารัสเซีย 1 3 หน่วยกิต

รซ.172 ภาษารัสเซีย 2 3 หน่วยกิต

ภาษาเยอรมัน

สำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนภาษาเยอรมันมาก่อน

ย.171 ภาษาเยอรมัน 1 3 หน่วยกิต

ย.172 ภาษาเยอรมัน 2 3 หน่วยกิต

สำหรับผู้ที่เคยเรียนภาษาเยอรมันในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ย.211 ภาษาเยอรมัน 3 3 หน่วยกิต

ย.212 ภาษาเยอรมัน 4 3 หน่วยกิต

ภาษาเกาหลี

กล.171 ภาษาเกาหลี 1 3 หน่วยกิต

กล.172 ภาษาเกาหลี 2 3 หน่วยกิต

ภาษาสเปน

สป.171 ภาษาสเปน 1	3	หน่วยกิต
สป.172 ภาษาสเปน 2	3	หน่วยกิต

1.5 หมวดพลานามัย

นักศึกษาจะสามารถศึกษาวิชาในหมวดนี้เป็นวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนที่ 2 ได้ไม่เกิน 3 หน่วยกิต โดยต้องศึกษาวิชา พล.101 ควบคู่กับวิชาอื่นๆ อีก 1 วิชา

พล. 101 สุขภาพและการออกกำลังกายเพื่อคุณภาพชีวิต	2	หน่วยกิต
พล. 102 แอโรบิกเพื่อสุขภาพ	1	หน่วยกิต
พล. 103 โยคะเพื่อสุขภาพ	1	หน่วยกิต
พล. 104 การเสริมสร้างสรีระและสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ	1	หน่วยกิต
พล. 105 ศิลปะป้องกันตัว	1	หน่วยกิต
พล. 106 นันทนาการ	1	หน่วยกิต
พล. 107 การเจริญสติและฝึกสมาธิ	1	หน่วยกิต
พล. 108 ว่ายน้ำ	1	หน่วยกิต
พล. 109 กรีฑา	1	หน่วยกิต
พล. 110 เทนนิส	1	หน่วยกิต
พล. 111 แบดมินตัน	1	หน่วยกิต
พล. 112 ฟุตบอล	1	หน่วยกิต
พล. 113 บาสเกตบอล	1	หน่วยกิต
พล. 114 ลีลาส	1	หน่วยกิต
พล. 115 จักรยาน	1	หน่วยกิต

ข้อกำหนดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 ของคณะต่างๆ

1. คณะนิติศาสตร์ เลือกศึกษา 3 วิชา จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.111 ประเทศไทยในมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม	3 หน่วยกิต
มธ.112 มรดกโลกก่อนสมัยใหม่	3 หน่วยกิต
มธ.113 ความรู้พื้นฐานทางปรัชญาและศาสนา	3 หน่วยกิต
มธ.117 พัฒนาการของโลกสมัยใหม่	3 หน่วยกิต
จ.211 จิตวิทยาทั่วไป	3 หน่วยกิต
จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3 หน่วยกิต
พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3 หน่วยกิต
น.150 สิทธิขั้นพื้นฐาน	3 หน่วยกิต

2. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี (ทุกสาขาวิชายกเว้นสาขาวิชาการบัญชี (บูรณาการ) และสาขาวิชาการจัดการแบบบูรณาการ) บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

อ.221 การอ่านเชิงวิเคราะห์ข้อมูล 3 หน่วยกิต

อ.241 การฟัง-การพูด 1 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิตจากวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 ยกเว้นรายวิชาในหมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และวิชา พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น

3. คณะรัฐศาสตร์ (ทุกสาขาวิชา) บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

มธ.124 สังคมกับเศรษฐกิจ 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

มธ.111 ประเทศไทยในมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม 3 หน่วยกิต

มธ.113 ความรู้พื้นฐานทางปรัชญาและศาสนา 3 หน่วยกิต

มธ.143 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม 3 หน่วยกิต

4. คณะเศรษฐศาสตร์

เลือก 3 วิชา 9 หน่วยกิต จากวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่สองของมหาวิทยาลัย หรือวิชาเบื้องต้นอื่น ๆ ที่คณะต่าง ๆ เสนอ และมหาวิทยาลัยเทียบให้เท่ากับวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่สอง

5. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ.113 ความรู้พื้นฐานทางปรัชญาและศาสนา 3 หน่วยกิต

มธ.121 มนุษย์กับสังคม 3 หน่วยกิต

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

6. คณะศิลปศาสตร์ (ทุกสาขาวิชา ยกเว้นสาขาวิชาประวัติศาสตร์และสาขาวิชาจิตวิทยา) บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

ท.162 การเขียนรายงานวิชาการ 3 หน่วยกิต

เลือก 2 วิชา 6 หน่วยกิต จากรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 รวมทั้งวิชา จ.211 จิตวิทยาทั่วไป

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

ท.162 การเขียนรายงานวิชาการ 3 หน่วยกิต

มธ.112 มรดกโลกก่อนสมัยใหม่ 3 หน่วยกิต

มธ.117 พัฒนาการของโลกสมัยใหม่ 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาจิตวิทยา บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

ท.162 การเขียนรายงานวิชาการ 3 หน่วยกิต

จ.211 จิตวิทยาทั่วไป 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2

7. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 3 หน่วยกิต

จ.211 จิตวิทยาทั่วไป 3 หน่วยกิต

8. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

ท.162 การเขียนรายงานวิชาการ 3 หน่วยกิต

เลือก 2 วิชา 6 หน่วยกิต จากวิชาใดก็ได้ที่เปิดสอนเป็นวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 ทั้งนี้ ยกเว้นวิชา จ.211 จิตวิทยาทั่วไป ในกรณีที่นักศึกษาไม่ได้เลือกเรียนวิชา มธ.153 ความรู้ทั่วไปเกี่ยว กับคอมพิวเตอร์ จากหมวดวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 1 ขอให้นักศึกษาเลือกเรียน มธ.153 ในกลุ่มนี้

9. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องศึกษาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 จำนวน 3 วิชา 9 หน่วยกิต ตามเงื่อนไขและรายวิชาต่างๆ ที่แต่ละสาขาวิชากำหนดไว้ดังต่อไปนี้

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน 3 หน่วยกิต

สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

ทอ.201 หลักการบริหาร 3 หน่วยกิต

ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 3 หน่วยกิต

จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3 หน่วยกิต

สษ.396 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 2 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนายั่งยืน บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน 3 หน่วยกิต

ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3 หน่วยกิต

สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1 3 หน่วยกิต

เลือก 2 วิชา 6 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.116 มนุษย์กับศิลปะ ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดง 3 หน่วยกิต

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

มธ.124 สังคมกับเศรษฐกิจ 3 หน่วยกิต

มธ.143 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม 3 หน่วยกิต

มธ. 156 คอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

สษ.396 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 2 3 หน่วยกิต

และหมวดวิชาพลานามัย โดยเลือกได้ไม่เกิน 3 หน่วยกิต โดยต้องศึกษาวิชา พล.101 ควบคู่กับวิชาอื่น ๆ อีก 1 วิชา

สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3 หน่วยกิต

สษ.295 ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ 1 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

ทอ.201 หลักการบริหาร 3 หน่วยกิต

ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 3 หน่วยกิต

จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

ทอ.201 หลักการบริหาร 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

ทอ.201 หลักการบริหาร	3 หน่วยกิต
จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3 หน่วยกิต

สาขาวิชาสถิติ บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน	3 หน่วยกิต
ทอ.201 หลักการบริหาร	3 หน่วยกิต
จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3 หน่วยกิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ. 156 คอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3 หน่วยกิต
สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1	3 หน่วยกิต

สาขาวิชาเคมี บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1	3 หน่วยกิต

เลือก 2 วิชา 6 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน	3 หน่วยกิต
มธ. 156 คอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
ทอ.201 หลักการบริหาร	3 หน่วยกิต
ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3 หน่วยกิต
จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3 หน่วยกิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน	3 หน่วยกิต
สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1	3 หน่วยกิต
สษ.396 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 2	3 หน่วยกิต

สาขาวิชาฟิสิกส์ สาขาวิชาฟิสิกส์อิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาวัสดุศาสตร์

บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

มธ. 156 คอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

ทอ.201 หลักการบริหาร 3 หน่วยกิต

ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 3 หน่วยกิต

จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3 หน่วยกิต

สษ.396 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 2 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งทอ บังคับ 2 วิชา 6 หน่วยกิต

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

ทอ.201 หลักการบริหาร 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

มธ. 156 คอมพิวเตอร์และการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

จ.228 จิตวิทยาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3 หน่วยกิต

10. คณะวิศวกรรมศาสตร์ (ทุกสาขาวิชา) บังคับ 3 วิชา 7 หน่วยกิต

วท.123 เคมีพื้นฐาน 3 หน่วยกิต

วท.173 ปฏิบัติการเคมีพื้นฐาน 1 หน่วยกิต

สษ.202 ภาษาอังกฤษสำหรับการทำงาน 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา ไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

น.209 หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 3 หน่วยกิต

น.246 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา 3 หน่วยกิต

พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

ทอ.201 หลักการบริหาร 3 หน่วยกิต

ศ.213 เศรษฐศาสตร์จุลภาคเบื้องต้น 3 หน่วยกิต

วค.106 ความยั่งยืนทางทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน 3 หน่วยกิต

วย.106 เทคนิคในการสื่อสารและการนำเสนอ 2 หน่วยกิต

11. คณะแพทยศาสตร์

สาขาแพทยศาสตร์ บังคับ 5 วิชา 13 หน่วยกิต

วท.142 คณิตศาสตร์สำหรับวิทยาศาสตร์	3 หน่วยกิต
วท.136 ฟิสิกส์	3 หน่วยกิต
สษ.217 การฟังและการพูดด้านวิชาการ	3 หน่วยกิต
สษ.317 การอ่านและการเขียนด้านวิชาการ	3 หน่วยกิต
พศ.100 จริยศาสตร์พื้นฐาน	1 หน่วยกิต

สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ บังคับ 5 วิชา 11 หน่วยกิต

วท.111 ชีววิทยา 1	3 หน่วยกิต
วท.123 เคมีพื้นฐาน	3 หน่วยกิต
วท.136 ฟิสิกส์	3 หน่วยกิต
วท.161 ปฏิบัติการชีววิทยา 1	1 หน่วยกิต
วท.173 ปฏิบัติการเคมีพื้นฐาน	1 หน่วยกิต

12. คณะสหเวชศาสตร์

สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน	3 หน่วยกิต
พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
จ.211 จิตวิทยาทั่วไป	3 หน่วยกิต

สาขาวิชากายภาพบำบัด บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน	3 หน่วยกิต
พบ.291 ธุรกิจเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
จ.211 จิตวิทยาทั่วไป	3 หน่วยกิต

13. คณะทันตแพทยศาสตร์ บังคับ 7 วิชา 15 หน่วยกิต

วท.142 คณิตศาสตร์สำหรับวิทยาศาสตร์	3 หน่วยกิต
วท.114 ชีววิทยา	3 หน่วยกิต
วท.128 เคมีสำหรับวิทยาศาสตร์การแพทย์	3 หน่วยกิต
วท.178 ปฏิบัติการเคมีสำหรับวิทยาศาสตร์การแพทย์	1 หน่วยกิต
วท.136 ฟิสิกส์	3 หน่วยกิต
วท.186 ปฏิบัติการฟิสิกส์	1 หน่วยกิต
พศ.100 จริยศาสตร์พื้นฐาน	1 หน่วยกิต

14. คณะพยาบาลศาสตร์ บังคับ 4 วิชา 10 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน 3 หน่วยกิต

วท.136 ฟิสิกส์ 3 หน่วยกิต

วท.186 ปฏิบัติการฟิสิกส์ 1 หน่วยกิต

จ.211 จิตวิทยาทั่วไป 3 หน่วยกิต

15. คณะศิลปกรรมศาสตร์ (ทุกสาขาวิชา) เลือก 2 วิชา 6 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ. 111 ประเทศไทยในมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม 3 หน่วยกิต

มธ. 113 ความรู้พื้นฐานทางปรัชญาและศาสนา 3 หน่วยกิต

มธ. 115 มนุษย์กับผลงานสร้างสรรค์ด้านวรรณกรรม 3 หน่วยกิต

มธ. 116 มนุษย์กับศิลปะ ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดง 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 หมวดพลานามัย และจากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.118 ภูมิทัศน์วัฒนธรรมไทย 3 หน่วยกิต

มธ.143 มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม 3 หน่วยกิต

16. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์และสาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

สผ.162 ฟิสิกส์ประยุกต์สำหรับสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 3 หน่วยกิต

สผ.163 ประวัติศาสตร์ศิลปะ 3 หน่วยกิต

สผ.164 เศรษฐศาสตร์สำหรับสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาการผังเมือง บังคับ 1 วิชา 3 หน่วยกิต

ผม.103 การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศพื่อการวางแผน

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ. 111 ประเทศไทยในมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม 3 หน่วยกิต

มธ.112 มรดกโลกก่อนสมัยใหม่ 3 หน่วยกิต

มธ.117 พัฒนาการของโลกสมัยใหม่ 3 หน่วยกิต

เลือก 1 วิชา 3 หน่วยกิต จากรายวิชาดังต่อไปนี้

มธ.122 กฎหมายในชีวิตประจำวัน 3 หน่วยกิต

ทอ.201 หลักการบริหาร 3 หน่วยกิต

ศ.210 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 3 หน่วยกิต

สผ.164 เศรษฐศาสตร์สำหรับสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 3 หน่วยกิต

สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ.142 มนุษย์กับวิทยาศาสตร์ชีวภาพ 3 หน่วยกิต

สผ.163 ประวัติศาสตร์ศิลปะ 3 หน่วยกิต

สผ.164 เศรษฐศาสตร์สำหรับสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง 3 หน่วยกิต

17. คณะสาธารณสุขศาสตร์ บังคับ 3 วิชา 9 หน่วยกิต

มธ.155 สถิติพื้นฐาน 3 หน่วยกิต

จ.211 จิตวิทยาทั่วไป 3 หน่วยกิต

สษ.296 ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์ทางวิชาการ 1 3 หน่วยกิต

ข้อกำหนดทั่วไปเรื่องหลักสูตร

1. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป นักศึกษาจะศึกษาวิชาทั่วไปโดยนำหน่วยกิตมานับได้ไม่เกิน 21 หน่วยกิตสำหรับหลักสูตรส่วนที่ 1 และไม่เกิน 9 หน่วยกิตหรือไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่คณะของตนกำหนดให้ศึกษาสำหรับหลักสูตรส่วนที่

2. จากการที่หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปกำหนดให้นักศึกษาศึกษาภาษาต่างประเทศเพียง 1 ภาษา (2 วิชา 6 หน่วยกิต) หากนักศึกษามีความประสงค์จะเลือกศึกษามากกว่า 1 ภาษา ก็สามารถศึกษาได้ แต่จะนับหน่วยกิตได้หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับว่าคณะได้กำหนดวิชาภาษาต่างประเทศเป็นหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 ของคณะ หรือกำหนดให้ศึกษาเป็นวิชาเลือกเสรีของคณะ/สาขาวิชาได้หรือไม่

3. นักศึกษาจะนำวิชาเหล่านี้มานับเป็นวิชาเลือกเสรีไม่ได้

3.1 วิชาศึกษาทั่วไปยกเว้นวิชาภาษาต่างประเทศภาษาที่ 2 ซึ่งบางคณะอาจกำหนดให้นักศึกษาศึกษาเป็นวิชาเลือกเสรีได้

3.2 วิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปทั้งส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ที่ใช้รหัสย่อ “มธ.” ทุกวิชา

3.3 วิชา ท.162 การเขียนรายงานวิชาการ และ ท.163 การเขียนเพื่อการสื่อสารในองค์กร

4. วิชาเลือก ในกรณีที่โครงสร้างหลักสูตรของคณะ/สาขาวิชากำหนดให้ศึกษาวิชาเลือก ให้นักศึกษาเลือกศึกษาจากวิชาของสาขาวิชาต่าง ๆ ได้รวมไม่เกิน 4 สาขาวิชา (ไม่นับรวมคณะ/สาขาวิชาที่นักศึกษาเลือกศึกษาเป็นวิชาเอก)

5. การนับโครงสร้างวิชาโท ในกรณีหลักสูตรของคณะ/สาขาวิชาไม่ได้กำหนดให้นักศึกษาศึกษาวิชาโท ซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ไม่ครบข้อกำหนดของวิชาโท แต่หากนักศึกษาศึกษารายวิชาต่าง ๆ ครบโครงสร้างหลักสูตรวิชาโท นักศึกษาก็จะได้รับการบันทึกวิชาโทลงในใบรับรองคะแนนด้วย

6. การศึกษาวิชาในหมวดพลานามัย

6.1 กรณีนักศึกษาศึกษาเป็นวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 นักศึกษาจะศึกษาได้ไม่เกิน 3 หน่วยกิต โดยศึกษาวิชา พล.101 สุขภาพและการออกกำลังกายเพื่อคุณภาพชีวิต (2 หน่วยกิต) ไปกับวิชาอื่นๆ ในหมวดพลานามัยอีก 1 วิชา (1 หน่วยกิต)

6.2 กรณีนักศึกษาศึกษาเป็นวิชาศึกษาทั่วไปส่วนที่ 2 มาแล้ว 3 หน่วยกิต จะศึกษาวิชาในหมวดนี้ได้อีกไม่เกิน 3 หน่วยกิต

6.3 กรณีนักศึกษาศึกษาเป็นวิชาเลือกเสรี โดยยังไม่เคยศึกษาวิชาในหมวดนี้มาก่อน จะศึกษาได้ไม่เกิน 6 หน่วยกิต โดยศึกษาวิชา พล.101 สุขภาพและการออกกำลังกายเพื่อคุณภาพชีวิต (2 หน่วยกิต) และวิชาอื่นๆ ในหมวดพลานามัยอีก 4 วิชา (4 หน่วยกิต)

6.4 การศึกษาวิชาในหมวดนี้ทุกกรณี นักศึกษาจะต้องจดทะเบียนวิชา พล.101 สุขภาพและการออกกำลังกายเพื่อคุณภาพชีวิต (2 หน่วยกิต) ก่อนหรือพร้อมกับวิชาอื่นๆ ในหมวดพลานามัย

การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นหลักสูตรแบบบังคับผสม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2550: 76) กล่าวคือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นหลักสูตรกลางของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียนจำนวน 21 หน่วยกิต และส่วนที่ 2 เป็นหลักสูตรที่แต่ละคณะเป็นผู้กำหนดอีกจำนวนไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต โดยมหาวิทยาลัยมีการจัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดมนุษยศาสตร์ หมวดสังคมศาสตร์ หมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และหมวดภาษา (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552: 117) ลักษณะวิชาของหมวดมนุษยศาสตร์และหมวดสังคมศาสตร์เป็นรายวิชาสหวิทยาการ มุ่งให้ความรู้และความเข้าใจเนื้อหารายวิชาเป็นรายละเอียดกว้าง ๆ ส่วนเนื้อหา วิชาหมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มีทั้งรายวิชาสหวิทยาการและรายวิชาเบื้องต้น เนื้อหาวิชาทางวิทยาศาสตร์เป็นเนื้อหาวิชาประเภทความรู้และความเข้าใจ เนื้อหาวิชาทางคณิตศาสตร์เป็นเนื้อหาวิชาประเภททักษะการศึกษาขั้นสูง และเนื้อหาวิชาหมวดภาษาเป็นรายวิชาเบื้องต้น โดยมีลักษณะเนื้อหาวิชาประเภททักษะการศึกษาขั้นสูง เป็นการฝึกทักษะ 4 ด้าน คือการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (เรณู ผลสวัสดิ์. 2524: 103-110)

การบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในระยะแรกอยู่ในความรับผิดชอบของคณะศิลปศาสตร์เพียงคณะเดียว ในปัจจุบันมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปรับผิดชอบด้านการบริหารหลักสูตร โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธาน อาจารย์จากคณะต่าง ๆ เป็นกรรมการ และมีงานบริหารวิชาศึกษาทั่วไป กองบริการการศึกษา เป็นสำนักงานเลขานุการ ดูแลงานด้านการบริหารประสานงานและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป การจัดสอบวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มสหวิทยาการ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ออนไลน์) ในการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยกระจายวิชาต่าง ๆ ให้คณะที่รับผิดชอบวิชาด้านนั้น ๆ ทำหน้าที่อำนวยการสอน เช่น รายวิชาด้านภาษาให้คณะศิลปศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบ รายวิชามนุษย์กับศิลปะให้คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบ เป็นต้น โดยรายวิชาศึกษาทั่วไปที่แต่ละคณะเป็นผู้รับผิดชอบมีรายละเอียด ดังนี้ ฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 4 วิชา คณะศิลปศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 24 วิชา คณะศิลปกรรมศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 7 วิชา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรับผิดชอบ จำนวน 34 วิชา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา รับผิดชอบจำนวน 3 วิชา คณะเศรษฐศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 2 วิชา สถาบันภาษารับผิดชอบ จำนวน 6 วิชา คณะนิติศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 2 วิชา คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีรับผิดชอบ จำนวน 2 วิชา คณะรัฐศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 1 วิชา คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 1 วิชา คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนรับผิดชอบ จำนวน 1 วิชา คณะพยาบาลศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 1 วิชา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับผิดชอบ จำนวน 2 วิชา (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552: 120-122) ส่วนวิธีการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมีทั้งการสอนแบบกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและเนื้อหาของแต่ละวิชา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปนั้นมีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะการศึกษาเฉพาะวิชาชีพเพียงอย่างเดียวจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้แคบ มีทักษะเฉพาะในการประกอบอาชีพ แต่ไม่มีภูมิคุ้มกันต่อการปรับตัวในสังคมของการเปลี่ยนแปลงและการก้าวให้ทันความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การมีความรู้เฉพาะทางนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ควรจะต้องเสริมด้วยความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น ทักษะทางภาษา ความซาบซึ้งต่อศิลปะและดนตรี ความรู้สึกต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ ความเข้าใจต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ความเป็นคนมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งหากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเป็นไปตามองค์ประกอบดังกล่าว ก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 และ 3 ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์/วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2554 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 8,665 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาคเรียนที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และ 3 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2554 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของยามาเน (Yamane. 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (α = .05) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) 2 มิติ ตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี เนื่องจากบางกลุ่มสาขาวิชามีจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อย ดังนั้นผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 730 คน รายละเอียดดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กลุ่มสาขาวิชา	นักศึกษาปริญญาตรี				รวม	
	ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3			
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์						
คณะนิติศาสตร์	568	40	566	40	1,134	80
คณะรัฐศาสตร์	264	15	294	15	558	30
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	235	15	228	15	463	30
คณะศิลปศาสตร์	466	32	407	28	873	60
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน	209	15	186	15	395	30
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา	95	15	85	15	180	30
รวม	1,837	132	1,766	128	3,603	260
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ						
คณะแพทยศาสตร์	199	15	209	15	408	30
คณะสหเวชศาสตร์	185	15	130	15	315	30
คณะทันตแพทยศาสตร์	75	15	71	15	146	30
คณะพยาบาลศาสตร์	101	15	89	15	190	30
คณะสาธารณสุขศาสตร์	97	15	97	15	194	30
รวม	657	75	596	75	1,253	150
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ						
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	599	37	549	33	1,148	70
รวม	599	37	549	33	1,148	70
กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์						
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง	210	30	190	30	400	60
รวม	210	30	190	30	400	60
กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์						
คณะวิศวกรรมศาสตร์	394	40	286	30	680	70
รวม	394	40	286	30	680	70
กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์						
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	415	24	350	21	765	45
คณะเศรษฐศาสตร์	351	20	328	20	679	40
รวม	766	44	678	41	1,444	85
กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์/วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์						
คณะศิลปกรรมศาสตร์	75	20	62	15	137	35
รวม	75	20	62	15	137	35
รวมทั้งสิ้น	4,538	378	4,127	352	8,665	730

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ วารสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีการของไลเคิร์ท (Likert) จากหลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือของล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536: 161-167)

3.ศึกษาแบบสอบถามจากงานวิจัยของ วรรณพร ฉัตรทอง (2546: 144-159) ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2549: 145-175) ชูศรี สะพรั่ง (249: 158-165)

4. นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถาม การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา แบบสอบถามมี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล ลักษณะแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มสาขาวิชา ชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 71 ข้อ และในตอนท้ายของแบบสอบถามแต่ละด้าน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบในด้านภาษา และความครอบคลุมในด้านเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน (ภาคผนวก ข) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนอีกครั้ง ก่อนนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try – out)

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try – out) กับนักศึกษา 50 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยให้วิธีหาค่าร้อยละ 27 ของกลุ่มสูง และร้อยละ 27 ของกลุ่มต่ำ จากนั้นใช้การทดสอบค่าที (t-test) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ไว้ใช้ในแบบสอบถาม ได้ข้อคำถามจำนวน 71 ข้อ

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach. 1971: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96

8. ปรับปรุงแบบสอบถามก่อนนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งถึงคณบดีทุกคณะในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 730 ฉบับ ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 730 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนที่กำหนด

2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์จากโปรแกรมสำเร็จรูป

3. นำแบบสอบถามปลายเปิดมาพิจารณารวบรวมข้อคิดเห็นและแจกแจงความถี่ นำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย เพื่อใช้ในการอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ

2. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมและในแต่ละด้านโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมและในแต่ละด้านจำแนกตามชั้นปี โดยการทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่

4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด นำมาพิจารณารวบรวมข้อคิดเห็นและแจกแจงความถี่ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย เพื่อนำไปใช้ประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

    1.1 ค่าความถี่

    1.2 ค่าร้อยละ

    1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย

    1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

    2.1 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบสอบถาม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

    2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach. 1971: 161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

    3.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t-test)

    3.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Varience) ในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
F	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
t	แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
p	แทน ความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้านจำแนกตามชั้นปี วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) ส่วนกลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Varience) ในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่

ตอนที่ 4 การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ในแต่ละด้านตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยวิธีการแจกแจงความถี่ และนำเสนอในเชิงบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 2	378	51.78
ชั้นปีที่ 3	352	48.22
รวม	730	100
2. กลุ่มสาขาวิชา		
กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์	260	35.62
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	150	20.55
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ	70	9.59
กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์	60	8.22
กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์	70	9.59
กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์	85	11.64
กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์/วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	35	4.79
รวม	730	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง	314	43.01
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง	385	52.74
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำ	31	4.25
รวม	730	100

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 51.78 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 48.22 โดยเป็นนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 35.62 รองลงมาเป็นนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 20.55 กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชย ศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 11.64 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ และกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 9.59 เท่ากัน ส่วนกลุ่มสาขาสถาปัตยกรรมศาตร์ คิดเป็นร้อยละ 8.22 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.74 ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 43.01 และระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 4.25

ตอนที่ 2 การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังแสดงในตาราง 3-12

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน

การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n= 730)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านหลักสูตร	3.62	0.51	มาก
2. ด้านอาจารย์	3.70	0.57	มาก
3. ด้านวิธีการสอน	3.69	0.58	มาก
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.57	0.64	มาก
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.69	0.64	มาก
6. ด้านการวัดและประเมินผล	3.71	0.63	มาก
รวม	3.66	0.51	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านหลักสูตร เป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n=730)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ด้านหลักสูตร			
1	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปกำหนดไว้อย่างชัดเจน	3.80	0.71	มาก
2	มีการชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปและแผนการเรียนให้ผู้เรียนทราบ	3.76	0.77	มาก
3	หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานภาพของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพ แวดล้อมทางธรรมชาติ	3.61	0.78	มาก
4	หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานภาพของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม	3.62	0.77	มาก
5	หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสัมพันธ์เกี่ยวโยงของวิทยาการทั้งหลายในทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และภาษา	3.65	0.82	มาก
6	หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนะกว้างขวางรอบตัว	3.68	0.85	มาก
7	จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนที่ 1 ที่กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียน จำนวน 21 หน่วยกิต มีความเหมาะสม	3.50	0.91	มาก
8	จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนที่ 2 ที่กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียนไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต มีความเหมาะสม	3.68	0.78	มาก
9	จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดภาษา จำนวน 9 หน่วยกิต มีความเหมาะสม	3.63	0.89	มาก
10	จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดมนุษยศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยกิต มีความเหมาะสม	3.60	0.86	มาก
11	จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยกิต มีความเหมาะสม	3.60	0.86	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n=730)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
12	จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 6 หน่วยกิต มีความเหมาะสม	3.40	0.94	ปานกลาง
13	เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตของวิชานั้นๆ	3.57	0.81	มาก
14	เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความทันสมัยตามสถานการณ์ปัจจุบัน	3.73	0.82	มาก
15	เนื้อหาแต่ละรายวิชาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้	3.57	0.89	มาก
16	เนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่สอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้น	3.75	0.76	มาก
17	หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในแต่ละหมวดวิชามีรายวิชาที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ	3.46	0.98	ปานกลาง
	รวม	3.62	0.51	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านหลักสูตร โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 12 และข้อ 17 มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาจารย์ เป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n=730)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ด้านอาจารย์			
18	สัดส่วนของผู้สอนต่อจำนวนนักศึกษาในแต่ละรายวิชาเหมาะสมกับขนาดชั้นเรียน	3.66	1.44	มาก
19	มีการจัดผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ ในการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมาสอนในแต่ละรายวิชา	3.85	0.76	มาก
20	ผู้สอนมีความรู้ตรงตามเนื้อหาวิชาที่สอนในแต่ละรายวิชา	3.95	0.77	มาก
21	ผู้สอนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่สอน	3.77	0.77	มาก
22	ผู้สอนมีทักษะและวิธีการในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ	3.41	0.88	ปานกลาง
23	ผู้สอนสามารถจัดลำดับเนื้อหาวิชาได้เหมาะสมและดำเนินการสอนตามลำดับที่จัดไว้	3.72	0.75	มาก
24	ผู้สอนสามารถใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชา	3.62	0.83	มาก
25	ผู้สอนสามารถนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.67	0.78	มาก
26	ผู้สอนวางแผนการสอนและกำหนดหัวข้อการเรียนอย่างมีระบบ	3.81	0.81	มาก
27	ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น	3.60	0.89	มาก
28	ผู้สอนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน	3.62	0.87	มาก
29	ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียน	3.72	0.84	มาก
	รวม	3.70	0.57	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาจารย์ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 22 มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านวิธีการสอน เป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n=730)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ด้านวิธีการสอน			
30	ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนทราบก่อนสอน	3.90	0.74	มาก
31	มีการจัดทำเอกสารและตำราประกอบการเรียนการสอน	4.06	1.35	มาก
32	มีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายตามลักษณะของเนื้อหาวิชาที่สอน	3.67	0.80	มาก
33	เทคนิคและวิธีการสอนในการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม	3.65	0.76	มาก
34	เทคนิคและวิธีการสอนในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม	3.58	0.79	มาก
35	มีการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในการเรียนการสอน	3.68	0.80	มาก
36	มีการใช้วิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์	3.67	0.81	มาก
37	มีการใช้วิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.61	0.85	มาก
38	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่สนใจภายในขอบข่ายของเนื้อหาวิชาที่กำหนด	3.58	0.85	มาก
39	มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	3.51	0.86	มาก
	รวม	3.69	0.58	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านวิธีการสอน โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n=730)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
40	กิจกรรมการเรียนการสอนภายนอกห้องเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ตรง	3.63	0.80	มาก
41	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.31	0.93	ปานกลาง
42	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในแต่ละรายวิชา	3.77	1.38	มาก
43	กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสนองความต้องการของผู้เรียน	3.45	0.83	ปานกลาง
44	กิจรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน	3.59	0.81	มาก
45	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.70	0.80	มาก
46	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อแสวงหาคำตอบหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.69	0.81	มาก
47	มีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชานั้น	3.37	1.03	ปานกลาง
48	มีการเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์มาบรรยายพิเศษได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	3.58	0.92	มาก
	รวม	3.57	0.64	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 41 , ข้อ 43 และข้อ 47 มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน เป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n=730)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน			
49	ขนาดของห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา	3.78	1.39	มาก
50	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ	3.87	0.82	มาก
51	ห้องเรียนมีอุณหภูมิที่เหมาะสมและการถ่ายเทอากาศดี	3.75	0.83	มาก
52	ห้องเรียนมีระบบการเก็บเสียงที่ดีปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก	3.96	1.39	มาก
53	อุปกรณ์ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน เช่น กระดาน ปากกา เครื่องขยายเสียง คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายสไลด์ มีเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	3.76	0.88	มาก
54	หนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในแต่ละรายวิชาในหอสมุดเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	3.40	1.00	ปานกลาง
55	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	3.71	0.84	มาก
56	หนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย	3.58	0.91	มาก
57	สื่อและอุปกรณ์การสอนในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย	3.71	0.86	มาก
58	จำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูลเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	3.41	1.01	ปานกลาง
	รวม	3.69	0.64	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 54 และข้อ 58 มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการวัดและประเมินผล เป็นรายข้อ

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอน	นักศึกษา (n=730)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ด้านการวัดและประเมินผล			
59	มีการชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนนและวิธีการวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ	3.84	0.81	มาก
60	เกณฑ์การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชามีความชัดเจน	3.73	0.86	มาก
61	วิธีการวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชานั้น	3.78	0.76	มาก
62	การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน	3.80	0.81	มาก
63	มีการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้ข้อสอบแบบความเรียงเพื่อวัดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน	3.93	1.36	มาก
64	มีการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบเพื่อความครอบคลุมตามเนื้อหาวิชา	3.72	0.81	มาก
65	ข้อสอบที่ใช้วัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาสามารถวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์	3.69	0.81	มาก
66	มีการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมตามลักษณะของเนื้อหารายวิชา	3.69	0.84	มาก
67	ปริมาณข้อของข้อสอบในแต่ละรายวิชาเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ในการสอบ	3.53	0.91	มาก
68	มีความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชา	3.64	0.91	มาก
69	มีหลักฐานการให้คะแนนและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ตรวจสอบได้	3.58	0.94	มาก
70	มีการแจ้งผลการวัดและประเมินผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบ	3.79	0.84	มาก
71	มีการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ประโยชน์ เช่น จัดสอนเสริม การปรับปรุงการเรียนการสอน	3.50	0.98	มาก
	รวม	3.71	0.63	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี

การจัดการเรียนการสอน	ชั้นปี					
	ชั้นปีที่ 2 (n=378)			ชั้นปีที่ 3 (n=352)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านหลักสูตร	3.66	0.50	มาก	3.59	0.53	มาก
2. ด้านอาจารย์	3.74	0.55	มาก	3.66	0.59	มาก
3. ด้านวิธีการสอน	3.73	0.57	มาก	3.64	0.58	มาก
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.60	0.62	มาก	3.53	0.65	มาก
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.74	0.60	มาก	3.64	0.68	มาก
6. ด้านการวัดและประเมินผล	3.74	0.63	มาก	3.67	0.63	มาก
รวม	3.70	0.49	มาก	3.62	0.52	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

การจัดการเรียนการสอน	กลุ่มสาขาวิชา													
	สังคมศาสตร์ฯ (n=260)		วิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=150)		วิทยาศาสตร์กายภาพฯ (n=70)		สถาปัตยกรรมศาสตร์ (n=60)		วิศวกรรมศาสตร์ (n=70)		บริหารธุรกิจฯ (n=85)		ศิลปกรรมศาสตร์ (n=35)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านหลักสูตร	3.63	0.54	3.76	0.49	3.55	0.53	3.54	0.35	3.69	0.54	3.41	0.52	3.68	0.33
2. ด้านอาจารย์	3.65	0.55	3.75	0.56	3.66	0.54	3.64	0.50	3.80	0.67	3.55	0.53	4.17	0.48
3. ด้านวิธีการสอน	3.65	0.59	3.75	0.58	3.67	0.48	3.57	0.44	3.77	0.66	3.53	0.52	4.19	0.53
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.45	0.65	3.71	0.59	3.50	0.53	3.50	0.59	3.67	0.64	3.40	0.58	4.25	0.52
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.65	0.68	3.86	0.59	3.62	0.61	3.52	0.57	3.73	0.76	3.51	0.55	4.09	0.41
6. ด้านการวัดและประเมินผล	3.77	0.68	3.85	0.53	3.61	0.60	3.48	0.54	3.81	0.65	3.31	0.59	4.00	0.41
รวม	3.63	0.52	3.78	0.47	3.60	0.46	3.54	0.40	3.74	0.57	3.45	0.46	4.06	0.37

จากตาราง 11 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาตร์/วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษย-ศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาตร์และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก สำหรับด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน และด้านอุปกรณ์สถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน นักศึกษาทุกกลุ่มสาขาวิชามีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การจัดการเรียนการสอน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน								
	ระดับสูง (n=314)			ระดับปานกลาง (n=385)			ระดับต่ำ (n=31)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านหลักสูตร	3.64	0.50	มาก	3.62	0.51	มาก	3.58	0.63	มาก
2. ด้านอาจารย์	3.69	0.54	มาก	3.71	0.57	มาก	3.66	0.75	มาก
3. ด้านวิธีการสอน	3.69	0.55	มาก	3.70	0.59	มาก	3.64	0.66	มาก
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.57	0.62	มาก	3.56	0.64	มาก	3.53	0.77	มาก
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.69	0.61	มาก	3.69	0.66	มาก	3.75	0.73	มาก
6. ด้านการวัดและประเมินผล	3.71	0.61	มาก	3.70	0.64	มาก	3.72	0.80	มาก
รวม	3.66	0.48	มาก	3.66	0.51	มาก	3.65	0.63	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปีวิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) ส่วนกลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Varience) ในกรณีที่พบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยจึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 13-22

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี

การจัดการเรียนการสอน	ชั้นปี				t	p
	ชั้นปีที่ 2 (n=378)		ชั้นปีที่ 3 (n=352)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านหลักสูตร	3.66	0.50	3.59	0.53	1.78	.076
2. ด้านอาจารย์	3.74	0.55	3.66	0.59	1.89	.059
3. ด้านวิธีการสอน	3.73	0.57	3.64	0.58	2.08	.038
4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.60	0.62	3.53	0.65	1.51	.131
5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน	3.74	0.60	3.64	0.68	2.16	.032
6. ด้านการวัดและประเมินผล	3.74	0.63	3.67	0.63	1.40	.163
รวม	3.70	0.49	3.62	0.52	2.14	.033

จากตาราง 13 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในด้านวิธีการสอน และด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 14 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

การจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	8.177	6	1.363	5.341	.001
	ภายในกลุ่ม	184.470	723	.255		
	รวม	192.646	729			
ด้านอาจารย์	ระหว่างกลุ่ม	11.620	6	1.937	6.286	.001
	ภายในกลุ่ม	222.747	723	.308		
	รวม	234.367	729			
ด้านวิธีการสอน	ระหว่างกลุ่ม	13.212	6	2.202	6.955	.001
	ภายในกลุ่ม	228.897	723	.317		
	รวม	242.109	729			
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	27.009	6	4.502	12.121	.001
	ภายในกลุ่ม	268.502	723	.371		
	รวม	295.511	729			
ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน	ระหว่างกลุ่ม	15.134	6	2.522	6.338	.001
	ภายในกลุ่ม	287.749	723	.398		
	รวม	302.883	729			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	25.041	6	4.174	11.345	.001
	ภายในกลุ่ม	265.982	723	.368		
	รวม	291.023	729			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	13.322	6	2.220	9.435	.001
	ภายในกลุ่ม	170.151	723	.235		
	รวม	183.473	729			

จากตาราง 14 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 15-21

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านหลักสูตร จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{x}$	สังคมศาสตร์ ฯ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	สถาปัตยกรรมศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ ฯ	ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ
		3.63	3.76	3.55	3.54	3.69	3.41	3.68
สังคมศาสตร์ ฯ	3.63							
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.76						*	
วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	3.55							
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.54							
วิศวกรรมศาสตร์	3.69							
บริหารธุรกิจ ฯ	3.41							
ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ	3.68							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านหลักสูตร แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{x}$	สังคมศาสตร์ ฯ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	สถาปัตยกรรมศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ ฯ	ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ
		3.65	3.75	3.66	3.64	3.80	3.55	4.17
สังคมศาสตร์ ฯ	3.65							*
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.75							*
วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	3.66							*
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.64							*
วิศวกรรมศาสตร์	3.80							
บริหารธุรกิจ ฯ	3.55							*
ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ	4.17							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มาสาขาวิชาศิลปกรรมศาตร์/วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาจารย์ แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขา วิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านวิธีการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{x}$	สังคมศาสตร์ ฯ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	สถาปัตยกรรมศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ ฯ	ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ
		3.65	3.75	3.67	3.57	3.77	3.53	4.19
สังคมศาสตร์ ฯ	3.65							*
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.75							*
วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	3.67							*
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.57							*
วิศวกรรมศาสตร์	3.77							
บริหารธุรกิจ ฯ	3.53							*
ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ	4.19							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาตร์/วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านวิธีการสอน แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์/มนุษย ศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{x}$	สังคมศาสตร์ ฯ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	สถาปัตยกรรมศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ ฯ	ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ
		3.45	3.71	3.50	3.50	3.67	3.40	4.25
สังคมศาสตร์ ฯ	3.45		*					*
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.71						*	*
วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	3.50							*
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.50							*
วิศวกรรมศาสตร์	3.67							*
บริหารธุรกิจ ฯ	3.40							*
ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ	4.25							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาตร์/วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ใน กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์

ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์มีความคิดเห็นแตกต่าง จากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่ม สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชา บริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{x}$	สังคมศาสตร์ ฯ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	สถาปัตยกรรมศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ ฯ	ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ
		3.65	3.86	3.62	3.52	3.73	3.51	4.09
สังคมศาสตร์ ฯ	3.65							*
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.86						*	
วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	3.62							*
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.52							*
วิศวกรรมศาสตร์	3.73							
บริหารธุรกิจ ฯ	3.51							*
ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ	4.09							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาตร์/วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านอุปกรณ์สถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ และนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการวัดและประเมินผล จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{x}$	สังคมศาสตร์ ฯ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	สถาปัตยกรรมศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ ฯ	ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ
		3.77	3.85	3.61	3.48	3.81	3.31	4.00
สังคมศาสตร์ ฯ	3.77						*	
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.85				*		*	
วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	3.61							
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.48							*
วิศวกรรมศาสตร์	3.81						*	
บริหารธุรกิจ ฯ	3.31							*
ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ	4.00							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาตร์/วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมทุกด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{x}$	สังคมศาสตร์ ฯ	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	สถาปัตยกรรมศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ ฯ	ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ
		3.63	3.78	3.60	3.54	3.74	3.45	4.06
สังคมศาสตร์ ฯ	3.63							*
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	3.78						*	
วิทยาศาสตร์กายภาพ ฯ	3.60							*
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.54							*
วิศวกรรมศาสตร์	3.74						*	
บริหารธุรกิจ ฯ	3.45							*
ศิลปกรรมศาสตร์ ฯ	4.06							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาตร์/วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมทุกด้านแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ/ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ และนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจ/พาณิชยศาสตร์/บัญชี/การจัดการ/การท่องเที่ยว/เศรษฐศาสตร์ มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การจัดการเรียนการสอน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	.122	2	.061	.231	.794
	ภายในกลุ่ม	192.524	727	.265		
	รวม	192.646	729			
ด้านอาจารย์	ระหว่างกลุ่ม	.195	2	.097	.302	.739
	ภายในกลุ่ม	234.172	727	.322		
	รวม	234.367	729			
ด้านวิธีการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.091	2	.046	.137	.872
	ภายในกลุ่ม	242.018	727	.333		
	รวม	242.109	729			
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.035	2	.017	.043	.958
	ภายในกลุ่ม	295.476	727	.406		
	รวม	295.511	729			
ด้านอาคารสถานที่ สื่อ และอุปกรณ์การสอน	ระหว่างกลุ่ม	.116	2	.058	.139	.870
	ภายในกลุ่ม	302.767	727	.416		
	รวม	302.883	729			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.015	2	.008	.019	.981
	ภายในกลุ่ม	291.008	727	.400		
	รวม	291.023	729			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	.008	2	.004	.016	.984
	ภายในกลุ่ม	183.465	727	.252		
	รวม	183.473	729			

จากตาราง 22 แสดงว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ในแต่ละด้านตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยวิธีการแจกแจงความถี่ ดังแสดงในตาราง 23

ตาราง 23 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากแบบสอบถามปลายเปิด

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่ของคำตอบ
<u>ด้านหลักสูตร</u>	
1. ควรเพิ่มรายวิชาและให้ความสำคัญกับวิชาในหมวดภาษา เนื่องจากเป็นรายวิชาที่มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ	7
2. ควรมีรายวิชาให้นักศึกษาเลือกเรียนเพิ่มมากขึ้น	5
3. ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาศึกษาทั่วไปได้โดยเสรี	5
4. เนื้อหาบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับการใช้ในชีวิตประจำวัน	4
5. ควรจัดหลักสูตรให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาเลือกเสรีได้	4
6. ควรมีการบูรณาการเนื้อหาวิชาให้นักศึกษาเห็นความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของแต่ละรายวิชา	3
7. ควรเพิ่มหน่วยกิตวิชาศึกษาทั่วไป เนื่องจากวิชาเหล่านี้ช่วยเสริมให้มองโลกและสังคมได้กว้างขึ้น	3
8. ควรมีการปรับหลักสูตรเพื่อจัดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน	3
9. ควรมีเค้าโครงการสอนและมาตรฐานการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	2
10. เนื้อหาบางรายวิชาขาดความทันสมัย	2
11. ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชาให้ชัดเจน	1
12. ควรมีการประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป	1
13. รายชื่อวิชาควรสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	1
<u>ด้านอาจารย์</u>	
1. นักศึกษาแต่ละรายวิชามีจำนวนมากเกินไป ส่งผลให้อาจารย์ดูแลไม่ทั่วถึง	13
2. ควรมีทักษะในการสอนที่น่าสนใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน	5
3. ควรเข้าสอนให้ตรงเวลา	3
4. ควรนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3
5. ควรมีความยุติธรรมกับนักศึกษาทุกคนเท่าเทียมกัน	3

ตาราง 23 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่ของคำตอบ
<u>ด้านวิธีการสอน</u>	
1. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างชัดเจน	5
2. ควรจัดทำเอกสารการสอนให้เป็นเล่มที่สมบูรณ์	3
3. ควรเน้นความรู้และตำราพื้นฐานเป็นสำคัญ	2
<u>ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</u>	
1. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดประสบการณ์จริง เช่น การศึกษาดูงาน	3
<u>ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน</u>	
1. ควรมีหนังสือประกอบการเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา	4
2. ควรปรับอุณหภูมิในห้องเรียนให้เหมาะสม	3
3. ควรปรับปรุงสภาพภายในห้องเรียนอาคารยิมเนเซียม 2 ทั้งเรื่องแสงสว่าง ที่นั่ง รวมถึงเสียงรบกวนจากภายนอก	2
<u>ด้านการวัดผลและประเมินผล</u>	
1. ควรมีมาตรฐานในการตรวจข้อสอบ	3
2. ควรมีหลักฐานการให้คะแนน และสามารถให้นักศึกษาตรวจสอบได้	3
3. การแจ้งผลการเรียนล่าช้า	3
4. เกณฑ์การวัดและประเมินผลของรายวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปควรมีมาตรฐานเดียวกัน	3
5. ควรปรับเนื้อหาของข้อสอบให้เหมาะสมกับเวลาในการสอบ	2

จากตาราง 23 แสดงว่านักศึกษามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านหลักสูตร ควรเพิ่มรายวิชาและให้ความสำคัญกับวิชาในหมวดภาษา เนื่องจากเป็นรายวิชาที่มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ควรมีรายวิชาให้นักศึกษาเลือกเรียนเพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาศึกษาทั่วไปได้โดยเสรี เนื้อหาบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับการใช้ในชีวิตประจำวัน ควรมีการบูรณาการเนื้อหาวิชาให้นักศึกษาเห็นความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของแต่ละรายวิชา ควรเพิ่มหน่วยกิตวิชาศึกษาทั่วไป เนื่องจากวิชาเหล่านี้ช่วยเสริมให้มองโลกและสังคมได้กว้างขึ้น ควรมีการประเมินหลักสูตรและปรับหลักสูตรเพื่อจัดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและมีความทันสมัย รวมถึงรายชื่อวิชาควรสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และ ควรมีเค้าโครงการสอนและมาตรฐานการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน ด้านอาจารย์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแต่ละ

รายวิชามี นักศึกษาจำนวนมากเกินไป ส่งผลให้อาจารย์ดูแลไม่ทั่วถึง อาจารย์ควรมีทักษะในการสอนที่น่าสนใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน ควรเข้าสอนให้ตรงเวลา ควรนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และควรมีความยุติธรรมกับนักศึกษาทุกคนเท่าเทียมกัน ด้านวิธีการสอน อาจารย์ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ควรจัดทำเอกสารการสอนให้เป็นเล่มที่สมบูรณ์โดยเน้นความรู้และตำราพื้นฐานเป็นสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดประสบการณ์จริง เช่น การศึกษาดูงาน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน ควรมีหนังสือประกอบการเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา ควรปรับอุณหภูมิในห้องเรียนให้เหมาะสม ควรปรับปรุงสภาพภายในห้องเรียนอาคารยิมเนเซียม 2 ทั้งเรื่องแสงสว่าง ที่นั่ง รวมถึงเสียงรบกวนจากภายนอก ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีมาตรฐานในการตรวจข้อสอบ รวมถึงมีหลักฐานการให้คะแนน และสามารถให้นักศึกษาตรวจสอบได้ เกณฑ์การวัดและประเมินผลของรายวิชาในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปควรมีมาตรฐานเดียวกัน ควรปรับเนื้อหาของข้อสอบให้เหมาะสมกับเวลาในการสอบ และควรแจ้งผลการเรียนให้รวดเร็วขึ้น

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปโดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2554 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 730 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 71 ข้อ และในตอนท้ายของแบบสอบถามแต่ละด้านจะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยแบบสอบมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .96

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test) ส่วนกลุ่มสาขาวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Varience) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่

4. สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในแต่ละด้านจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านวิธีการสอนและด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

3. นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

1. การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมและในแต่ละด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร การที่นักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน ทำให้นักศึกษาได้รับทราบรายละเอียดโดยรวมเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา ศึกษาทั่วไป เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตและเวลาเรียน รวมถึงเนื้อหาในแต่ละรายวิชาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้นๆ ดังที่ธำรง บัวศรี (2532: 8-10) กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรและขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่างคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน การประเมินผล ในการเรียนการสอนนั้นตัวผู้เรียนจำเป็นต้องทราบล่วงหน้าว่าจะได้เรียนรู้อะไรและจะได้รับผลอย่างไร นอกจากนี้จะต้องเตรียมการอย่างไรจึงจะสามารถเรียนรู้และได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะเนื้อหาแต่ละรายวิชามีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันและความต้องการของผู้เรียน ทำให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543: 3) กล่าวว่า หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นหลักสูตรที่มีความสมบูรณ์ทันสมัย สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับจันทิพร ยะบุญวัน (2554: 55) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับวรรณพร ฉัตรทอง (2546: 110) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านการจัดหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านอาจารย์ การที่นักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยมีการจัดผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมาสอนในแต่ละรายวิชา สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนได้ตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่สอน มีการวางแผนการสอนและกำหนดหัวข้อการเรียนอย่างมีระบบ รวมถึงมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ทำให้สามารถอธิบายเนื้อหาวิชาและความรู้ต่างๆ ให้นักศึกษาเข้าใจได้เป็นอย่างดี ดังที่ภิญโญ สาธร (2526: 178) กล่าวว่าอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อาจารย์จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ และอาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 11-13) ที่กล่าวว่าการสอนที่ดีนั้นต้องมีการเตรียมการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความคิด เจตคติและทักษะ นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษา ยอมรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ทำให้บรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ดังที่ เชียรศรี วิวิธศิริ (2527: 168-169) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของผู้สอนไว้ดังนี้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความแม่นยำในหลักสูตรและเนื้อหาวิชา มีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ทันโลกทันเหตุการณ์ มีทักษะความชำนาญในวิธีการและเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ มีกลวิธีหลากหลายในการสอน ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับจันทิพร ยะบุญวัน (2554: 55) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านอาจารย์ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับสุพรรณี เพชระ (2552: 84) ที่ศึกษาทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พบว่า นิสิตมีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ในด้านอาจารย์ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านวิธีการสอน การที่นักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนรับทราบก่อนสอน ทำให้ผู้เรียนทราบขอบข่ายของรายวิชาและสามารถเตรียมตัวก่อนเรียนได้ รวมทั้งผู้สอนได้จัดทำเอกสารและตำราประกอบการเรียนการสอน ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายตามลักษณะของเนื้อหาวิชาเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ มีการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศึกษาค้นคว้าได้ตามหัวข้อที่สนใจภายในขอบข่ายของเนื้อหาวิชานั้นๆ ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังที่ เยอร์ลาซและอีลี (ณัฐพล พุ่มชุมพล. 2546: 12; อ้างอิงจาก Gerlach; & Ely. 1971: 24-25) กล่าวว่าสิ่งที่ต้องพิจารณาในกระบวนการเรียนการสอนคือการเลือกใช้เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ จัดกลุ่มผู้เรียนให้พอดีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับวรรณพร ฉัตรทอง (2546: 110) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านวิธีการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับชูศรี สะพรั่ง (2549: 114) ที่ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านวิธีการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การที่นักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงและทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงมาบรรยายพิเศษได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ผู้สอนยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการคิดวิเคราะห์เพื่อแสวงหาคำตอบหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 73-76) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการทำงานร่วมกันของผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนและผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและได้รับประโยชน์จากการเรียนอย่างแท้จริง และบวร เทศารินทร์ (2555: ออนไลน์) กล่าวว่าควรส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยกย่องความคิดเห็นที่ดี ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับสุทัศนัยน์ ขอมธิดา (2552: 104) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานีในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับจันทิพร ยะบุญวัน (2554: 55) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัย มหิดล พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน การที่นักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนเลือกสื่อและอุปกรณ์การสอนมาใช้ในการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา โดยสื่อและอุปกรณ์การสอน หนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการที่ให้นักศึกษาใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมีความทันสมัย ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและเข้าใจในบทเรียนได้ลึกซึ้ง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังให้ความสำคัญกับการจัดอาคารสถานที่ โดยมีการจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา รวมถึงมีการจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ มีแสงสว่างเพียงพอ มีระบบการเก็บเสียงทำให้ปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก มีอุณหภูมิที่เหมาะสมและถ่ายเทอากาศได้ดี อุปกรณ์ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน เช่น ปากกาเครื่องขยายเสียง คอมพิวเตอร์ อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ดังที่ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2550: 150-151)

ได้สรุปประเด็นการบริหารหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไว้ว่า การให้บริการในด้านความสะดวกและความพร้อมของการสอนจะครอบคลุมสิ่งที่เป็นองค์ประกอบของการสอนนับแต่เรื่องอาคารสถานที่ในการสอน บริการอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกในการสอน บริการจัดทำเอกสารตำรา บริการค้นคว้า ห้องสมุด บริการจัดหาหนังสือประกอบการสอน การจัดเวลาที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่จะสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา วัฒนาณรงค์ (2545: 9) ที่กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาควรจัดปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและเสาะแสวงหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับปิยาภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์ (2547: 87) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม ด้านสื่อการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

1.6 ด้านการวัดและประเมินผล การที่นักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งนักศึกษารับทราบได้จากแนวการสอน (Course Outline) ของแต่ละรายวิชา อาจารย์ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา รวมถึงคลอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 138) กล่าวว่าการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาในรายวิชานั้น เพื่อนำผลการประเมินเป็นฐาน ข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและปรับปรุงการเรียนการสอน เครื่องมือวัดผลการเรียนการสอนจะต้องมีความหลากหลายให้เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละวิชา นอกจากนี้อาจเป็นเพราะการวัดและประเมินผลการเรียนมีความยุติธรรมและมีการแจ้งผลการประเมินให้นักศึกษาได้รับทราบทั้งในชั้นเรียนและผ่านระบบอินเทอร์เนตตามเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด ดังที่ไพศาล หวังพานิช (2545: 11-15) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ของการวัดและประเมินผล คือ ต้องวัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ใช้เครื่องมือที่ดี มีความยุติธรรม แปลผลได้ถูกต้อง ใช้ผลการวัดได้คุ้มค่า และอุทุมพร จามรมาน (2541: 13) ที่กล่าวว่า การวัดผลเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ทั้งตัวผู้เรียนและอาจารย์ว่ามีข้อบกพร่องในด้านใดเพื่อปรับปรุงเป็นระยะๆ ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับจันทิพร ยะบุญวัน (2554: 55) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัย มหิดล พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านการวัดและประเมินผลว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับปิยาภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์ (2547: 87) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม ด้านการวัดและประเมินผลว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 การที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวม ด้านวิธีการสอนและด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปีการศึกษา 2553 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ดำเนินการปรับปรุงห้องเรียนอาคารบรรยายรวมนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จึงได้เรียนวิชาศึกษาทั่วไปบางรายวิชาที่อาคารยิมเนเซียมซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากอาคารดังกล่าวไม่ได้สร้างมาเพื่อเป็นห้องเรียน ดังนั้นสภาพห้องเรียนจึงไม่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอและมีเสียงรบกวนจากภายนอกรบกวนบรรยากาศในการเรียน ผู้สอนต้องปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและขนาดของห้องเรียนรวมถึงจำนวนผู้เรียนที่มีจำนวนมาก ในขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปที่อาคารบรรยายรวมซึ่งมีสภาพห้องเรียนเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน มีสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จึงมีผลทำให้นักศึกษาทั้งสองชั้นปีมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังที่อัจฉรา วัฒนาณรงค์ (2545: 9) กล่าวว่าสถาบันอุดมศึกษาควรจัดปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและเสาะแสวงหาความรู้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และบราวน์ (สำเนาว์ ขจรศิลป์. 2543: 16; อ้างอิงจาก Brown, R.D. 1972) กล่าวว่านักศึกษาที่เข้าสู่สถาบันอุดมศึกษามีความแตกต่างกันหลายด้านและความแตกต่างนั้นมีผลโดยตรงต่อประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากสถาบันอุดมศึกษา ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับณัฐพล พุ่มชุมพล (2546 :73-74) ที่ศึกษาทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ พบว่านักศึกษาที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิศวกรรม-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ โดยรวมแตกต่างกัน ในด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่านิสิตชั้นปีที่ 2 มีทัศนะแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 3 มีทัศนะแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 4 ส่วนด้านสื่อและอุปกรณ์การสอนพบว่านิสิตชั้นปีที่ 2 มีทัศนะแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 3

สำหรับด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลที่ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักเกณฑ์เดียวกันไม่ว่าจะเป็นด้านหลักสูตรที่นักศึกษาทุกคนต้องศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปตาม ที่มหาวิทยาลัยกำหนดในแต่ละภาคการศึกษา นักศึกษาสามารถเลือกศึกษาเองได้บ้างตามความสนใจและหน่วยกิตที่หลักสูตรกำหนด มหาวิทยาลัยมีการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงกับลักษณะวิชาที่สอน นักศึกษาได้รับการฝึกทักษะและประสบการณ์ในลักษณะเดียวกัน มีการวัดและประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงนักศึกษาทุกคนสามารถรับทราบผลการเรียนด้วยตนเองผ่านระบบอินเทอร์เนตตามเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดจึงทำให้นักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังที่สุพัตรา สุภาพ (2541: 41) กล่าวว่านิสิตที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย คือช่วงอายุ 17-22 ปี เป็นวัยที่ใกล้เคียงกันจึงมีความคิดเห็น ความรู้สึก ความรับผิดชอบ ความสนใจ ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์คล้ายคลึงกัน ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับธวัลรัตน์ พลเจริญ (2546: 93) ที่ศึกษาทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตที่ศึกษาชั้นปีต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของนักศึกษาแต่ละกลุ่มสาขาวิชามีคุณลักษณะและความถนัดแตกต่างกัน บางกลุ่มสาขาวิชามีความถนัดทางการคิดวิเคราะห์ การคำนวณเกี่ยวกับตัวเลข บางกลุ่มสาขาวิชามีความถนัดทางภาษา บางกลุ่มสาขามีความถนัดทางศิลปะ ดังนั้นนักศึกษาแต่ละกลุ่มสาขาวิชาจึงมีความสนใจในเรื่องต่างๆ แตกต่างกัน แต่หลักสูตรกำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียนในรายวิชาเดียวกันหรือคล้ายคลึง ทำให้นักศึกษามีมุมมองต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ แตกต่างกัน ดังที่สภาการศึกษาอเมริกัน (สำเนาว์ ขจรศิลป์. 2543: 16; อ้างอิงจาก American Council on Education. 1949) กล่าวว่านักศึกษามีความแตกต่างกัน แต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนเอง จึงควรปฏิบัติต่อนักศึกษาตามลักษณะที่มีความแตกต่างกันและวัลลภา เทพหัสดิน (2530: 59-60) กล่าวว่าองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน ความรู้ของผู้สอน บรรยากาศต่อการเรียนการสอนจะเป็นตัวสนับสนุนพัฒนาการของนักศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นบุคลิกภาพและอุปนิสัยของนักศึกษาแต่ละคณะมีส่วนทำให้นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน นอกจากนี้ บางรายวิชามีการจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มย่อยจะมีอาจารย์ผู้สอนหลายคน อาจารย์แต่ละท่านย่อมมีบุคลิกภาพ คุณลักษณะ เทคนิควิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การสอน วิธีการวัดและ

ประเมินผล การดูแลเอาใจใส่นักศึกษาที่แตกต่างกัน นักศึกษาแต่ละกลุ่มจึงได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากอาจารย์ผู้สอนแตกต่างกัน รวมถึงสภาพห้องเรียนแต่ละห้องที่แตกต่างกัน ซึ่งบางห้องอาจอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ อุปกรณ์ภายในห้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี บางห้องอาจมีอุปกรณ์บางอย่างภายในห้องเรียนอยู่ในสภาพชำรุด จึงส่งผลให้นักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป ดังที่วรรณี ลิมอักษร (2551: 6) กล่าวว่าในทุกห้องเรียนมีผู้เรียนที่มีสติปัญญาดี มีแรงจูงใจในการเรียนสูง อารมณ์มั่นคง ปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี สุภาพเรียบร้อย และมีความรับผิดชอบสูง และอาจมีผู้เรียนที่ไม่มีลักษณะดังกล่าวร่วมชั้นเรียนอยู่ด้วย นอกจากนั้นผู้เรียนแต่ละคนยังมาจากพื้นฐานการเลี้ยงดู วัฒนธรรม สังคมและศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อบุคลิกลักษณะของผู้เรียนทั้งในด้านความสนใจ ความต้องการ และระดับความมุ่งหวัง ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการหลายวิธีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องผลงานวิจัยของกิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม (2542: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุขมหาเมฆ ตามทัศนะของนักศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล พบว่านักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกันมีทัศนะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุขมหาเมฆ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

2.3 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับนักศึกษาทุกคนเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง ระดับปานกลาง หรือระดับต่ำ โดยมหาวิทยาลัยมีการชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตรและแผนการเรียนให้นักศึกษาทุกคนทราบ นักศึกษาทุกคนต้องศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปตามโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตรตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด อาจารย์ผู้สอนให้ความสำคัญกับนักศึกษาแต่ละคนเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกระดับความรู้ความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ผู้สอนต่างมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการสอนเช่นเดียวกัน นักศึกษาทุกคนมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเท่าเทียมกัน ได้ฝึกทักษะประสบการณ์ในลักษณะเดียวกัน ใช้ห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ร่วมกัน มีสภาพแวดล้อมในการเรียนที่ใกล้เคียงกัน มีการวัดและประเมินผลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นักศึกษาทุกคนสามารถรับทราบผลการเรียนได้ผ่านระบบอินเทอร์เนตตามเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด รวมถึงนักศึกษาทุกคนมีสิทธิ์ในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในทุกรายวิชา จึงทำให้นักศึกษามีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548: 72-73) ได้

กล่าวถึงกฎการเรียนรู้ด้านการรับรู้ ดังนี้ กฎแห่งความคล้ายคลึงเป็นการวางหลักการรับรู้ในสิ่งที่คล้ายคลึงกันเพื่อจะได้รู้ว่าสามารถจัดเข้ากลุ่มเดียวกัน และกฎแห่งความใกล้ชิด ถ้าสิ่งใดหรือสถานการณ์ใดที่มีความใกล้ชิดกัน ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งนั้นไว้เป็นแบบเดียวกันหรือเป็นหมวดหมู่เดียวกัน และทองเรียน อมรัชกุล (2525: 39) กล่าวว่านิสิตเมื่อเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อความสำเร็จในเชิงวิชาการ มีความสนใจศึกษาหาความรู้ ความคิดต่างๆ ทำให้นิสิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางวิชาการและอาจารย์ผู้สอนได้ง่าย สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีการปรับตัวโดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับสุพรรณี เพชระ (2552: 85) ที่ศึกษาทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง พบว่านิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับปิยาภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์ (2547 : 85) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านหลักสูตร จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแบบสอบถามปลายเปิด นักศึกษาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรมีการปรับหลักสูตรเพื่อจัดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ควรเพิ่มรายวิชาและให้ความสำคัญกับวิชาในหมวดภาษาเพราะมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ควรมีรายวิชาให้นักศึกษาได้เลือกศึกษาเพิ่มขึ้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงควรมีการประเมินหลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา มีความหลากหลายและเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนได้ตามความสนใจ นอกจากนี้ควรมีการจัดประชุม สัมมนา ผู้เกี่ยวข้องและผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพราะหลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านอาจารย์ จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแบบสอบถามปลายเปิด นักศึกษาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าแต่ละรายวิชามีนักศึกษาจำนวนมากเกินไปทำให้อาจารย์ดูแลไม่ทั่วถึง และอาจารย์ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรกำหนดจำนวนนักศึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา และควรมีการจัดอบรมสัมมนา ให้ความรู้อาจารย์เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้อาจารย์นำไปใช้เพิ่มทักษะในการสอนได้

3. ด้านวิธีการสอน จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแบบสอบถามปลายเปิด นักศึกษาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าอาจารย์ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและควรจัดทำเอกสารการสอนให้เป็นเล่มที่สมบูรณ์ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำตำราเรียนและเอกสารประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมให้อาจารย์ได้รับการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะ เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและทันสมัยกับปัจจุบันและนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป

4. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแบบสอบถามปลายเปิด นักศึกษาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าอาจารย์ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดประสบการณ์จริง เช่น การศึกษาดูงาน ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงควรสนับสนุนให้อาจารย์มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะและประสบการณ์ จัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง

5. ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแบบสอบถามปลายเปิด นักศึกษาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรมีหนังสือประกอบการเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษาดังนั้น มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาหนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการที่ทันสมัย รวมถึงคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูลให้มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน

6. ด้านการวัดและประเมินผล จากผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตามในแบบสอบถามปลายเปิด นักศึกษาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าอาจารย์ควรมีมาตรฐานในการตรวจข้อสอบ มีหลักฐานการให้คะแนนและตรวจสอบได้ ควรปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลวิชาศึกษาทั่วไปให้มีมาตรฐานเดียวกัน และมีการ

แจ้งผลการเรียนที่รวดเร็วยิ่งขึ้นดังนั้นมหาวิทยาลัยควรกำหนดมาตรฐานการให้คะแนนเพื่อให้ผู้สอนทุกท่านถือปฏิบัติ รวมถึงควรมีการพิจารณาตรวจสอบและทบทวนเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดและประเมินผลของการประเมินในแต่ละปีการศึกษา เพื่อกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและชัดเจน นอกจากนี้ระบบการวัดและประเมินผลต้องมีความยุติธรรมและตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประเมินคุณภาพบัณฑิตเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาให้หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป เนื่องจากแต่ละหมวดวิชามีความแตกต่างกัน มีปัญหาและข้อจำกัดต่างกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมมาปรับใช้กับหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. ควรศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

5. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา จำแนกตามขนาดของผู้เรียน

6. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มวิชาชีพและกลุ่มที่มิใช่วิชาชีพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กิดานันท์ มลิทอง. (2540). *เทคโนโลยีการศึกษา และนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

กิติพร โชประการ; และกฤตยา ไชยศิวามงคล. (2546, มีนาคม-พฤษภาคม). ความคิดเห็นของบัณฑิตมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีต่อวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 26(4). สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2553, จาก http://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

กิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม. (2542). *สภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุขมหาเมฆ ตามทัศนะของนักศึกษา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กิตติ จรัญยานนท์. (2526, 28-30 มกราคม). "วิชาพื้นฐานทั่วไป," *เอกสารประกอบการวิเคราะห์และการกำหนดหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : สภาอาจารย์.

คามินทร์ ช่อชัยทิพย์. (2552 , 20 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย ปัทมาสน์ บุญทรง ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.

คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา. (2543). *มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

จันทิพร ยะบุญวัน. (2554). *ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2552). *หลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2552, จาก http://www.gened.chula.ac.th/cms/index.php?id=92&L=1

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2523,5 กุมภาพันธ์)."หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป," *วารสาร มศว. ปทุมวัน*. 5(2): 39-53.

----------. (2530). *เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพ ฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เชียรศรี วิวิธศิริ. (2527). *จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชุติมา สุวรรณทะ. (2540). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

ชูศรี สะพรั่ง. (2549). *ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชูศรี สุวรรณโชติ. (2542). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพ ฯ: อักษรไทย.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). *เทคโนโลยีทางการศึกษา หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพาณิช.

ณัฐพล พุ่มชุมพล. (2546). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. (2539). *สื่อการศึกษาเบื้องต้น.* นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ถาวร สารวิทย์. (2523). *การบริหารอาคารสถานที่ และสังเกตสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 1. พิษณุโลก: ม.ป.พ.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2532). *ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ.2532*. กรุงเทพ ฯ: กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย.

----------. (2538, 14-15 กันยายน). *รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง วิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรระดับปริญญาตรี*.กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.

----------. (2546). *รายงานการวิจัยติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปหลักสูตรปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.* กรุงเทพฯ: สำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.

ทัศนีย์ ตรีธาร. (2544). *ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2535). *หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.

ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). *การบริหารกิจการนิสิต: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.

ธวัลรัตน์ พลเจริญ. (2546). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ธัญชนก เกษมณี. (2552, 20 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย ปัทมาสน์ บุญทรง ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.

ธำรง บัวศรี. (2531). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบ และพัฒนา*. กรุงเทพฯ: เอราวัณการพิมพ์.

----------. (2532). *เอกสารแนะนำหลักสูตร ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

----------. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบ และพัฒนา*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

นารีย์ รมย์นุกูล. (2547). *ความคิดเห็นของอาจารย์และสำนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม. ถ่ายเอกสาร.

นิชกานต์ จงอักษร. (2552, 20 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย ปัทมาสน์ บุญทรง ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.

นิพนธ์ คันธเสวี. (2537). ปริทัศน์เชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวิชาศึกษาทั่วไป. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาศึกษาทั่วไป*. หน้า 11-22. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นีรนุช ภาชนะทิพย์; และคนอื่นๆ. (2550). การติดตามผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ใน *เรื่องเต็มการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45*. หน้า 227-234. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2553, จาก http : //tdc.thailis.or.th /tdc/search_result.php

บวร เทศารินทร์. (2555). *การศึกษา : นานาวิธีสอน*. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2555, จาก http//school.obec.go.th/sup_br3/m_06.

บัณฑิต ถนอมชาติ. (2547). *แนวโน้มรูปแบบหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในทศวรรษหน้า*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

บุญช่วย จินดาประพันธ์. (2536). *การบริหารอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

บุญฑิรา รัชตอาภา. (2552, 20 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย ปัทมาสน์ บุญทรง ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.

บุญล้อม มะโนทัย. (2522). การศึกษาทั่วไป-จากประสบการณ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ใน *รายงานการประชุมทางวิชาการเรื่องวิชาพื้นฐานทั่วไปของการศึกษาระดับปริญญาตรี*. หน้า 154-173. กรุงเทพฯ: กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย

ปทีป เมธาคุณวุฒิ. (2544). *หลักสูตรอุดมศึกษา: การประเมินและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: นิชิน แอดเวอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป.

ประดิษฐ์ คุณรัตน์. (2539). *การวางแผนอาคารสถานที่*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารตำรา คณะศึกษาศาสตร์ (บางเขน) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประดิษฐ์ มีสุข. (ม.ป.ป.). "หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ", *ในเอกสารเสนอที่ประชุมสภาวิชาการ วันที่ 13 พฤษภาคม 2535 และเสนอที่ประชุมอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป วันที่ 15 พฤษภาคม 2535*. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทวิโรฬ ภาคใต้.

ปิยาภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์. (2547). *ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปริศนา ชัยดวง; และคนอื่นๆ. (2551, เมษายน-มิถุนายน). การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 14(2): 290-306.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

----------. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

เปรมจิตต์ แทนสถิตม์; และเรวัติ วัฒนานุกูลกิจ. (2540). เทคนิคการสอนแบบ Participatory/ Problem-Based Apporach กับวิชาการศึกษาทั่วไปซึ่งมีลักษณะสหศาสตร์. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาศึกษาทั่วไป*. หน้า 52-59. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนม หวัดสว่าง. (2542). *ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พนัส หันนาคินทร์. (2524). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพ ฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.

พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์; และคนอื่นๆ. (2543). *รายงานการวิจัย เรื่อง การปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา : การพัฒนาการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.

เพ็ญพิมล คูศิริวิเชียร. (2537). *เอกสารประกอบการสอนวิชาวิธีสอนทั่วไป (ศึกษา 361)*. (เอกสารประกอบการสอน) กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2525). *หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----------. (2531). การจัดหลักสูตรและการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป. ใน *เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป*. หน้า 1-32. ปัตตานี: ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

----------. (2548). *รายงานการวิจัยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----------. (2549). *รายงานการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในมหาวิทยาลัยไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

----------. (2550). *หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป หลักการและวิธีดำเนินการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์; และทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2526). *รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาของวิชาพื้นฐานทั่วไป*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน ทบวงมหาวิทยาลัย.

ไพศาล หวังพานิช. (2545). การวัดและประเมินผลการเรียน. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ครูมืออาชีพประเมินตามสภาพจริง 26 มิถุนายน 2545*. หน้า 11-15, สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภิญโญ สาธร. (2519). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

----------. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

มณี ช้างเผือก. (2539). *การจัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไปในหลักสูตรปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2552). *ประวัติการก่อตั้งสำนักวิชาศึกษาทั่วไป*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2552, จาก http://home.kku.ac.th/genedu/01_general/AboutUS.htm.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2514). หลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย. ใน *เอกสารบันทึกข้อความเรื่องขออนุมัติหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัย*. หน้า 1-3. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

----------. (2531). *รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ : การปรับปรุงสถานภาพของการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานทั่วไป*.กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2546). รายงานฉบับสมบูรณ์ การวิจัยเรื่อง *แนวทางการปฏิรูปการจัดการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

----------. (2550ก). *คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

----------. (2550ข). *รายงานการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มสหวิทยาการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550.* กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

----------. (2552). *คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

----------. (2553). *กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2553, จาก http://www.acrd.tu.ac.th/Academic

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2552). *หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2552, จาก http://www.web.msu.ac.th

มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2552). *หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2552, จาก http://www.npru.ac.th/webdev/newcourse/course_files/ge.pdf

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2540). *การจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เรณู ผลสวัสดิ์. (2524). *พัฒนาการของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไปของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ค.บ. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วรรณี ลิมอักษร. (2551). *จิตวิทยาการศึกษา*. สงขลา: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วรรณพร ฉัตรทอง. (2546). *การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วัชระ สินธุประมา. (2553 , 12 มกราคม). สัมภาษณ์โดย ปัทมาสน์ บุญทรง ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2530). *อุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----------. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจิตร วรุตบางกูร. (2542). *การวางแผนผังพัฒนาและพัฒนาสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ขนิษฐ์การพิมพ์.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2518). *หลักการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

วิชัย ดิสสระ. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2521). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

----------. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน : ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

----------. (2543). *การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา*. โครงการจัดทำเอกสารวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ชวนชม.

ศรีลา บุญระหงษ์. (2544). *ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพต่อรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบูรณ์ สงวนญาติ. (2534). เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. ใน *ตำราเอกสารวิชาการ ฉบับที่ 41*. หน้า 43-55. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพัฒนาตำรา และเอกสารทางวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2524). *การประเมินโครงการประชุม: หลักการและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สังวาลย์ คงจันทร์. (2553, 12 มกราคม). สัมภาษณ์โดย ปัทมาสน์ บุญทรง ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.

สุทัศนัยน์ ขอมธิดา. (2552). *ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับอนุปริญญาของวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุเทพ ทองประดิษฐ์. (2521). *การบริหารโรงเรียนเชิงปฏิบัติ*. มหาสารคาม: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ม.ป.พ.

สุนีย์ ภู่พันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ The Knowledge Center ในเครือบริษัทดวงกมลเชียงใหม่ จำกัด.

สุปรีชา หิรัญโร. (ม.ป.ป.). *การวางแผนด้านอาคาร และสภาพแวดล้อม เอกสารการสอนวิชาบริหารการวางแผนอาคารสถานที่ของโรงเรียน.* (เอกสารประกอบคำสอน). ชลบุรี: ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

สุมิตร คุณานุกร. (2523). *หลักสูตรและการสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 4 , กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

สุพรรณี เพชระ. (2552). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุพัตรา สุภาพ. (2541). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์. (2541, พฤศจิกายน 2541-มีนาคม 2542). การศึกษาทั่วไป: เรียนอะไร-ทำไมต้องเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.* 10: 4-9.

สุภาพ ดวงไสว. (2530). *ทัศนคติและนิสัยการเรียนหลักสูตรพื้นฐานทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.* กรุงเทพ ฯ: ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาพ ณ นคร; และจินตนา กนกปราณ. (2551).*รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป (หลักสูตร พ.ศ.2548) ที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2549.* ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสริมสุข เปลี่ยนเดชา. (2542). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการสอนของครูช่างอุตสาหกรรม สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เสริมศรี ไชยศร. (2539). *พื้นฐานการสอน.* เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดทำแนวทางปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2549). มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา.

สำเนาว์ ขจรศิลป์. (2543). *ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา.* ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน.* กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.

อัจฉรา วัฒนาณรงค์. (2545). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชา อษ 661 สัมมนาปัญหาด้านวิชาการในระดับอุดมศึกษา*. (เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. (2541). *สอนไปทำไม ? : เทคนิคการสอนและวัดผลระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cornbach, Lee J. (1984). Essentials of Psychological Testing. 4th ed. New York: Harper&Row Publishers.

Mayhew , Lewis B. (1967). *Higher Education in the Revolutionary Decade*. Berkley: McCutchan.

Sinlarat Paitoon. (1976). *General Education : Developing a Program for Thai Universities*. Ph.D. Dissertation, School of Education, University of Pittsburgh.

Yamane Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Haper&Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

1. ชื่อ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู
   สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ชื่อ อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข
   สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ สินธุประมา
   สังกัด คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม
เรื่อง
การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปในด้านการจัดหลักสูตร ด้านการจัดผู้สอน ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและอาจารย์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมและตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามรูปแบบของ ไลเคิร์ท และในส่วนท้ายของข้อคำถามแต่ละด้านเป็นคำถามปลายเปิดสำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. กรุณาตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามสภาพความเป็นจริง ตามความคิดเห็นของท่านและโปรดตอบข้อคำถามทุกข้อ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

นางสาวปัทมาสน์ บุญทรง
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง [ ] หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

[ ] ชาย [ ] หญิง

2. คณะที่ศึกษา

[ ] คณะนิติศาสตร์
[ ] คณะรัฐศาสตร์
[ ] คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
[ ] คณะศิลปศาสตร์
[ ] คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
[ ] คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
[ ] คณะศิลปกรรมศาสตร์
[ ] คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
[ ] คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง
[ ] คณะแพทยศาสตร์
[ ] คณะสหเวชศาสตร์
[ ] คณะทันตแพทยศาสตร์
[ ] คณะพยาบาลศาสตร์
[ ] คณะสาธารณสุขศาสตร์
[ ] คณะวิศวกรรมศาสตร์
[ ] คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
[ ] คณะเศรษฐศาสตร์

3. ชั้นปีที่ท่านกำลังศึกษาอยู่

[ ] ชั้นปีที่ 2
[ ] ชั้นปีที่ 3

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

[ ] คะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.00
[ ] คะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01 – 3.00
[ ] คะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.01 – 4.00

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปใน 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านวิธีการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน และด้านการวัดและประเมินผล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยน้อยที่สุด

ความคิดเห็นที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	**ระดับความคิดเห็น**				
	เห็นด้วยมากที่สุด 5	**เห็นด้วยมาก 4**	**เห็นด้วยปานกลาง 3**	**เห็นด้วยน้อย 2**	**เห็นด้วยน้อยที่สุด 1**
ด้านหลักสูตร					
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปกำหนดไว้อย่างชัดเจน					
2. มีการชี้แจงรายละเอียดของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปและแผนการเรียนให้ผู้เรียนทราบ					
3. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานภาพของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพ แวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม					
4. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานภาพของตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพ แวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม					
5. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสัมพันธ์เกี่ยวโยงของวิทยาการทั้งหลายในทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และภาษา					
6. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนะกว้างขวางรอบตัว					

ความคิดเห็นที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด 5	เห็นด้วยมาก 4	เห็นด้วยปานกลาง 3	เห็นด้วยน้อย 2	เห็นด้วยน้อยที่สุด 1
7. จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนที่ 1 ที่กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียน จำนวน 21 หน่วยกิต มีความเหมาะสม					
8. จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนที่ 2 ที่กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียนไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต มีความเหมาะสม					
9. จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดภาษา จำนวน 9 หน่วยกิต มีความเหมาะสม					
10. จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดมนุษยศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยกิต มีความเหมาะสม					
11. จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยกิต มีความเหมาะสม					
12. จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้นักศึกษาเรียนในหมวดวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 6 หน่วยกิต มีความเหมาะสม					
13. เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วย กิตของวิชานั้นๆ					
14. เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความทันสมัยตามสถานการณ์ปัจจุบัน					
15. เนื้อหาแต่ละรายวิชาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้					
16. เนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่สอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของรายวิชานั้น					
17. หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในแต่ละหมวดวิชามีรายวิชาที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้านหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป.....

.....

.....

ความคิดเห็นที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด 5	เห็นด้วยมาก 4	เห็นด้วยปานกลาง 3	เห็นด้วยน้อย 2	เห็นด้วยน้อยที่สุด 1
ด้านอาจารย์					
18. สัดส่วนของผู้สอนต่อจำนวนนักศึกษาในแต่ละรายวิชาเหมาะสมกับขนาดชั้นเรียน					
19. มีการจัดผู้สอนที่มีความรู้และประสบการณ์ ในการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมาสอนในแต่ละรายวิชา					
20. ผู้สอนมีความรู้ตรงตามเนื้อหาวิชาที่สอนในแต่ละรายวิชา					
21. ผู้สอนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่สอน					
22. ผู้สอนมีทักษะและวิธีการในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ					
23. ผู้สอนสามารถจัดลำดับเนื้อหาวิชาได้เหมาะสมและดำเนินการสอนตามลำดับที่จัดไว้					
24. ผู้สอนสามารถใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชา					
25. ผู้สอนสามารถนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
26. ผู้สอนวางแผนการสอนและกำหนดหัวข้อการเรียนอย่างมีระบบ					
27. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น					
28. ผู้สอนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน					
29. ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้านอาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด 5	เห็นด้วยมาก 4	เห็นด้วยปานกลาง 3	เห็นด้วยน้อย 2	เห็นด้วยน้อยที่สุด 1
ด้านวิธีการสอน 30. ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนทราบก่อนสอน					
31. มีการจัดทำเอกสารและตำราประกอบการเรียนการสอน					
32. มีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายตามลักษณะของเนื้อหาวิชาที่สอน					
33. เทคนิคและวิธีการสอนในการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีความเหมาะสม					
34. เทคนิคและวิธีการสอนในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม					
35. มีการสอดแทรกเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในการเรียนการสอน					
36. มีการใช้วิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์					
37. มีการใช้วิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น					
38. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่สนใจภายในขอบข่ายของเนื้อหาวิชาที่กำหนด					
39. มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้านวิธีการสอนวิชาศึกษาทั่วไป.....

.....

.....

ความคิดเห็นที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด 5	เห็นด้วยมาก 4	เห็นด้วยปานกลาง 3	เห็นด้วยน้อย 2	เห็นด้วยน้อยที่สุด 1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
40. กิจกรรมการเรียนการสอนภายนอกห้องเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ตรง					
41. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
42. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาในแต่ละรายวิชา					
43. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและสนองความต้องการของผู้เรียน					
44. กิจรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน					
45. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
46. กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์เพื่อแสวงหาคำตอบหรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง					
47. มีการจัดศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนในรายวิชานั้น					
48. มีการเชิญวิทยากรภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์มาบรรยายพิเศษได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป.....

.....

.....

ความคิดเห็นที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด 5	เห็นด้วยมาก 4	เห็นด้วยปานกลาง 3	เห็นด้วยน้อย 2	เห็นด้วยน้อยที่สุด 1
ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอน					
49. ขนาดของห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา					
50. ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ					
51. ห้องเรียนมีอุณหภูมิที่เหมาะสมและการถ่ายเทอากาศดี					
52. ห้องเรียนมีระบบการเก็บเสียงที่ดีปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก					
53. อุปกรณ์ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน เช่น กระดาน ปากกา เครื่องขยายเสียง คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายสไลด์ มีเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					
54. หนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในแต่ละรายวิชาในหอสมุดเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน					
55. สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
56. หนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย					
57. สื่อและอุปกรณ์การสอนในแต่ละรายวิชามีความทันสมัย					
58. จำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นข้อมูลเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์การสอนวิชาศึกษาทั่วไป

.....

.....

.....

ความคิดเห็นที่มีต่อ การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด 5	เห็นด้วยมาก 4	เห็นด้วยปานกลาง 3	เห็นด้วยน้อย 2	เห็นด้วยน้อยที่สุด 1
ด้านการวัดและประเมินผล 59. มีการชี้แจงเกณฑ์การให้คะแนนและวิธีการวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ					
60. เกณฑ์การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชามีความชัดเจน					
61. วิธีการวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชานั้น					
62. การวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน					
63. มีการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้ข้อสอบแบบอัตนัยเพื่อวัดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน					
64. มีการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้ข้อสอบแบบปรนัยเพื่อความครอบคลุมตามเนื้อหาวิชา					
65. ข้อสอบที่ใช้วัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชาสามารถวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์					
66. มีการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมตามลักษณะของเนื้อหารายวิชา					
67. ปริมาณข้อของข้อสอบในแต่ละรายวิชาเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ในการสอบ					
68. มีความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลในแต่ละรายวิชา					
69. มีหลักฐานการให้คะแนนและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ตรวจสอบได้					
70. มีการแจ้งผลการวัดและประเมินผลการเรียนให้ผู้เรียนทราบ					
71. มีการนำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ประโยชน์ เช่น จัดสอนเสริมการปรับปรุงการเรียนการสอน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ด้านการวัดและประเมินผลวิชาศึกษาทั่วไป

……

……

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96
2. ค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามรายข้อ

ข้อที่	t	ข้อที่	t	ข้อที่	t
	ด้านหลักสูตร		ด้านอาจารย์ (ต่อ)		ด้านอาคารสถานที่
1	4.467	26	3.917		สื่อและอุปกรณ์การสอน
2	2.126	27	4.372	49	2.187
3	2.467	28	5.572	50	4.328
4	3.667	29	6.188	51	1.856
5	2.733		ด้านวิธีการสอน	52	2.981
6	1.856	30	3.947	53	3.885
7	3.261	31	2.797	54	3.172
8	3.741	32	5.084	55	4.192
9	3.710	33	9.115	56	5.090
10	3.399	34	5.152	57	4.917
11	4.328	35	2.126	58	3.029
12	3.108	36	4.759		ด้านการวัดและ
13	2.887	37	5.572		ประเมินผล
14	3.509	38	6.497	59	3.606
15	3.552	39	6.490	60	4.192
16	4.431		ด้านการจัดกิจกรรม	61	3.249
17	4.431		การเรียนการสอน	62	3.294
	ด้านอาจารย์	40	3.741	63	3.762
18	1.828	41	2.772	64	4.068
19	3.667	42	2.733	65	4.178
20	2.857	43	3.015	66	5.088
21	3.606	44	4.409	67	3.249
22	3.026	45	3.005	68	4.947
23	2.590	46	2.984	69	5.482
24	5.084	47	2.630	70	5.866
25	4.497	48	2.914	71	3.172

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวปัทมาสน์ บุญทรง
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2522
สถานที่เกิด	ราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 16/9 ซอยวิภาวดี 28 เขตจตุจักร กรุงเทพ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหอวัง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2544	ค.บ. (คณิตศาสตร์) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ.2555	กศ.ม. (การอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ